Mestna občina **Novo mesto** *Župan*

Seidlova cesta 1
8000 Novo mesto
tel.: 07 / 39 39 244, faks: 07 / 39 39 269
e-pošta: mestna.obcina@novomesto.si
www.novomesto.si

Številka: 095-3/2013
Datum: 17. 9. 2013

OBČINSKI SVET
MESTNE OBČINE NOVO MESTO

ZADEVA: **PREDLOG OSNUTKA STRATEGIJE REŠEVANJA ROMSKE TEMATIKE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO – II. OBRAVNAVA**

Namen: Sprejem strategije

Pravna podlaga: Statut Mestne občine Novo mesto (Ur. list RS št. 7/13)
Nacionalni program ukrepov za Rome Vlade Republike Slovenije za obdobje 2010 - 2015

Poročevalec: Mateja Jerič, vodja urada za kulturo, zdravstvo in socialo

Obrazložitev: V prilogi

Predlog sklepa:

1. **Občinski svet Mestne občine Novo mesto v drugi obravnavi sprejme besedilo Strategije reševanja romske tematike v Mestni občini Novo mesto za obdobje 2013-2020.**
2. **Občinski svet Mestne občine Novo mesto zavezuje župana in občinsko upravo, da enkrat letno poroča o izvajanju ukrepov iz strategije.**

Alojzij MUHIČ,

ŽUPAN

Priloge:
- Obrazložitev
- Osnutek Strategije reševanja romske tematike v Mestni občini Novo mesto za obdobje 2013-2020

Mestna občina Novo mesto

Občinska uprava
Urad za kulturo,
zdravstvo in socialo
Seidlova c.1
8000 Novo mesto
tel.: 07 / 39 39 251, faks: 07 / 39 39 208
e-pošta: mestna.obcina@novomesto.si
www.novomesto.si

Številka: 095-3/2013
Datum: 17. 9. 2013

OBČINSKEMU SVETU
MESTNE OBČINE NOVO MESTO

ZADEVA: OSNUTEK STRATEGIJE REŠEVANJA ROMSKE TEMATIKE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO – II. OBRAVNAVA

I. UVOD

Občinski svet Mestne občine Novo mesto je na 22. seji 30.5.2013 obravnaval osnutek Strategije reševanja romske tematike v Mestni občini Novo mesto v I. obravnavi.

Občinski svet MONM je naložil občinski upravi, da do druge obravnave osnutka Strategije reševanja romske tematike v MONM preuči predloge in pripombe, podane na občinskem svetu ob prvi obravnavi osnutka strategije.

II. OBRAZLOŽITEV

Komisija za reševanje romske tematike v MONM se je opredelila do pobud, podanih na seji občinskega sveta in do pobud, podanih s strani Okrajnega sodišča v Novem mestu in Centra za socialno delo Novo mesto. V gradivu za drugo obravnavo podajamo dodatno obrazložitev na podane pripombe in predloge iz Občinskega sveta Mestne občine Novo mesto in vladnih institucij ob sprejetju osnutka strategije v prvi obravnavi.

1. Predlog je bil, da se izkoristi možnost zaposlovanja Romov preko javnih del.

Stališče do predloga:
Predlog je že vključen v izvedbenih ukrepih Strategije pod točko 3.6.6.1.(Nadgradnja javnih del in aktivne politike zaposlovanja).

2. S strani občinskih svetnikov je bila podana pobuda, da se razišče trenutno stanje tistega dela naselja Brezje, kjer je bilo nekoč smetišče. Podana je bila pobuda o raziskavi območja, kjer je bilo to smetišče locirano in v primeru morebitne ekološke oporečnosti zemljišča tudi saniramo.

Stališče do predloga:
Predlog se upošteva. Glavni uporabni vir o smetišču, ki je služilo širšemu območju Novega mesta kot deponija za vse vrste odpadkov brez ločevanja je Sanacijski program za odlagališče odpadkov Komunale Novo mesto iz leta 1986, ki pa ni bil kasneje realiziran.
Po podatkih iz gradiva so na smetišče prenehali odlagati komunalne odpadke 1982 leta, štiri leta kasneje, pa so prekinili z dovozom gošč iz čistilne naprave. V tem obdobju je bila po zazidalnem načrtu tudi predvidena gradnja romskega naselja, kar je bil tudi eden izmed glavnih vzrokov za zaprtje odlagališča. Za obratovanje je v tistem času zadoščalo le priglasitev del.

Smetišče je obsegalo površino 22.860m2. Debelina odloženih odpadkov je bila od 2-10 m. Odpadki so vsebovali komunalne, industrijske, gradbene odpadke, gošče s čistilnih naprav itd. Že takrat je bilo ugotovljeno, da prihaja do izpiranja škodljivih snovi, kar je imelo za posledico močno onesnaženje bližnjega potoka Bezgovec. Izkopanih je bilo pet lagun, ki so bile kasneje zapolnjene z goščo iz čistilnih naprav.
Po pregledanem arhivskemu gradivu in dejstvu, da na območju smetišča stojijo nelegalne stanovanjske stavbe in, da je južno od smetišča romsko naselje Brezje bi morale pristojne službe pripraviti ustrezno strokovno mnenje o varnem bivanju. V kolikor se bo ugotovilo, da prostor in okolica niso primerni za bivanje in da okoliškim prebivalcem grozi neposredna nevarnost za zdravje, bo potrebno pripraviti predlog sanacijskih ukrepov.

3. Predlog je bil, da se pripravi Akcijski načrt - izvedbenih del z rokom izvedbe, odgovornimi osebami po funkciji in delitvijo aktivnosti predvsem na področju investicij.

Stališče do predloga:
Predlog se upošteva. Pripravljen je dokument - izvedbeni ukrepi s predlaganimi dopolnili. V dokumentu so opisani dopolnjeni izvedbeni ukrepi z dejavnostjo, nazivom, nosilcem po funkciji, finančnimi viri, izvajalci, pričakovanimi rezultati in izvedbenimi roki.

4. Predlog je bil, da se ugotovi število vključenih Romov v različna športno – kulturna društva in pomoč športno nadarjenim osebam pri razvijanju teh kvalitet.

Stališče do predloga:
Predlog se upošteva. V strategiji se je predvidela izgradnja športnega igrišča, večnamenski objekt za delovanje romskih športnih društev in ustanovitev nogometne šole za vse športno zainteresirane Rome. Pri poučevanju bodo sodelovali zunanji mentorji v okviru 60 urnega izobraževalnega programa.

5. Predlog je bil, da se razmisli o možnosti zagotovitve sredstev v proračunu za subvencijo vrtcev z romske otroke.

Stališče do predloga:
Predlog se ne upošteva. Občina že subvencionira razliko med plačilnimi razredi po odločbi in polno ceno programa vrtca, kakor opredeljuje Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (UL št. 62 , 30.07.2010 in UL št. 40/2011, 27.05.2011).

6. S strani Okrajnega sodišča in Centra za socialno delo Novo mesto je bila podana pobuda, da se strategijo dopolni z možnostjo oprave nalog v splošno korist oz. korist samoupravne lokalne skupnosti. Ta možnost je predvidena v določilu 7. odstavka 86. člena Kazenskega zakonika – 1 B. V primeru, ko je obsojenec obsojen na kazen zapora do dveh let in jo je mogoče izvršiti tako, da namesto kazni zapora, opravi delo v splošno korist ter po 202. c členu Zakona o prekrških za storilca, ki zaradi premoženjskega stanja ali svojih možnosti za plačilo, ne more plačati globe.
Največji delež med osebami, ki čakajo na opravljanje družbeno koristnega dela predstavljajo predstavniki romske skupnosti. Po podatkih CSD je v MONM od 1088 prejetih zadev v obdobju od 2010-2012 bilo realiziranih 757 zadev, za ostalih 331 zadev pa ali se ni našlo izvajalca nalog ali pa so postopki zastarali. Ko osebe enkrat začnejo z opravo del, jo v večini (86%)zaključijo (poročilo CSD za leto 2012). Veliko vlogo pri tem ima mentor v izvajalski organizaciji, ki osebe spodbuja, se z njimi veliko pogovarja in ocenjuje njihovo delovno učinkovitost in sposobnost.

V naboru oseb, ki dalj časa čakajo na ustrezno organizacijo, predstavljajo Romi največji delež. Zanje je zelo težko najti ustrezno organizacijo, ker se izvajalske organizacije izogibajo

sodelovanju z njimi. Dokler ne bomo našli ustrezne rešitve nam bodo v naboru oseb ostajali Romi, njihove kazni se bodo kopičile, dokler ne bodo na koncu zastarale.

Stališče do predloga:
Predlog se upošteva. Za rešitev nastale situacije potrebujemo organizacijo, kjer bi lahko družbeno koristno delo opravljalo več Romov hkrati. Iz tega vidika je bila pobuda, da se na MONM ustanovi služba, ki bo strokovno in dosledno izvajala programe del za javno dobro.

III. PREDLOG SKLEPA

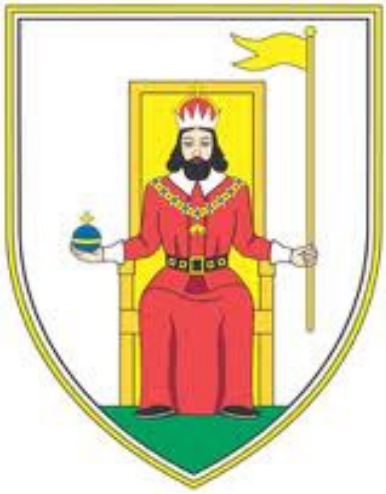
Občinskemu svetu predlagamo v sprejem naslednja

Sklepa:

1. **Občinski svet Mestne občine Novo mesto v drugi obravnavi sprejme besedilo Strategije reševanja romske tematike v Mestni občini Novo mesto za obdobje 2013-2020.**
2. **Občinski svet Mestne občine Novo mesto zavezuje župana in občinsko upravo, da enkrat letno poroča o izvajanju ukrepov iz strategije.**

Mateja JERIČ,
VODJA URADA

Po pooblastilu župana,
Št. 1000 – 5 / 2011 (1220) z dne 13.09.2013
Urška Ban

MESTNA OBČINA NOVO MESTO

Osnutek Strategije reševanja romske tematike v Mestni občini Novo mesto za obdobje 2013-2020

Mateja Jerič, vodja urada za kulturo,zdravstvo in socialo

PREDGOVOR

V začetku leta 2011 je bila imenovana komisija za izdelavo Strategije za reševanje romske tematike v Mestni občini Novo mesto (priloga: sklep župana). Komisijo sestavljajo predstavniki vladnih in nevladnih organizacij, ki se kot izvajalci preko različnih aktivnosti in delovnih obveznosti vsakodnevno srečujejo z romsko populacijo ter zaznavajo problematiko preko svojih izkušenj. V strategijo so vključena vsa področja družbenega življenja in analiza trenutnega stanja na področju izobraževanja, vzgoje, zdravstva, sociale, policije in zaposlovanja. V sklopu strategije je pripravljen načrt reševanja naselja Žabjak-Brezje, ki vključuje smernice urejanja naselja, tako iz prostorskega kot tudi iz bivalno-stanovanjskega vidika.

Analiza stanja je pokazala skrb zbujajoče podatke; na eni strani visoka toleranca problematičnega vedenja predvsem na lokalnem nivoju, na drugi strani popuščanje stroke pri zahtevah, ki jih določajo strokovne norme in pravila, na tretji stani neangažiranost državne politike, ki odgovornost reševanja romske tematike prenaša na lokalno politiko in na četrti strani nestrpnost prebivalcev, zlasti sosednjih in bližnjih, ki se odraža kot odziv na večletno nesistemsko reševanje te problematike. Zato je toliko bolj pomembno, da so v nastajanje dokumenta vključeni vsi, ki se ukvarjajo z romsko tematiko na lokalnem nivoju, predvsem pa tudi, da ima besedo in svoj glas pri nastajanju dokumenta civilna iniciativa Bučne vasi. Le s skupnimi rešitvami in upoštevanjem drug drugega bomo v dokumentu predstavili objektivne ukrepe, s katerimi želimo spodbuditi tudi državo k drugačnemu razmišljanju, predvsem v skupni skrbi za pripadnike etnične skupnosti.

Poudariti želimo, da je strategija reševanja romske tematike zahteven dokument, saj se pri vsakem vprašanju soočamo z varovanjem podatkov, ne-ločenim zbiranjem podatkov za pripadnike etnične skupnosti, poseganjem v človekove pravice… Naša želja je pripraviti dokument, ki bo realen in bo izhajal tako iz potreb pripadnikov etnične skupnosti kot tudi iz potreb prebivalcev, ki sobivajo z njimi. Zavedamo se, da to ne bo lahko doseči, saj je trenutno stanje potrebno sistemskega reševanja tako na lokalnem kot tudi državnem nivoju.

Predsednica komisije:
Mateja Jerič

Župan Mestne občine Novo mesto:
Alojzij Muhič

KAZALO VSEBINE

1. UVOD 9
2. PRAVNE PODLAGE 10
3. ANALIZA STANJA NA PODROČJU ROMSKE TEMATIKE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO 11
3.1. Vzgoja in izobraževanje 15
3.1.1. Osnovnošolsko izobraževanje 15
3.1.2. Izobraževanje odraslih 20
3.1.2.1. Pregled programov in projektov za Rome 20
3.1.2.3. Pregled glavnih projektov od 2009→ - zaključeni in nezaključeni projekti 23
3.1.3. Predšolska vzgoja 25
3.2 . Socialno varstvo in zaposlovanje 27
3.2.1. Aktivnosti Centra za socialno delo Novo mesto 27
3.2.1.1. Denarni transferji 28
3.2.1.2. Ostale pristojnosti in naloge 30
3.2.1.3. Obravnava mladoletnih Romov 31
3.2.1.4. Delo CSD med prestajanjem kazni zapora in po njej 31
3.2.1.5. Opravljanje družbeno koristnega dela 32
3.2.1.5. Oprostitev plačila socialno varstvenih storitev 32
3.2.1.6. Prepoved približevanja 33
3.2.1.7. Sodelovanje z OORK in Škofijsko Karitas 33
3.2.2. Aktivnosti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, OE Novo mesto 34
3.2.2.1. Ugotovitve težje zaposljivosti Romov: 36
3.2.3. Aktivnosti Rdečega križa – Območno združenje Novo mesto (OORK) 37
3.2.4. Zdravstveno varstvo 38
3.2.4.1. Aktivnosti Zdravstvenega doma Novo mesto (ZDNM) 38
3.2.4.2. Aktivnosti Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto (ZZV Novo mesto) 39
3.2.5. Aktivnosti nevladnega sektorja 40
3.3. Področje vzdrževanja javnega reda in miru 45
3.3.1. Policijska uprava Novo mesto 45
3.3.2. Gasilsko reševalni center Novo mesto 50
3.4. Reševanje bivalnih razmer 51
3.4.1. Romsko naselje Šmihel 51
3.4.2. Romsko naselje Poganški vrh 54
3.4.3. Romsko naselje Ruperč vrh 58
3.4.4. Romsko naselje Brezje 60
3.4.5. Romsko naselje Žabjak 62
3.4.6. Romsko naselje Otočec 63
3.4.7. Romsko naselje Ukrat 64
3.4.8. Pregled lastništva v sedmih romskih naseljih občine NM 65
3.4.9. Prijava bivališč po romskih naseljih občine NM 66
3.4.10. Nogometna šola in igrišče za športne aktivnosti v romskem naselju Brezje 68
3.5. Komunalna opremljenost po romskih naseljih 69
3.5.1. Elektrifikacija po romskih naseljih v MONM 71
3.5.2. Problematika opuščenega smetišča Žabjak na sedanji lokaciji rom.naselja Brezje 72

3.6. Izvedbeni ukrepi....73
3.6.1. Občinska uprava Mestne občine Novo mesto (MONM)....73
3.6.1.1. Zbiranje in obdelava statističnih podatkov o romski populaciji....73
3.6.1.2. Ustanovitev Medobčinske službe za področje romske tematike....73
3.6.2.Vzgoja in izobraževanje....74
3.6.2.1. Enakomerna prerazporeditev romskih učencev po šolah MONM....74
3.6.2.2. Skupni Pravilnik osnovnih šol v primeru neopravičenega izostanka od pouka...75
3.6.3. Izobraževanje odraslih....75
3.6.3.1. Priprava strukture in programa mreže izvajalcev IO za Rome....75
3.6.3.2. Usposabljanje za konkretno delo....76
3.6.4. Predšolska vzgoja....76
3.6.4.1. Vključitev v program«Koraki do integracije«....76
3.6.5. Socialno in zdravstveno varstvo....77
3.6.5.1. Nadgraditev informacijskega sistema CSD NM....77
3.6.5.2. Izdelava študije o zdravstvenem stanju romske populacije v MONM....77
3.6.5.3. Odprtje ambulante v romskem naselju Žabjak-Brezje....78
3.6.6. Zaposlovanje....78
3.6.6.1. Nadgradnja javnih del in aktivne politike zaposlovanja (APZ)....78
3.6.6.2. Socialno podjetništvo....79
3.6.6.3. Zaposlitev javnih delavcev....79
3.6.6.4. Izvajanje del v splošno korist....80
3.6.7. Nevladni sektor....80
3.6.7.1. Ureditev večnamenskega prostora v romskem naselju Brezje....80
3.6.7.2. Nakup zabojnikov (po vzoru naselja Šmihel)....81
3.6.8. Vzdrževanje javnega reda in miru....81
3.6.8.1. Policijska pisarna v naselju Brezje – glej tabelo 14....81
3.6.8.2. Ustanovitev varnostnih sosvetov....81
3.6.9. Elektrifikacija po romskih naseljih v MONM....82
3.6.10. Komunalno opremljanje romskih naselij....82
3.6.11. Izdelava strokovnega mnenja o ekološkem stanju nekdanjega smetišča v rom. naselju Brezje....83
3.6.12. Reševanje bivalnih razmer....83
3.6.12.1. Urejanje naselja Žabjak (prednostna naloga)....83
3.6.12.2. Modeli reševanja stanovanjske problematike (stanovanjski program)....84
3.6.12.3. Prijava bivališč po romskih naseljih občine NM....84
3.6.12.4. Nogometna šola in igrišče za športne aktivnosti v romskem naselju Brezje....85
4. ZAKLJUČEK....86
4.1. Ugotovitve stanja romske tematike v letu 1984 in letu 2012/2013....87
5. PRILOGE....88

1. UVOD

Strategija razvoja romske tematike v Mestni občini Novo mesto je programski in izvedbeni dokument, ki postavlja prioritete občinske politike za obdobje 2013-2020. V dokumentu so upoštevana izhodišča nacionalnih ukrepov za Rome. V prvem delu je predstavljena analiza obstoječega stanja, v drugem delu pa so predstavljene usmeritve in ukrepi za dosego tistih ciljev, ki bodo doprinesla v lokalnem prostoru možnost boljšega sobivanja s pripadniki romske skupnosti in z ustvarjanjem dialoga vseh prebivalcev ustvarila ozračje strpnosti in izboljšanja družbeno-ekonomskega položaja Romov. Na podlagi analize in poznavanja razmer na terenu se ocenjuje, da se pripadniki romske skupnosti srečujejo z največjimi težavami na področju bivalnih razmer, izobraževanja, zaposlovanja in zdravstvenega varstva. Iz tega razloga so ta področja v strategiji reševanja romske tematike v MONM določena kot prioriteta in kot taka v tem trenutku zahtevajo največjo pozornost ter konkretne kratkoročne in dolgoročne ukrepe za izboljšanje stanja. Na nivoju države je bil sprejet Nacionalni program ukrepov za Rome Vlade RS za obdobje 2010-2015, ki določa vrsto ukrepov in smernice za izboljšanje dosedanjega stanja pripadnikov romske skupnosti. Lokalna skupnost pa mora konkretizirati probleme obstoječega stanja, ki so različne po posameznih občinah in specifične glede na življenje Romov, ki zajema stopnjo civiliziranosti, urejenosti bivališč, izobrazbo, standard življenja,…
Strategija je živa materija, ki se letno evalvilara in nadgrajevala z aktualnimi vsebinami na področju romske tematike, ter infrastrukturnega razvoja ….

Osnovni strateški cilji strategije reševanja romske tematike oz. programa ukrepov so:

- **izboljšati bivalne razmere in urediti romska naselja,**
- **povečati vključenost romskih otrok v programe predšolske vzgoje in priprave na vstop v osnovno šolo in povečati vključenost v šolski sistem,**
- **znižati brezposelnost z različnimi oblikami zaposlitvenih možnosti,**
- **izboljšati zdravstveno varstvo pripadnikov romske skupnosti in s preventivnimi ukrepi vplivati na večjo osveščenost o zdravem načinu življenja in tveganih oblikah vedenja,**
- **vplivati na izboljšanje medsebojnega razumevanja in dialoga med pripadniki romske skupnosti in večinskim prebivalstvom,**
- **vplivati na izboljšanje dialoga med državo in občinami, kjer živijo pripadniki romske skupnosti.**

Glede na veljavno zakonodajo s področja varstva osebnih podatkov pristojne institucije ne vodijo posebnih evidenc na podlagi etične pripadnosti oz. narodnosti, zato smo številčne podatke pridobivali iz uradnih evidenc popisa prebivalstva Statističnega urada RS, poznavanje terena, situacije,… Podatki se zbirajo za celotno populacijo in ne ločeno po etični pripadnosti.

2. PRAVNE PODLAGE

Pravne podlage za urejanje položaja romske skupnosti v RS so:

- 65. člen Ustave RS,
- Zakon o Romski skupnosti v RS (Uradni list RS, št. 33/2007; v nadaljevanju: ZRomS-1),
- 14 področnih zakonov.

Ob štirinajstih področnih zakonih (šolstvo, kultura, mediji, lokalna samouprava), ki so že sedaj zagotavljali posebne pravice pripadnikom romske skupnosti, Zakon o romski skupnosti zagotavlja in določa skrb državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti pri zagotavljanju in uresničevanju posebnih pravic pripadnikom romske skupnosti, ureja organiziranost romske skupnosti na državni in lokalni ravni ter financiranje.

Na lokalni ravni so se v skladu z zakonom oblikovala posebna delovna telesa za spremljanje položaja romske skupnosti, ki se ustanovijo v občinah, v katerih se voli predstavnika romske skupnosti v mestni oz. občinski svet.

Leta 2007 je bil ustanovljen Svet romske skupnosti RS, ki prestavlja interese romske skupnosti v Sloveniji v razmerju do državnih organov. Državni organi morajo pri sprejemanju ali izdajanju predpisov in drugih splošnih aktov, ki se nanašajo na romsko skupnost, predhodno pridobiti mnenje sveta.

3. ANALIZA STANJA NA PODROČJU ROMSKE TEMATIKE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO

Statistični podatki o številu Romov v MONM po posameznih romskih naseljih in starostni strukturi

Statistični podatki o številu Romov v MONM po posameznih romskih naseljih in starostni strukturi

Tabela 1:

STAROST / NASELJA	0 6		6 15		15 18		18 45		45 65		NAD 66		SKUPAJ ROMOV	ŠTEVILO DRUŽIN
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
JEDINŠČICA (Poganški vrh)	5	4	7	8	4	1	7	8	3	4	0	1	52	12
GOTNA VAS (Ukrat)	4	6	5	7	0	0	6	8	1	1			38	8
ŠMIHEL (Pot v Gaj)	12	8	10	13	3	5	23	17	9	5	0	2	107	28
NOVO MESTO (blokovska naselja)			2		1	1	3	3	1	1	0	0	12	3
OTOČEC (Prapreška pot)	3	4	4	2	0	1	3	2	2	2	0	0	23	4
STRANSKA VAS (Ruperč vrh)	5	9	6	3	2	1	15	11	6	6	0	1	65	19
ŽABJAK	18	32	30	41	4	9	68	65	5	6	2	5	285	74
BREZJE	36	21	46	40	11	10	61	60	13	13	1	1	313	73
SKUPAJ	**83**	**84**	**110**	**114**	**25**	**28**	**186**	**174**	**40**	**38**	**3**	**10**	**895**	**221**
SKUPAJ NM	**167**		**224**		**53**		**360**		**78**		**13**		**895**	**221**

Ugotovitve:

- **zaradi ne-ločenega vodenja evidenc o prebivalcih etnične pripadnosti na pristojnih službah ne razpolagamo z natančnimi podatki o njihovem številu in starostni strukturi, zato smo se, za namen te strategije najbolj natančno približali dejanskemu številu romske populacije po posameznih naseljih (iz evidence pomoči CSD, evidence šol, PISO, štetje na terenu…),**
- **naselje Žabjak-Brezje je naselje z najvišjim številom prebivalcev, kot drugo pa sledi naselje Šmihel,**
- **najvišji delež predstavlja kategorija prebivalstva med osemnajstim in petinštiridesetim letom starosti, kar predstavlja 40% celotnega prebivalstva romske skupnosti v MONM,**
- **visok delež predstavljajo otroci med šestim in petnajstim letom starosti oz. šoloobvezni otroci, kar predstavlja 25% celotnega prebivalstva romske skupnosti v MONM,**
- **Najmanjši delež prebivalstva predstavljajo starejši prebivalci nad 66 let, kar predstavlja 1% celotnega prebivalstva romske skupnosti v MONM.**

- **Pobuda informacijski pooblaščenki po preučitvi možnosti zbiranja, obdelave in vodenja evidence za pripadnike etnične skupnosti zaradi lažjega pridobivanja statističnih podatkov z namenom izboljšanja socialnega položaja pripadnikov romske skupnosti.**

Financiranje programov in investicije v romska naselja

Financiranje programov za Rome po postavkah

PRORAČUN ZA LETO 2007

Tabela 2:

Proračunska postavka	Naziv proračunske postavke	Realizirano 2007 v EUR
09 106 001	Stanovanjsko reševanje Romov	14.357,58
09 091 101	Vrtec Pedenjped (Pikapolonica)	104.430,47
09 091 201	Učna pomoč učencem v OŠ	43.788,76
09 096 001	Prevoz učencev s šolskimi kombiji	3.345,44
09 096002	Prevoz učencev – javna prevozna sredstva	7.666,25
SKUPAJ		**173.588,50**

PRORAČUN ZA LETO 2008

Tabela 3:

Proračunska postavka	Naziv proračunske postavke	Realizirano 2008 v EUR
09 106 001	Stanovanjsko reševanje Romov	1.870,65
09 091 101	Vrtec Pedenjped (Pikapolonica)	142.023,76
09 091 201	Učna pomoč učencem v OŠ	48.821,03
09 091 202	Fizično varovanje OŠ Bršljin	8.171,31
09 096 001	Prevoz učencev s šolskimi kombiji	2.058,84
09 096002	Prevoz učencev – javna prevozna sredstva	5.200,79
SKUPAJ		**208.146,38**

PRORAČUN ZA LETO 2009

Tabela 4:

Proračunska postavka	Naziv proračunske postavke	Realizirano 2009 v EUR
09 106 001	Stanovanjsko reševanje Romov	95.734,97
09 091 101	Vrtec Pedenjped (Pikapolonica)	141.764,77
09 091 201	Učna pomoč učencem v OŠ	45.805,65
09 091 202	Fizično varovanje OŠ Bršljin	9.902,49
09 095 002	Sofinanciranje programov izobraževanja odraslih Romov	17.500,00
09 096 001	Prevoz učencev s šolskimi kombiji	5.409,64
09 096002	Prevoz učencev – javna prevozna sredstva	11.999,71
SKUPAJ		**328.117,23**

PRORAČUN ZA LETO 2010

Tabela 5:

Proračunska	Naziv proračunske postavke	Realizirano 2010 v

postavka		**EUR**
2309 106 001	Stanovanjsko reševanje Romov	19.756,33
09 091 101	Vrtec Pedenjped (Pikapolonica)	119.023,38
09 091 201	Učna pomoč in mentorstvo učencem v OŠ	49.236,86
09 095 002	Sofinanciranje programov izobraževanja odraslih Romov	17.500,00
09 096 001	Prevoz učencev s šolskimi kombiji	9.721,54
09 096002	Prevoz učencev – javna prevozna sredstva	7.913,05
SKUPAJ		**223.151,16**

PRORAČUN ZA LETO 2011

Tabela 6:

Proračunska postavka	**Naziv proračunske postavke**	**Realizirano 2011 v EUR**
2309 106 001	Stanovanjsko reševanje Romov	20.703,61
09 091 101	Vrtec Pedenjped (Pikapolonica)	121.677,92
09 091 201	Učna pomoč in mentorstvo učencem v OŠ	66.481,26
09 095 002	Sofinanciranje programov izobraževanja odraslih Romov	17.500,00
09 096 001	Prevoz učencev s šolskimi kombiji	13.304,70
09 096002	Prevoz učencev – javna prevozna sredstva	6.110,38
SKUPAJ		**245.777,87**

INVESTICIJE MONM OD LETA 2007 – 2011

LETO 2007

Tabela 7:

Vrsta investicije	**Vrednost celotne inv.**	**Delež občine**
Montažni vrtec v naselju Brezje		20.000,00

LETO 2008

Tabela 8:

Vrsta investicije	**Vrednost celotne inv. (z ddv)**	**Delež Občine(brez ddv)**
Zgrajena kanalizacija v naselju Brezje	257.119,93	177.841,28
Kanalizacija v Šmihelu	202.790,66	140.263,36
SKUPAJ	459.910,59	318.104,64

LETO 2009

Tabela 9:

Vrsta investicije	Vrednost celotne inv. (z ddv)	Delež Občine (brez ddv)
Ureditev in asfaltiranje javne poti v naselju Brezje	62.739,16	44.644,45
Ureditev in asfaltiranje javne poti v naselju Šmihel	33.505,46	23.174,43
Izgradnja priključka ceste na Ruperč vrhu	72.075,00	49.823,24
SKUPAJ	168.319,62	117.642,12

LETO 2010

Tabela 10:

Vrsta investicije	Vrednost celotne inv. (z ddv)	Delež Občine (brez ddv)
Rekonstrukcija ceste v naselju Otočec	45.102,31	31.195,55
SKUPAJ	45.102,31	31.195,55

LETO 2011

Tabela 11:

Vrsta investicije	Vrednost celotne inv.	Delež občine
	0	0
SKUPAJ	0	0

Opomba: V letu 2011 ni bilo investicij.

Ugotovitve:

- **v letu 2008, 2009 in 2010 so bila s strani državnega proračuna odobrena sredstva za projekte osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih,**
- **s pridobljenimi sredstvi je občina v letu 2008 zgradila kanalizacijo v romskem 1naselju Šmihel in v naselju Brezje(v teh naseljih ni bilo urejenega kan. omrežja, ampak so bili prebivalci bolj ali manj prepuščeni lastni improvizaciji),**
- **v letu 2009 in 2010 je občina izvedla investicije za cestno infrastrukturo in sicer ceste v naselju Brezje, Ruperč vrh, Šmihel in Otočec(ureditev dovoznih poti, asfaltiranje),**
- **z vlaganji v osnovno komunalno infrastrukturo so tako ustvarjeni osnovni pogoji za kvalitetnejše bivanje v romskih naseljih in dolgoročno zmanjšanje možnosti za onesnaženje tal in podtalja, ter površinskih voda.**

Ukrepi:

- **ustanovitev Medobčinske službe za reševanje romske tematike, ki bo združevala vse občine JV Slovenije, ki imajo tam živeče pripadnike romske skupnosti v iskanju skupnih rešitev s ciljem priprave regijske strategije reševanja romske tematike z namenom boljše prepoznavnosti romske problematike po posameznih občinah,**
- **zaposlitev javnih delavcev v okviru občinske uprave MONM v programe socializacije Romov.**

3.1. Vzgoja in izobraževanje

3.1.1. Osnovnošolsko izobraževanje

Pedagoško delo z romskimi učenci zahteva specifičen, vsestranski pristop. Poudarek je na didaktičnem in metodičnem prilagajanju zaradi premoščanja sociokulturnega primanjkljaja in nerazumevanja slovenskega jezika. Uspešna vključitev v obkrožajočo družbo ter sorazmerno visoka raven znanja sta dosegljivi le pod pogojem sobivanja različnih etničnih skupin v okolju, v katerem so zagotovljeni kar se da dobri učni pogoji. Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (MIZKŠ) in s tem tudi šolska zakonodaja omogočata šolam za delo z romskimi učenci:

- znižan normativ v oddelkih (če so vključeni najmanj trije romski učenci v oddelek, je lahko število vseh otrok v oddelku največ 21),
- za nudenje individualne, skupinske, ter dodatne strokovne pomoči (ISDP) romskim učencem je sistematizirano delovno mesto učitelja (v sorazmernem deležu, vendar največ za 45 romskih učencev 2 učitelja),
- določitev obsega ur pouka drugega strokovnega delavca v oddelku 1. razreda, v katerega so vključeni učenci Romi (od 10-14 učencev 15 ur, od 15-21 učencev 20 ur),
- od 1. 8. 2008 naprej pa šole prejemajo v povprečju 69,60€ letno na romskega učenca, ki ga namenjajo za delovne zvezke, šolske potrebščine, dneve dejavnosti,…
- OŠ Bršljin je zaradi večjega števila romskih učencev nudena pomoč s sklepom MIZKŠ v obsegu 157 ur ISDP mesečno, s strani MO NM pa v obsegu treh strokovnih delavcev.

OŠ Bršljin

Tabela 12:

Šolsko leto	Vseh otrok / romski učenci	naselje
2006/07	541 / 74	Žabjak - Brezje
2007/08	597 / 90	(živijo v naselju,)
2008/09	562 / 93	njihov uradni naslov pa je
2009/10	554 / 101	tudi drugačen (Krško,
2010/11	549 / 108	Semič, Šentjernej…)
2011/12	548 / 117	

Iz tabele je razvidno, da OŠ Bršljin obiskujejo romski otroci iz naselja Brezje, ki je del šolskega okoliša OŠ Bršljin. 21,3 % predstavlja odstotek romskih učencev.

Učenci iz naselja Brezje pouka, kljub prizadevanjem, ne obiskujejo dovolj redno, pogosto opravičeno in neopravičeno izostajajo. Mesečno na CSD NM posredujemo povprečno 50 obvestil o neopravičenem izostajanju, na Inšpektorat MIZKŠ pa pošljemo povprečno 40 prijav letno. Letos pa so poslali še 15 predlogov na CSD za obravnavo družin zaradi zanemarjanja otrok. V okviru vseh prizadevanj in sodelovanje z institucijami naletimo na omejitev pristojnosti institucij, pri Romih pa na dejstvo, da znanje ni vrednota . Šolanje jim ne omogoča materialne blaginje oz. »se finančno ne izplača«.

OŠ Center

Tabela 13:

Šolsko leto	Št. Učencev Romov	Naselje
2006/2007		
2007/2008	3	Graben (2), Mestne njive (1)
2008/2009	3	Graben (1), Mestne njive (1)
2009/2010	7	Mestne njive(1), Brezje(1), Varna hiša(5)
2010/2011	7	Slavka Gruma (1), Varna hiša(5), Brezje(1)
2011/2012	1	Slavka Gruma(1)

Iz tabele je razvidno, da ima OŠ Center vključenih v izobraževanje manjše število učencev Romov, v tem šolskem letu le enega. Večina učencev Romov se je na šolo prešolalo iz različnih razlogov za krajše obdobje (eno ali dve šolski leti). Razlogi so bili preselitev, nesoglasja z ostalimi Romi, bivanje v Varni hiši.

Glavni vzrok za nedokončanje osnovne šole pri učencih Romih je v nerednem obiskovanju pouka, nedoslednem izvajanju ukrepov ob izostajanju in nesodelovanju staršev učencev Romov s šolo.

OŠ Dragotina Ketteja

Tabela 14:

Šolsko leto	Št. Učencev Romov	Naselje
2006/2007	11	Brezje(8), Stranska vas(3)
2007/2008	16	Brezje(13), Stranska vas(3)
2008/2009	19	Brezje(15), Stranska vas(3), Belokranjska cesta(1)
2009/2010	19	Brezje(15), Stranska vas(3), Belokranjska cesta(1)
2010/2011	16	Brezje(14), Stranska vas(2)
2011/2012	100/23	Brezje(18), Stranska vas(2)

Iz tabele je razvidno, da se število učencev Romov, ki obiskujejo šolo s prilagojenim programom povečuje. Komisija za usmerjanje učencev s posebnimi potrebami, na podlagi pregledov in poročil izda strokovno mnenje in usmeritev (prešolanje). Ti učenci v največji meri izkazujejo nizke splošne sposobnosti, čustvene in vedenjske motnje, ter kombinacijo več motenj hkrati. Romskih učenci predstavljajo 23% vseh učencev.

OŠ Drska

Tabela 15:

Šolsko leto	Št. Učencev Romov	Naselje
2006/2007	1	Brezje
2007/2008	0	
2008/2009	0	
2009/2010	0	
2010/2011	0	
2011/2012	0	

Iz tabele je razvidno, da je OŠ Drska v zadnjih petih letih obiskoval le en učenec Rom. Osnovnošolsko obveznost je zaključil v osmem razredu.

OŠ Grm

Tabela 16:

Šolsko leto	Št. Učencev Romov	Naselje
2006/2007		
2007/2008	5	Poganci(4), Brezje(1)
2008/2009	5	Poganci(4), Brezje(1)
2009/2010	15	Poganci(11), Brezje(4)
2010/2011	16	Poganci(11), Brezje(5)
2011/2012	12	Poganci

Iz tabele je razvidno, da se v OŠ Grm vpisujejo tisti romski otroci, ki nimajo urejenega stalnega prebivališča, kjer prebivajo, temveč na naslovu CSD, torej na Resslovi ulici, ki je v šolskem okolišu šole Grm.

OŠ Otočec

Tabela 17:

Šolsko leto	Št. Učencev Romov	Naselje
2006/2007	7	Prapreška pot, Otočec
2007/2008	7	Prapreška pot, Otočec
2008/2009	6	Prapreška pot, Otočec
2009/2010	7	Prapreška pot, Otočec
2010/2011	7	Prapreška pot, Otočec
2011/2012	7	Prapreška pot, Otočec

OŠ Stopiče

Tabela 18:

Šolsko leto	Št. Učencev Romov	Naselje
2006/2007	4	Ob potoku
2007/2008	6	Ob potoku
2008/2009	7	Ob potoku
2009/2010	9	Ob potoku
2010/201	10	Ob potoku
2011/2012	10	Ob potoku

Iz tabele je razvidno, da se v šolo Stopiče vključujejo otroci iz naselja Ukrat (Ob potoku), ki sicer spada v šolski okoliš OŠ Grm. Vsi otroci iz tega zaselka obiskujejo šolo Stopiče že dobrih 30 let, ko se je pokojni ded in praded odločil, da bo za njegove potomce tako najbolje. Sam je kupil zemljo in sezidal hišo. V naselju živi 6 družin njegovih potomcev.

OŠ Šmihel

Tabela 19:

Šolsko leto	**Št. vseh učencev/št. Učencev Romov**	Naselje
2006/2007	375 /30	Šmihel, Ruperč vrh, Brezje
2007/2008	379 / 28	Šmihel, Ruperč vrh, Brezje
2008/2009	369 /34	Šmihel, Ruperč vrh, Brezje
2009/2010	388 /38	Šmihel, Ruperč vrh, Brezje
2010/2011	376 / 35	Šmihel, Ruperč vrh, Brezje
2011/2012	375 / 42	Šmihel, Ruperč vrh, Brezje

Romski učenci prihajajo iz naselij Šmihel, Ruperč vrh in Brezje (stalno bivališče učencev iz Brezja je v Šmihelu - Pot v gaj).
10% predstavlja odstotek romskih učencev.

Preglednica vključenih učencev Romov v osnovnošolsko izobraževanje v MONM za leto 2012:

Tabela 20:

NAZIV ŠOLE	**ŠT. UČENCEV ROMOV / ŠOL. LETO 2011/2012**	**%**
Bršljin	117	21%
Šmihel	42	11%
Grm	12	
Drska	0	
Center	1	
Stopiče	10	
Brusnice	0	
OŠ Dragotina Ketteja	23	23%
Otočec	7	
SKUPAJ	**212**	

Opomba: Podatki šol kažejo na to, da je izobraževanje končalo 8 otrok, kar od skupnih 212 učencev predstavlja 3%.

Ugotovitve:
Iz preglednice je razvidno, da ima OŠ Bršljin največje število vključenih učencev Romov v izobraževanje in sicer iz naselja Brezje, ki je tudi del šolskega okoliša OŠ Bršljin. Iz naselja Brezje je veliko število vključenih otrok v šolo s prilagojenim programom v OŠ Dragotina Ketteja. OŠ Drska in OŠ Brusnice pa nimata vključenih učencev Romov.

Iz poročil, posredovanih s strani osnovnih šol v MONM z namenom sodelovanja pri pripravi strateškega dokumenta, ki bo določal program ukrepov za izboljšanje stanja na področju izobraževanja navajajo naslednje ugotovitve in dejansko stanje:

- **da se število romskih učencev povečuje, predvsem pa vpis romskih učencev v OŠ Bršljin, v katerega šolski okoliš spada naselje Brezje, ki je po številu prebivalcev romske skupnosti največje v MONM,**
- **da je med romskimi učenci zaznati zelo veliko število ur opravičenega in neopravičenega izostanka od pouka. Za lansko leto šole navajajo, da je kar za 62 otrok bila podana prijava na MIZKŠ- Inšpektorat za šolstvo in šport zaradi ogromnega izostanka od pouka (nad 100 neopravičenih ur),**
- **da svojo odsotnost opravičijo z zdravniškimi potrdili, ki jih pogosto prinesejo za »nazaj«,**
- **da je stopnja motivacije za izobraževanje zelo nizka, kar še dodatno pripomore k nerednemu obiskovanju pouka njihovih otrok,**
- **da prenehajo obiskovati pouk pred dokončanjem osnovnošolske obveznosti. V šolskem obdobju od 2006-2012 je v vseh šolah MONM uspešno končalo devetletno izobraževanje 8 otrok,**
- **da neopravičene izostanke od pouka sporočajo tako Centru za socialno delo NM kot tudi Inšpektoratu MIZKŠ,**
- **da je potrebno pri vzgojno-izobraževalnem procesu z Romi več individualnega dela (dodatne strokovne pomoči),**
- **stopnja njihove socializacije je ob vstopu v šolo neprimerno nižja, kot pri ostalih otrocih,**
- **zaradi slabših bivanjskih razmer je v šoli potrebno poskrbeti za učenčeve osnovne higienske pogoje (umivanje, osebna higiena, preoblačenje in hranjenje),**
- **da je integracija in učna uspešnost romskih otrok uspešnejša v šolah z nižjim procentom oz. številom romskih učencev kot z višjim številom,**
- **da je znanje slovenskega jezika pomanjkljivo, kar dodatno vpliva na njihovo funkcioniranje v šoli.**

Ukrepi:

- **enakomerna prerazporeditev romskih učencev po šolah MONM glede na odstotek, ki je še obvladljiv tako iz vzgojno-pedagoškega procesa kot tudi iz zmogljivosti prostorskih kapacitet. Odstotek obvladljivosti, ki ga navajajo strokovne službe se giblje od 8 do10% romskih učencev glede na celotno število,**
- **sprejme se skupna načela ukrepanja v primeru neopravičenega izostajanja od pouka v šolah MONM.**

3.1.2. Izobraževanje odraslih

3.1.2.1. Pregled programov in projektov za Rome

Program Osnovna šola za odrasle

Program Osnovna šola za odrasle (v nadaljevanju OŠO) izvaja izobraževalni zavod Razvojno izobraževalni center (v nadaljevanju RIC) je verificiran in za udeležence brezplačen, saj je osnovna šola prebivalcem Slovenije zagotovljena kot ustavna pravica. Romi se v program vključujejo vse od leta 1998, od leta 2000 pa je njihovo vključevanje v veliki meri povezano z zahtevami, ki jih pred odrasle Rome prejemnike denarno socialnih pomoči postavljata Center za socialno delo Novo mesto in Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Novo mesto. Sodelovanje RIC-a Novo mesto in obeh institucij je usmerjeno v dvig pismenost in izobrazbene strukture odraslih Romov na območju MO Novo mesto ter občin Škocjan in Šentjernej. Večino udeležencev v program napoti Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Novo mesto v okviru ukrepov Aktivne politike zaposlovanja - APZ, CSD Novo mesto v okviru obveznosti podpisnikov pogodbe o aktivnem reševanju socialne problematike, ki so prejemniki DSP, posamezni odrasli pa se za dokončanje šolanja že odločajo tudi sami.
Zadnjih pet let RIC aktivno sodeluje tudi z ZPKZ Ljubljana oddelek Novo mesto in izvaja izobraževalne aktivnosti, ki omogočajo odraslim Romom, da posamezne obveznosti v programu OŠO opravijo tudi v času, ko so v zaporu.
Program Osnovna šola za odrasle obiskujejo Romi, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost v rednem izobraževanju in so starejši od 15 let. V obdobju od 1. 9. 2006 do 31. 8 . 2011 oz. v petih izobraževalnih sezonah je bilo skupno število vpisanih romskih udeležencev v programu OŠO iz MO Novo mesto ter občin Šentjernej in Škocjan 214, od tega iz MO Novo mesto 152 ali 71%, iz občine Šentjernej 28 ali 13% , iz občine Škocjan 34 odraslih ali 16%. Število vpisanih iz MO Novo mesto se je gibalo letno od 103 do 119.
Število Romov, ki jih je v program napotil Zavod RS za zaposlovanje v okviru programa APZ, se je v tem obdobju gibalo letno od 45 do 64.

Vpisani v program Osnovne šole za odrasle 2007 – 2011
Tabela 21:

	2006/07		2007/08		2008/09		2009/10		2010/11	
	število	**delež**	**število**	**delež**	**število**	**delež**	**število**	**delež**	**število**	**delež**
Vpisani v program OŠO	151	100	159	100	173	100	173	100	151	100
Število vpisanih iz MO Novo mesto	103	68,2%	107	67,3	119	68,8	119	86,8	107	70,9

Napredovanje udeležencev iz MO NM v programu Osnovne šole za odrasle 2007 - 2011
Tabela 22:

	2006/07		2007/08		2008/09		2009/10		2010/11	
	število	**delež**	**število**	**delež**	**število**	**delež**	**število**	**delež**	**število**	**delež**
Vpisani v program OŠO	151	100	159	100	173	100%	173	100%	151	100
Skupno število napredovanj v višji razred	4	2,6%	19	11,9%	18	10,4%	11	6,4%	20	13,3%
Število vpisanih iz MO Novo mesto	103	100 %	107	100%	119	100%	119	100%	107	100%
Število napredovanj udeležencev iz MO Novo mesto	0	0%	12	11,2%	11	10,1%	8	6,7%	13	12,2%

V tabeli 12 prikazujemo napredovanje udeležencev znotraj programa OŠO, kar pomeni, da so udeleženci zaključili posamezne razrede. Delež udeležencev, ki so napredovali v programu glede na vse vpisane je cca 11%.

Uspešnost udeležencev iz MO Novo mesto, vpisanih v 9. razred
Tabela 23:

	2006/07		2007/08		2008/09		2009/10		2010/11	
	število	**delež %**	**število**	**delež %**	**število**	**delež %**	**število**	**delež %**	**število**	**delež %**
Vpisani v 9. razred	8	100	12	100	11	100	8	100	11	**100**
Končali 9. razred	0	0	5	41,7	1	9,1	1	12,5	3	20

Opomba: Iz tabele 13 je razvidno, da je v obdobju od 1. 9. 2006 do 31. 8 . 2011 v petih izobraževalnih sezonah je program Osnovne šole za odrasle zaključilo 10 odraslih Romov ali 20% vseh vpisanih.

Podatke o prisotnosti udeležencev v programu OŠO redno spremljajo in jih mesečno posredujejo Zavodu RS za zaposlovanje, OS Novo mesto in na CSD Novo mesto. Prisotnost v programu je namreč za udeležence, ki so vključeni v program APZ oz. so prejemniki DSP podlaga za izplačilo štipendije, potnih stroškov oz. pravice do DSP. Tako ZRSZ OS NM kot CSD NM izvajata ukrep izbrisa iz evidence v primerih, ko posamezni udeleženci ne uresničujejo svojih obveznosti.

Viri: Poročila posredovana s strani OŠ v MONM , Str.12-17.

Splošni neformalni programi za odrasle Rome

Sredstva za programe splošnega neformalnega izobraževanja za odrasle Rome pridobiva RIC Novo mesto na javnih razpisih (npr. Ministrstva za izobraževanje, kulturo in šport, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter različnih evropskih skladov).

Pregled števila programov, izobraževalnih ur in udeležencev v splošnih neformalnih programih za odrasle Rome

Tabela 24:

Izobraževalna sezona	Število programov	Število ur	Skupno število udeležencev	Število udeležencev iz MO Novo mesto	Delež udeležencev iz Mo Novo mesto
2006/07	4	330	534	500	93,6%
2007/08	5	192	104	60	57,7%
2008/09	8	426	125	87	69,6%
2009/10	18	950	319	234	73,4%
2010/11	13	726	230	154	66,9%
skupaj	48	2624	1312	1035	78,9%

V programih splošnega izobraževanja je vsak udeležencev upoštevan tolikokrat, kot je program obiskoval, npr. udeleženec, ki je bil vključen v 5 različnih programov, je prikazan 5x.
Vsebina programov je upoštevala prioritete, ki so jih določali razpisni pogoji ter nacionalne usmeritve. Največje število izobraževalnih ur je bilo namenjeno programom pod skupnim naslovom Šola za življenje, v katerih so udeleženci pridobivali veščine, znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo v vsakdanjem življenju (vodenje gospodinjstva, nega otrok, računalniška pismenost, ustvarjalne delavnice, spoznavanje Slovenije, poklicna vzgoja ipd).
V skupnem številu 1035 udeležencev iz MO Novo mesto predstavljajo otroci 11%, ker so posamezni programi ciljno usmerjeni na skupno delo in učenje. V programe je bilo vključenih skoraj 50% žensk.

3.1.2.3. Pregled glavnih projektov od 2009→ - zaključeni in nezaključeni projekti

Obdobje	Ime programa	Cilji	Rezultati
2009-2011	Konzorcijska pogodba za izvedbo projekta - Razvoj modelov svetovanja	izvajanje starejših odraslih za prostovoljno svetovanje in informiranje pripadnikov romske skupnosti in odraslih s posebnimi potrebami , delo bo potekalo po domovih s ciljem, da se osebe vključijo v različne oblike izobraževanja in socialnih programov,	- pripravili izhodišča za razvoj modelov svetovanja, - sodelovanju povabili prostovoljce iz vrst starejših odraslih, - sodelovali pri izdelavi štirih e-gradiv za svetovalce (za Rome, za osebe s posebnimi potrebami in za starejše odrasle).
2010 - 2013	**NEZAKLJUČEN PROJEKT** Addiction Prevention within Roma and Sinti Communities (Preprečevanje odvisnosti romske in Sintske skupnosti)	preprečevanje odvisnosti od legalnih in ilegalnih drog med mladimi Romi, starosti 11 in 24 let, širitev znanja o zdravem načinu življenja, informiranje o preventivi in zdravljenju odvisnosti.	- izboljšan rezultat vključenosti Romov v sistem preprečevanja zasvojenosti, - seznanjenost mladih Romov s ponudbo zdravstvenih storitev, - priročnik za zdravstvene delavce s področja zasvojenosti z drogami.
2012 - 2015	**NEZAKLJUČEN PROJEKT** program Vseživljenjsko učenje	izboljšati finančno pismenost med Romi, priprava učna gradiva, ki bodo prilagojena potrebam romske manjšine in usmerjena v pridobivanje praktičnih veščin, Izmenjava dobre prakse med državami na področju finančnega izobraževanja.	- Ni rezultatov
2011-2014	**NEZAKLJUČEN PROJEKT** Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje II RIC	- romski pomočnik v naseljih in šolah oz. vrtcih, kjer so vključeni Romi, - doseganje standardov znanja Romov v OŠ, - zmanjševanja osipa romskih otrok in romskih učencev v vrtcih in osnovnih šolah, - dvig izobrazbene ravni romskih pomočnikov, - omogočanje učinkovitejšega vključevanja Romov v predšolsko vzgojo in osnovno šolo v skladu z rešitvami, ki jih predstavlja Strategija vzgoje RS.	- priprava aktivnosti za dvig izobrazbene ravni romskih pomočnikov, - pilotno izvajanje mobilne svetovalne službe - predlog načrta za osnovne šole in vrtce, s katerim šola ali vrtec določi aktivnosti vključevanja Romov v predšolsko vzgojo in osnovno šolo, - sodelovanje s starši otrok Romov, za boljše spoznavanje romske kulture, zgodovine, identitete,

Ugotovitve:

- **zaradi nizke motivacije relativno nizko število mladih Romov s pomočjo dodatnih učnih ur dokonča razred,**
- **delo oz. aktivnosti na terenu so dobro sprejete, težavo na terenu predstavljajo le neprimerni prostorski pogoji za izvajanje programa,**
- **v poročilu RIC navaja, da so ključni razlogi za počasno napredovanje mladih Romov po znanju naslednji:**
  - **neredna prisotnost pri pouku,**
  - **nimajo pridobljenih učnih navad,**
  - **večina nima podpore svojega okolja,**
  - **znanje jim ne predstavlja vrednoto,**
  - **težave s koncentracijo,**
- **nemirnost in konfliktnost v medsebojnem obnašanju in vedenju do drugih,**
- **zgodnja nosečnost in posledični izostanki od pouka,**
- **ne vidijo povezave med izobrazbo in zaposlitvijo.**
- **večina odraslih Romov ima ob vpisu v program osnovna šola za odrasle končan 4. ali 5. razred redne šole.**

Ukrepi:

- **usposabljanje za konkretno delo (povezava z gospodarskimi in negospodarskimi subjekti, ki opravljajo dejavnost vzdrževanja in čiščenja javnih površin, opreme in objektov,…),**
- **priprava strukture in programa mreže izvajalcev izobraževanja odraslih za Rome.**

Viri: RIC- program OŠ za odrasle v MONM, projektno delo, pregled projektov ; Str.17-21.

3.1.3. Predšolska vzgoja

Vrtec Pikapolonca se kot enota vrtca Pedenjped nahaja neposredno v romskem naselju. V vrtcu sta dva oddelka, en oddelek z 21 otroki 5-6 let in polovičen oddelek s 7 otroki 4-5 let starosti, skupaj 28 otrok. Izvaja se skrajšan vzgojno-izobraževalni program (šest urni). V enoti sta zaposleni dve vzgojiteljici, ena pomočnica vzgojiteljice z delom v kuhinji in romska pomočnica z delom čiščenja vrtca.
Vzgojno-izobraževalni program poteka po državnem programu Kurikulumu za vrtce. Glede na to, da romski otroci ne govorijo slovensko, je jezik velik problem pri vzpostavljanju komunikacije in medsebojnega razumevanja. Ravno to pa je tudi problem, ko otroci prvič vstopijo v vrtec in težko pridobijo zaupanje v novo, drugačno okolje in odrasle, ki niso Romi. Prisoten je strah. Kot obrambni mehanizem zaradi strahu in nezaupanja največkrat nastopi nasilje, agresivnost verbalna in neverbalna. Romski pomočnik v vrtcu je ključnega pomena za stik oz. medsebojno sodelovanje in razumevanje med Romi in zaposlenimi v vrtcu. Ta prevaja vsebino in pomaga pri vzgojnih dejavnostih pri podajanju navodil in pravil. Zaradi drugačnih življenjskih navad in načina življenja ter drugačne vzgoje romskih staršev od neromskih nastane problem, ko se morajo ti začeti prilagajati novim pravilom, ki splošno veljajo za našo družbo. Težko se prilagajajo obstoječim pravilom: čas prihoda v vrtec, sedenje in delo pri mizi, spoštovanje sredstev in pripomočkov, igrač… Potrebno je stalno ponavljanje in opozarjanje na možne poškodbe in nevarnosti. Pri nekaterih družinah je problem tudi higiena. Ne znajo uporabljati WC-ja in kopalnice, ker tega nimajo doma. Torej v vrtcu se prvič srečajo z najbolj osnovnimi, običajnimi stvarmi, ki jih neromski otroci poznajo že od doma.
Pri vzgojnem delu je potrebno uporabljati čim več aplikatov, slikovnega materiala ali konkretnih predmetov in sredstev. Navodila morajo biti čim bolj kratka, jasna in konkretna. Ker so ti otroci zelo glasni, temperamentni in hitri v reakcijah, imajo tudi koncentracijo pri dejavnosti zelo kratko. Velikokrat uporabljamo še vmesne dejavnosti, zamašne dejavnosti, ki omogočajo, da se vzdrži otroke pod nadzorom in disciplino. V nasprotnem primeru lahko preide do agresivnosti, pretepanja, posmehovanja, poškodb, uničevanja. Starši kljub pisnim in ustnim vabilom ne prihajajo na govorilne ure in roditeljske sestanke, zato največkrat načrtujemo dejavnosti in srečanja s starši v dopoldanskem času. Tudi ta morajo biti Romom blizu, da ne čutijo nezaupanja. Težko se soočijo z obveznostmi, kljub temu da niso zaposleni in imajo dovolj časa.

Pregled prisotnosti otrok Romov v enoti Pikapolonica za obdobje 2009-2012
Tabela 25:

Mesec	PRISOTNOST V LETU 2009					PRISOTNOST V LETU 2010					PRISOTNOST V LETU 2011					PRISOTNOST V LETU 2012				
	tevilo vpis. otrok	št. vpis. dni	št.dni prisot.	št.prisotnih otrok	delež	število vpisanih otrok	št. vpis. dni	št.dni prisotnosti	št.prisotnih otrok	delež	število vpisanih otrok	št.vpis.dni	št.prisotnih otrok	št.dni prisotnosti	delež	število vpisanih otrok	št.vpis.dni	št.dni prisotnosti	št.prisotnih otrok	delež
JANUAR	27	540	249	12	46,11%	28	550	317	16	7,64%	28	588	12	252	42,86%	28	588	311	15	52,89%
FEBRUAR	27	540	282	14	52,22%	28	532	289	15	4,32%	28	532	11	209	39,29%	28	560	230	12	41,07%
MAREC	28	616	362	16	58,77%	28	644	273	12	2,39%	28	644	13	302	46,89%	28	616	292	13	47,40%
APRIL	28	560	279	14	49,82%	28	560	231	12	1,25%	28	532	10	198	37,22%	28	532	227	12	42,67%
MAJ	28	560	269	13	48,04%	28	588	273	13	6,43%	28	588	12	253	43,03%	28	588	258	12	43,88%
JUNIJ	28	583	261	13	44,77%	28	588	217	10	6,90%	28	616	10	213	34,58%	28	560	203	10	36,25%
JULIJ	28	644	101	4	15,68%	28	616	27	1	,38%	28	588	3	57	9,69%	28	0	0	0	0,00%
AVGUST	28	588	26	1	4,42%	28	616	0	0	,00%	17	374	0	0	0,00%	28	0	0	0	0,00%
SEPTEM.	28	616	375	17	60,88%	28	616	345	16	6,01%	28	616	18	396	64,29%	28	560	360		64,29%
OKTOBER	27	594	337	15	56,73%	28	588	255	12	8,37%	28	560	16	325	58,04%	28	616	320		51,95%
NOVEM.	28	588	336	16	57,14%	28	588	305	15	1,87%	28	588	18	371	63,10%	28	588	348		59,18%
DECEM.	28	616	283	13	45,94%	28	644	247	11	8,35%	28	588	14	291	49,49%	28	532	233		43,80%
					45,03'					9,41%					40,71%					40,28%

Ugotovitve:

- **analiza prisotnosti romskih otrok v vrtcu Pikapolonica je pokazala, da je glede na število vpisanih otrok vsakoletna prisotnost cca 41% ali 11.5 otrok,**
- **z leti se je pokazalo, da različni načini motivacije otrok in staršev ne pripomorejo k večji prisotnosti od teh cca 41% ne glede na to, da so dejavnosti v vrtcu zanimive in za otroke privlačne. Po kratki koncentraciji začnejo hrepeneti po svobodi in svobodni izbiri lastnega početja brez omejitev,**
- **neredno obiskovanje predšolske vzgoje spremljajo še druge okoliščine kot so: nerazumevanje jezika, kratkotrajna koncentracija, nespodbudno okolje in dejstvo, da se družinam ob vključitvi otroka v vrtec zmanjša otroški dodatek, kar deluje destimulativno. Pa tudi dejstvo, da je vključitev v vrtec prostovoljna odločitev , zakonsko neobvezujoča.**

Ukrepi:

- **zgodnje vključevanje v vzgojno-izobraževalni sistem- zagotavljanje pogojev za vključitev v predšolsko vzgojo vsaj dve leti pred pričetkom osnovne šole (najpozneje s štirimi leti),**
- **MONM zaradi spodbujanja vključevanja otrok v organizirano varstvo predšolske vzgoje kot priprava na šolo zagotovi možnost vključevanja romskih otrok iz vseh romskih naseljih tudi v druge enote vrtca (integracija v redne oddelke),**
- **vključitev vrtca Pikapolonica v program »Koraki do integracije« po vzoru OŠ Leskovec pri Krškem-enota Vrtec.**

Viri: program predšolske vzgoje v MONM; (Tabela 1): pregled prisotnosti otrok Romov v enoti Pikapolonica; Str.22.

3.2 . Socialno varstvo in zaposlovanje

3.2.1. Aktivnosti Centra za socialno delo Novo mesto

Na Centru za socialno delo pokrivajo različna področja dela z Romi, od denarnih transferjev, do nalog, ki zagotavljajo pomoč uporabnikom v socialni stiski.
Denarni transferji so:
zagotovitev starševskega dodatka materi, pravica do otroškega dodatka, pravica do denarno socialne pomoči (v nadaljnjem besedilu DSP). Ostale naloge, ki predstavljajo prav tako pomemben vidik socialne oskrbe pa so:
delo z ml. prestopniki – storilci kaznivih dejanj – tako v predkazenskem in kazenskem postopku, kot tudi pri izvajanju vzgojnih ukrepov, spremljanje zapornika v času prestajanja zaporne kazni , sklepanje dogovorov o preživninah , priznanje očetovstva, namestitev otrok v rejniško družino, postopki v zvezi z ml. oziroma odraslimi pri namestitvi v zavodsko varstvo, pomoč pri vključevanju otrok v vrtce in OŠ ter spremljanje obiska,…

Po predpisih, ki sodijo v pristojnost Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve so Romi tako kot drugi državljani Republike Slovenije upravičeni do vseh pravic, če izpolnjujejo pogoje za uveljavljanje posameznih pravic. Pravna podlaga:
Zakon o socialnem varstvu,
Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. list RS, št. 97/01)

3.2.1.1. Denarni transferji

Preglednica števila postopkov v zvezi s dodelitvijo DENARNO SOCIALNE POMOČI (DSP):

Tabela 26:

leto	št. DSP	št. izr. DSP	št. ukin. DSP
2007	637	48	52
2008	640	52	56
2009	645	50	51
2010	648	56	59
2011	651	57	63

DSP se lahko dodeli za obdobje od enega do šestih mesecev in se lahko ponovno dodeli, če se okoliščine, ki so bile podlaga za dodelitev in določitev višine DSP niso spremenile.

Sicer pa Center za socialno delo z vsakim Romom, upravičencem do DSP, sklene **Pogodbo o aktivnem reševanju socialne problematike**. Naj navedemo le nekaj aktivnosti in obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe in jih morajo upravičenci do DSP izpolnjevati:

- svoje predšolske otroke, ki so vključeni v vrtec, morajo tja tudi redno pošiljati,
- redno pošiljati v osnovno šolo svoje šoloobvezne otroke do 15. leta starosti,
- vključevati se morajo v organizirane tečaje, ki se organizirajo za prebivalce romske skupnosti (trenutno je to večerna OŠ za odrasle Rome, ki poteka v sodelovanju z RIC…),
- vključevati se morajo v javna dela ali druge oblike zaposlitve za določen ali nedoločen čas.

V primeru neizvrševanja aktivnosti in obveznosti, ki so določene s pogodbo o aktivnem reševanju socialne problematike, **upravičencu preneha izplačevanje denarno socialne pomoči**, za enega od staršev ali zanj osebno v primeru:

- da otrok redno ne obiskuje vrtca oz. osnovne šole,
- če redno ne obiskuje osnovne šole za odrasle Rome,
- v primeru, da je izbrisan iz evidenca iskalcev zaposlitve na Zavodu za zaposlovanje.

Prav zaradi odvzema DSP, ki jih zaradi neizpolnjevanja določb pogodbe Romi ne prejemajo prihaja do hudih verbalnih konfliktov in besednih groženj tako delavcem Centra za socialno delo, kot tudi svetovalnim delavkam na OŠ ter zaposlenim v RIC-u in neposredno učiteljicam, ki izvajajo izobraževanje.

Sicer pa je bilo za območje MO Novo mesto v letu 2011 Romom izdano 651 odločb o dodelitvi DSP, ostalim občanom ne romske narodnosti na istem območju pa 1.211 odločb.

Preglednica postopkov za izplačilo starševskega dodatka (st.d.) in dodatka za veliko družino (d.v.dr.) za Rome.

Tabela 27:

leto	st.d.	d.v.dr.
2011	28	162
2010	25	159
2009	31	155
2008	27	149
2007	24	146

Vse romske matere so kot državljanke Republike Slovenije ob rojstvu otroka upravičene do **starševskega dodatka** v trajanju 12 mesecev. Starševski dodatek trenutno znaša **196,36 €**, za toliko pa se seveda v tem primeru tudi zniža DSP.
Dodatek na veliko družino se izplača 1 x letno, do njega pa so bile upravičene vse družine v Sloveniji, ki so imele tri ali več otrok. Pri izplačilu dodatka za veliko družino pa obstajata dve zakonski višini dodatka za veliko družino (za družine s tremi otroki in družine s štirimi ali več otroki). Dodatek za družino s tremi otroki znaša **393,46 €**, za družino s štirimi ali več otroki pa **479,83 €**.

Preglednica postopkov za izplačilo otroškega dodatka

Višina otroškega dodatka se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred, ki je določen v **odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih** v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo zahteve.

Tabela 28:

dohodkovni razred	**povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače**	**znesek otroškega dodatka za otroka do konca osnovne šole ali do 18 leta (v evrih)**			**znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, vendar najdlje do 18 leta (v evrih)**		
		1. otrok	**2. otrok**	**3. in naslednji otrok**	**1. otrok**	**2. otrok**	**3. in naslednji otrok**
1	**do 18 %**	**114,31**	**125,73**	**137,18**	**168,31**	**179,73**	**243,55**
2	**nad 18 % do 30 %**	**97,73**	**108,04**	**118,28**	**142,73**	**153,04**	**206,88**
3	**nad 30 % do 36 %**	**74,48**	**83,25**	**91,98**	**110,48**	**119,25**	**162,89**
4	nad 36 % do 42 %	58,75	67,03	75,47	85,75	94,03	128,58
5	nad 42 % do 53 %	48,04	56,06	64,03	68,04	76,06	103,27
6	nad 53 % do 64 %	30,44	38,10	45,71	43,44	51,10	71,17
7	nad 64 % do 82 %	22,83	30,44	38,10	28,83	36,44	49,65
8	nad 82 % do 99 %	19,88	27,50	35,11	19,88	27,50	34,69

Otroški dodatek se izračuna glede na dohodek na družinskega člana v % povprečne plače RS. Znesek otroškega dodatka za posameznega otroka pri Romih je povprečju zaradi nizkega dohodka na družinskega člana glede na spodnjo tabelo praviloma najvišji. Zaradi smotrnejše porabe se otroški dodatek pri določenih družinah lahko izplačuje v funkcionalni obliki (za 10 romskih družin se otroški dodatek nakazuje na trgovine).

Do maja leta 2002 smo del otroškega dodatka za šoloobvezne otroke nakazali na OŠ in iz tega denarja so se pokrivali stroški kosila in učbenikov ter ostalih učnih pripomočkov. Zaradi nezmožnosti delitve otroškega dodatka na dva dela, pa šole otroškega dodatka ne prejemajo več in staršem otrok izdajajo položnice za pokrivanje nastalih obveznosti, tako kot je to sicer že utečen postopek pri ostalih starših. Le v posameznih argumentiranih primerih lahko s strani Centra za socialno delo nakažemo otroški dodatek v celotnem znesku na osnovno šolo in šola potem zaostale obveznosti pokrije, preostanek pa prejmejo starši.

V veliki večini, skoraj 85% Romov se gibljejo v prvih dveh dohodkovnih razredih, to pomeni 170 družinskih skupnosti.

3.2.1.2. Ostale pristojnosti in naloge

Priznanje očetovstva in dogovori o sklenitvi preživnine

Tabela 29:

leto	priznan.o.	preživnina
2007	12	2
2008	13	3
2009	17	2
2010	9	1
2011	11	3

Postopek **priznanja očetovstva** (priznan o.) se na centru za socialno delo lahko začne na podlagi prejema prijave rojstva iz UE, ko oče lahko prizna otroka za svojega. Priznanje očetovstva velja in se vpiše v matično knjigo le, če se s tem strinja otrokova mati. Ker večina Romov ni sklenila zakonske zveze, je priznanje očetovstva – ki pa se lahko ureja tudi na UE – kar pogost postopek na CSD… Se pa dogaja tudi med romsko populacijo, da v zadnjem času precej zunaj zakonskih zvez razpade in v teh primerih je potrebno speljati dogovor z obema staršema o varstvu in vzgoji otrok in se dogovoriti o višini **preživnine,** ki jo kasneje s sklepom potrdi Okrožno sodišče.

3.2.1.3. Obravnava mladoletnih Romov

Tabela 30:

leto	strož.nad	navodilo	d.k.delo	zavod	social.por.
2007	16	11	2	1	161
2008	14	9	3	3	168
2009	19	8	3	4	174
2010	22	6	0	2	175
2011	21	8	2	1	183

Obravnava ml. Romov – storilcev kaznivih dejanj poteka v okviru javnih pooblastil. Zaradi asocialnega vedenja med otroki in mladostniki in s tem kršenja obstoječih zakonskih norm CSD sodeluje pri obravnavi mladoletnega Roma v pred kazenskem postopku, sodnem postopku, kot tudi pri izvrševanju vzgojnih ukrepov, ki jih mladoletnim storilcem kaznivih dejanj izreče sodišče ali sodnik za prekrške s sklepom. Zaradi izrečenega vzgojnega ukrepa – navodila in prepovedi pa nudijo strokovno pomoč mladoletnim Romom, ki so se morali po sklepu sodišča ali opravičiti oškodovancem ali pa tudi opraviti družbeno koristno delo. Prav tako pa na CSD tudi izvajajo postopke v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča glede namestitve ml. v prevzgojnem ali vzgojnem zavodu, kjer tudi spremljajo njihovo bivanje.

Preglednica za ukrep izvajanja strožjega nadzorstva organa socialnega varstva (strož.nad.), navodila (navod.) in oprava del v korist družbene ali lokalne skupnosti (d.k.delo), ter postopki v zvezi z namestitvijo ml. v vzgojni oz. prevzgojni zavod (zavod), ter sestava posredovanje soc. poročil o ml. sodišču in drugim organom (social.por.)

3.2.1.4. Delo CSD med prestajanjem kazni zapora in po njej

Preglednica izdelanih in posredovanih socialnih poročil v ZPKZ in obiskov.

Tabela 31:

leto	soc.por.	obisk
2007	78	38
2008	81	42
2009	102	48
2010	90	41
2011	87	40

V zvezi s prestajanjem kazni zapora, v katerem se Romi zaradi storjenih kaznivih dejanj pogosto nahajajo in ker so Centri za socialno delo nosilci in koordinatorji postpenalnega načrta, je njihova naloga, da se čim prej vključijo v obravnavo posameznega obsojenca. Za vsakega obsojenca je potrebno zavodu posredovati socialno poročilo, ki je v pomoč pri oblikovanju in izvajanju osebnega načrta znotraj Zavoda za prestajanje kazni zapora ZPKZ. Prav tako pa je potreben vsaj en obisk v zavodu in znotraj tega razgovor z obsojencem ter strokovnimi službami.

3.2.1.5. Opravljanje družbeno koristnega dela

Največji delež med osebami, ki čakajo na opravljanje družbeno koristnega dela predstavljajo predstavniki romske skupnosti. Izvrševanje nadomestne kazni je naloga Centra za socialno delo Novo mesto. Obsojene osebe na ta način dobijo priložnost, da svojo kazen opravijo z delom v korist lokalnih skupnosti ali humanitarnih organizacij. V pristojnosti CSD so naloge vodenja in nadziranja opravljenega dela. Nadomestno kazen izvaja oseba, ki ji to delo s sklepom naloži sodišče ali državno tožilstvo, in sicer kot nadomestitev plačila globe, uklonilnega zapora ali zaporne kazni. Obseg izrečene nadomestne kazni je odvisen od storjenega dejanja in postopka, s katerim je bila nadomestna kazen izrečena. (Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij; 13. člen (ZIKS-1C) Ur. l. RS, št. 76/2008).

Po podatkih CSD je v MONM od 1088 prejetih zadev v obdobju od 2010-2012 bilo realiziranih 757 zadev, za ostalih 331 zadev pa ali se ni našlo izvajalca nalog ali pa so postopki zastarali. Ko osebe enkrat začnejo z opravo del, jo v večini (86%)zaključijo (poročilo CSD za leto 2012). Veliko vlogo pri tem ima mentor v izvajalski organizaciji, ki osebe spodbuja, se z njimi veliko pogovarja in ocenjuje njihovo delovno učinkovitost in sposobnost.

V Mestni občini Novo mesto se srečujemo s problemi, kje in na kakšen način tem osebam zagotoviti opravljanje družbeno koristnega dela, saj je zelo težko najti ustrezno izvajalsko organizacijo, ki bi bila pripravljena prevzeti to odgovornost. Javna podjetja in zavodi v svoje delovno okolje take osebe težko sprejemajo, zato obsojenci v večini primerov sploh nimajo možnost odslužitve naloženih kazni. Do sedaj so to nalogo opravljale Župnije, vendar je tu obseg del premajhen, da bi lahko delalo več ljudi hkrati. Za rešitev nastale situacije potrebujemo organizacijo, kjer bi lahko družbeno koristno delo opravljalo več Romov hkrati. Skupino bi moral voditi mentor, ki bi bil primeren za opravljanje del z Romi. Tudi iz tega vidika je bila pobuda, da se na Mestni občini Novo mesto ustanovi služba, ki bo strokovno in dosledno izvajala programe del za javno dobro več kot dobrodošla. Delo se opravlja znotraj občinske upravne enote, kjer živi oseba, ki ji je bil izdan sklep o opravljanju nalog v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti.

3.2.1.5. Oprostitev plačila socialno varstvenih storitev

Tabela 32:

leto	oprostitev	družins.p.	status
2007	2	0	2
2008	1	0	0
2009	0	0	1
2010	1	1	1
2011	2	0	0

Center za socialno delo**,** po prvem odstavku 100. člena Zakona o socialnem varstvu odloča o delni ali celotni **oprostitvi plačila storitve socialno varstvene storitve**. Primerov, ko bi se Romi posluževali domske oskrbe ni veliko. Institut **družinskega pomočnika**, ki je bil uveden leta 2009 kot pomoč invalidnim osebam v domačem okolju pa se je med Romi izpeljal le v enem primeru.

3.2.1.6. Prepoved približevanja

Izrek prepovedi približevanja in nudenje pomoči

Tabela 33:

leto	
2007	0
2008	0
2009	3
2010	6
2011	5

V primeru, da je podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek z elementi nasilja ali je bila zalotena pri takem prekršku in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju, smejo policisti odrediti prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi za čas 24 ur. O izrečenem ukrepu policija takoj obvesti krajevno pristojni center za socialno delo, ki mora oškodovanca seznaniti z organizacijami, ki so mu na voljo za materialno in nematerialno pomoč. V skladu z Zakonom o preprečevanju nasilja pa mora CSD nuditi tudi **pomoč žrtvi**, ko v skladu z javnimi pooblastili žrtvi nudi prvo socialno pomoč, v nadaljevanju pa osebno pomoč in vključitev v obravnavo ter skupno pripravo osebnega načrta. Srečanja so praviloma večkratna. V zadnjem času so tudi romske žene vse bolj osveščene in zaradi tega je tudi vse več prijav o nasilju v družini. V zvezi z omenjenim, kot pomoč žrtvam nasilja nad romskimi ženami, pa so na CSD preventivno tudi pripravili zloženko v romskem jeziku.

3.2.1.7. Sodelovanje z OORK in Škofijsko Karitas

Ker so bili na Centru za socialno delo čedalje pogosteje soočeni z željami in zahtevami Romov v zvezi s pridobitvijo uskladiščenih oblačil in obutve, tako za njih osebno, kot tudi za njihove družinske člane, je bila leta 2010 dorečena enotna strategija glede izdajanja tako napotnic, kot tudi glede izdajanja oblačil in obutve za kar številčno populacijo. V zvezi s tem in materialno težjimi pogoji so na CSD na podlagi nastavljene evidence pričeli izdajati napotnice za romske družine, s katerimi so bile le te upravičene do prejemanja oblačil in obutve.

Število izdanih napotnic za RK oz. Karitas

Tabela 34:

leto	RK	Karitas
2010	88	43
2011	126	46

Istočasno ostarelim, invalidnim in upokojenim Romom dvakrat letno nudijo paket s prehrambenimi artikli

Ugotovitve:

- **glede na število romskih družin (221) in izdanih odločb CSD-ja o DSP (redne, izredne, ukinitvene) lahko ugotovimo, da se družinam prizna denarna pomoč največ za 6 mesecev, ker se eno družino obravnava 2 x letno. Iz tega sledi, da je 98 % romskih družin upravičenih do DSP-ja, 2% pa je zaposlenih ali pa imajo pokojnino ali drug vir dohodka,**
- **100% romskih družin prejema otroški dodatek glede na dohodkovni razred,**
- **ukinitvene pomoči so posledica neobiskovanja pouka v OŠ in na RIC-u (63x),**
- **Zakon o socialnem varstvu v svojem členu omogoča funkcionalno izplačilo DSP-ja, vendar pa sistem za večje število uporabnikov istočasno ni prilagojen in je neizvedljiv. Informacijski sistem ne omogoča, da bi se del denarne pomoči ali otroškega dodatka nakazoval OŠ, Komunali, VVO, Elektro, za poplačilo neporavnanih dolgov, za katere bi upravičenci podpisali izjave.**

Ukrepi:

- **pobuda, da MDDSZ preuči možnost nadgraditve informacijskega sistema, da se lahko nakazuje del posameznikove denarne pomoči ali otroškega dodatka na več različnih naslovov, kot npr: pri porodniških dopustih.**

3.2.2. Aktivnosti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, OE Novo mesto

Zavod RS za zaposlovanje ne vodi evidenc brezposelnih iskalcev zaposlitve glede na narodnostno ali etnično pripadnost. Z nekaterimi atributi romske etnije (kraj bivanja, značilni priimki, stil življenja, govorica,…) pa se pri svojem delu srečujejo in v tem smislu so tudi podane spodnje številke..

Tabela 35:

Brezposelne osebe po stopnji izobrazbe, stanje konec leta
Občina stalnega bivališča: Novo mesto
Etnična skupina: Da

	dec.07	dec.08	dec.09	dec.10	dec.11
Skupaj	**246**	**235**	**248**	**237**	**262**
I. stopnja	239	232	243	232	257
II. stopnja	7	3	5	5	5
III. stopnja					
IV. stopnja					
V. stopnja					
VI. stopnja					
VII. stopnja					
VIII. stopnja					
Bolonjski programi					

Iz tabele je razvidno, da je največ Romov s prvo stopnjo izobrazbe, kar pomeni z dokončano OŠ ali manj. V drugi stopnji pa so zabeleženi tisti Romi, ki imajo že nekaj delovnih izkušenj ali preko javnih del ali redne zaposlitve.

Viri: podatki Centra za socialno delo v MONM; Str. 24 -29.

Tabela 36:

Brezposelne osebe po starosti, stanje konec leta

Občina stalnega bivališča: Novo mesto

Etnična skupina: Da

	dec.07	dec.08	dec.09	dec.10	dec.11
Skupaj	**246**	**235**	**248**	**237**	**262**
15-17 let	9	9	9	10	10
18-24 let	50	44	43	32	44
25-29 let	40	38	47	49	51
30-39 let	73	74	76	83	84
40-49 let	65	60	58	52	59
50-59 let	9	9	14	10	14
60 let ali več		1	1	1	

Tabela 37:

Brezposelne osebe vključene v programe APZ, nove vključitve

Občina stalnega bivališča: Novo mesto

Etnična skupina: Da

	2007	2008	2009	2010	2011
Katalog 2007	**55**	**49**	**44**	**36**	**37**
1.2.1. Pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve – delavnice	1		2		1
2.1.1. Programi institucionalnega usposabljanja	1	7			
2.1.2.2. Potrjevanje NPK	2	1			
2.3.1. Formalno izobraževanje	44	30	28	27	28
2.3.2. PUM		1	5		
3.1.1. Pomoč pri samozaposlitvi		1			
3.1.2. Subvencije za samozaposlitev		1			
4.1.1. Javna dela	7	8	9	9	8

Iz tabele je razvidno, da je največje število Romov vključenih v formalno izobraževanje, saj jih Zavod za zaposlovanje, mlajše od 25 let z nedokončano OŠ pošilja v programe dokončanja OŠ na RIC. Za to prejemajo štipendijo (med 25-30 EUR in povračilo potnih stroškov).

Zaradi različnih razlogov, ki imajo za posledico prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb iz kazenskih razlogov, zaradi katerih se naslednjih 6 mesecev ne morejo ponovno prijaviti v evidenco brezposelnih oseb je bilo v letu 2012 in prvih mesecih letošnjega leta črtanih 81 oseb, **med temi 38 z bivanjem v občini Novo mesto (4 v letu 2013).** Prenehanje vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb iz krivdnih razlogov (3.,4.,5.,ter 7.,8.,9. in 10. alineja 1. točke 129. člena ZUTD) ima za posledico nemožnost ponovne prijave v evidenco brezposelnih oseb 6 mesecev od dneva ugotovitve oziroma izdaje odločbe, ki se nanaša na cit. alineja 129.člena. Po 6 mesecih se lahko ponovno prijavijo v evidenco brezposelnih oseb.
Delodajalcem ni v interesu zaposlovanje Romov iz različnih razlogov. Več primerov odklonitev ugotavljajo za javna dela, kjer pa se pogosto srečujejo z odklonitvami (recimo prebivalcev romskega naselja v Šmihelu, da bi šli k izvajalcu javnega dela v Bršljinu in podobno). Visoka raven konfliktnosti, ne samo med različnimi kraji, ampak celo med in znotraj naselji v istem kraju, blokira praktično še tiste redke možnosti, ki se pojavijo.

V večini primerov velja, da prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb posledično pomeni za Rome in ostale državljane izgubo pravice do DSP na CSD. Iz poročila CSD izhaja, da je večina Romov prejemnikov denarne socialne pomoči, saj se za dodelitev te pravice upoštevajo predvsem premoženjske in socialne razmere prosilca.

3.2.2.1. Ugotovitve težje zaposljivosti Romov:

- **pomanjkljiva izobrazba** -
  Vse več Romov se prijavlja v evidenco brezposelnih oseb z nedokončano osnovno šolo. Kljub prizadevanjem zavoda, da bi nadoknadili manjkajočo izobrazbo z obiskovanjem osnovne šole za odrasle in nadaljevali v programih za pridobitev poklica (vsaj skrajšani program), ni zaslediti uspeha.
  Čeprav delodajalci kar v 33% (1468 potreb v obdobju I-VII 2012) iščejo delavce brez poklica (recimo v gradbeništvu) in bi bili kot iskalci pri tem lahko tudi uspešni, to niso, ker za delo in s tem povezano »nizko« plačilo, niso zainteresirani. Romi se v nobenem sektorju, ne v javnem ne zasebnem, praktično ne zaposlujejo, ker delodajalci niso zainteresirani za njihovo vključevanje zaradi nizke stopnje izobrazbe, odsotnosti delovnih navad in pomanjkljive socializacije.

- nemotiviranost za delo-
Za delo niso motivirani, ker ga ne dojemajo kot potrebno za preživetje. V delu ne vidijo nobene vrednote, ne potrebe. Nasploh so s svojim položajem (glej raziskavo v okviru projekta RZC Equal, ZIK Črnomelj, Nada Žagar), zadovoljni. Ekonomske razmere jih v delo ne silijo; poznani so primeri, ko so pustili dobro plačano delo (v Revozu) in prešli nazaj na socialne prejemke. Ti prejemki iz naslova socialnih transferjev (posamezniki, družina,) v kombinaciji s prihodki iz sive in črne ekonomije glede na stil življenje in dnevne potrebe zadoščajo za življenje. Tudi delodajalci niso motivirani za zaposlovanje ranljivih skupin, v katero kategorijo spadajo tudi Romi, saj država ne priznava oz. ne daje nobenih spodbud v obliki subvencij oz. drugih finančnih olajšav.

- slabo razvite delovne navade -
Delovne navade se razvijajo v obdobjih primarne in sekundarne socializacije. Vse pomanjkljivosti teh obdobij se odražajo pri odraslih osebah.

- problematične higienske navade -
Problem je vezan na življenjske razmere in navade v družini.

- visoka raven medsebojne konfliktnosti-
Zaradi dolgoletnih družinskih sporov in vse večje konfliktnosti med prebivalci, bodisi različnih naselij ali družin (tudi znotraj družin) je neredko nemogoče napotiti Rome na javna dela ali izobraževalne oblike. Izjavljajo, da »imajo grožnjo« kar je lahko upoštevanja vreden ali pa tudi le priročen izgovor za odklonitev.

- nezanesljivost-
Čeprav delodajalci danes nimajo veliko izkušenj pri delu z Romi, se o morebitnem zaposlovanju nekateri sploh ne želijo pogovarjati. Izkušnje preteklih neuspelih poskusov in razširjenost stereotipov o romski nemotiviranosti za delo in nezanesljivosti deloma potrjuje tudi razmeroma visok absentizem na javnih delih.

- pomanjkljivosti javnih del:
-Sistem javnih del ne omogoča takega vključevanja pripadnikov romske skupnosti v programe, da bi se zagotavljala kontinuiteta vključevanja in prehodi v redne zaposlitve.

Ukrepi :

1.Nadgradnja javnih del

- **Pobuda pristojnemu Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, da se kot izvajalci javnih del za vključevanje Romov lahko na javno povabilo prijavijo tudi drugi, profitni izvajalci programov.**
- **Potrebno bi bilo dodatno sofinancirati mentorstvo, dodatno usposabljanje vključenih Romov in po izteku javnih del ustrezno subvencionirati zaposlitev (pri istem ali drugem) delodajalcu.**

2.Socialno podjetništvo

- **Izdelajo se različni modeli socialnih podjetij, kot podlaga za kandidiranje na državnih in evropskih razpisih ter umestitev teh modelov za naslednjo finančno perspektivo od 2014-2020.**

3.2.3. Aktivnosti Rdečega križa – Območno združenje Novo mesto (OORK)

V sodelovanju s CSD Novo mesto OORK že vrsto let mesečno oskrbuje Rome s prehrambenimi paket na podlagi podatkov CSD o številu pomoči potrebnih družin. Trenutno je na seznamu 7 mesečnih prejemnikov prehrambenih paketov.
Redno tedensko oskrbujejo prebivalce romskega naselja Brezje z oblačili, prav tako na podlagi podatkov CSD o upravičenosti do pomoči na podlagi napotnice centra. Ta način sodelovanja je bil vzpostavljen leta 2010, ko so se skupaj s CSD in Škofijsko Karitas Novo mesto dogovorili, katera naselja bo oskrbovala posamezna humanitarna organizacija. **Mesečno tako oskrbijo med 50 in 60 romskih otrok in odraslih.**

V letu 2010 so v romskem naselju Brezje izvedli dve meritvi krvnega tlaka, holesterola in sladkorja v krvi. Meritev se je skupno udeležilo 25 polnoletnih Romov.
V letu 2012 so meritve izvedli v aprilu. Udeležilo se jih je 20 polnoletnih Romov.

Preglednica oskrbe z oblačili in prehrambenimi paketi:

Tabela 38 :

Izvedene aktivnosti	Št. udeležencev
2007: Preskrba z oblačili in prehrambenimi paketi	84
2008: Preskrba z oblačili in prehrambenimi paketi	90
2009: Preskrba z oblačili in prehrambenimi paketi	48
Novoletna obdaritev starih in bolnih Romov	10
2010: Preskrba z oblačili in prehrambenimi paketi	337
Preventivne zdravstvene meritve	25
Novoletna obdaritev starih in bolnih Romov	12
2011: Preskrba z oblačili in prehrambenimi paketi	350
Novoletna obdaritev starih in bolnih Romov	15

Ugotovitve:

- **razvidno je, da se povečuje število odjemalcev tako prehrambenih izdelkov kot tudi oskrbe z oblačili.**

Ukrepi: (ni podanih ukrepov).

Viri: podatki Zavoda RS za zaposlovanje, Omočno združenje RK NM; Str.29-32.

3.2.4. Zdravstveno varstvo

3.2.4.1. Aktivnosti Zdravstvenega doma Novo mesto (ZDNM)

Pri nudenju zdravstvene oskrbe Romom v ZD NM statistika obiska kaže, da Romi v velikem številu obiskujejo dežurno službo. Razlog temu je, da le ti nimajo izbranega osebnega zdravnika (pediatra/zobozdravnika/ginekologa), kar seveda dodatno povečuje pritisk na dežurno službo. Ker nimajo izbranega osebnega zdravnika tudi ni mogoče voditi celostne slike o njihovem zdravstvenem stanju, zato je nudenje zdravstvenih in preventivnih storitev oteženo. Romi se ne vključujejo v preventivne programe. Med romsko populacijo je zabeležen nizek delež precepljenosti predšolskih otrok proti nalezljivim boleznim. Na preglede se ne naročajo, posledično temu prihaja do nenehnih izsiljevanj (zahteva po izdaji zdravila, zdravstvene terapije…), agresije, fizičnega nasilja Romov nad zdravstvenem osebjem in do množice neporavnanih računov.
Na podlagi navedenega so bili v Zdravstvenem domu primorani, da so inštalirali panik stikala v dežurni ambulanti in otroškem dispanzerju in se povezali z varnostno službo ter policijo. Inštalirali so tudi snemalne naprave, sklenili pa smo tudi pogodbo z varnostno službo za fizično varovanje (v letu 2006 do 2011, v času dežurstva, nedelje in praznike). Fizično varovanje so imeli do meseca marca 2011. V tem mesecu se je dežurna služba, ki deluje ob delavnikih od 20.00 do 7.00 ure zjutraj, sobotah, nedeljah in praznikih 24 ur, preselila v prostore Splošne bolnišnice Novo mesto. Fizično varovanje imajo sedaj urejeno v bolnišnici.

Število obiskov po ambulantah v letih od 2007-2011

Tabela 39:

leto	2007	2008	2009	2010	2011
Splošne ambulante	3960	4001	4300	3876	**1124**
Dežurna služba	1009	1201	1359	994	1086
Pediatrična ambulanta	1266	1205	1054	874	1074
Šolski dispanzer	708	587	697	800	1014
Skupaj po posameznih letih	6943	6994	7410	6544	**4298**

Opomba: Iz tabele je razvidno, da je bilo najmanj obiskov v splošni ambulanti v letu 2011. Vzporedno pa se je v tem letu povečal obisk v pediatrični ambulanti in šolskem dispanzerju.

Eden od vzrokov za povečan obisk v šolskem dispanzerju je tudi pridobivanje zdravniških potrdil, kot opravičilo za izostanke od šolskega pouka.
Za manjši obisk v splošni ambulanti pa je eden od vzrokov neizbira osebnega zdravnika. Osebnega zdravnika trenutno nima cca 250 odraslih Romov.
Ugotovitve zdravstvenega doma glede obiskov pripadnikov romske skupnosti v ambulantah ZD:

- **na pregled prihajajo brez dokumentov,**
- **se ne naročajo,**
- **ne izberejo si osebnega zdravnika/pediatra/šolskega zdravnika… (Trenutno 80 otrok nima izbranega osebnega pediatra),**
- **izsiljujejo preglede in terapijo,**
- **izsiljujejo zdravniška potrdila,**
- **ne vključujejo se v preventivne programe,**
- **odklanjajo obvezna cepljenja otrok,**
- **izkoriščajo možnost dežurne službe.**

Pri pripravi strategije o reševanju romske tematike na Mestni občini Novo mesto smo v iskanju skupnih rešitev in programov ukrepov prišli do odločitve, da je ena izmed rešitev odprtje zdravstvene ambulante za Rome v romskem naselju Žabjak-Brezje, ki je eno izmed največjih romskih naselij na Dolenjskem. V tem naselju je lociran tudi vrtec za romske otroke. Odprtje zdravstvene ambulante bi pomenil dodaten korak k socializaciji Romov ter korak do boljšega zdravja Romov, kar je tudi eden izmed ciljev Regijske strategije za zmanjševanje neenakosti v zdravju s pomočjo krepitve zdravja na Dolenjskem, v Beli krajini in v Posavju za obdobje 2010-2015 (ZZV Novo mesto).

Ukrep:

- **Odprtje ambulante za Rome v romskem naselju Žabjak – Brezje.**

3.2.4.2. Aktivnosti Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto (ZZV Novo mesto)

Na Zavodu za zdravstveno varstvo Novo mesto se pri svojem delu soočajo s pomanjkanjem točnih podatkov o številu pripadnikov romske skupnosti, saj ima v sodobnih pravnih ureditvah vsak posameznik pravico do (ne)opredeljevanja glede narodnostne ali etnične pripadnosti. Za pripadnike etnične skupnosti, v tem primeru za Rome ne zbirajo in obdelujejo podatkov za zdravstveno statistiko. Podatki se zbirajo za celotno populacijo.

ZZV Novo mesto kot zaskrbljujoče navaja problematiko nizke precepljenosti romskih otrok v UE NM. Ocena števila necepljenih ali nepopolno cepljenih otrok iz romskih naselij Žabjak-Brezje in Pot v gaj (Šmihel) se giblje nekje med 80-90 otrok.

Ugotovitve:

- **groba ocena precepljenih otrok v tej skupnosti je samo primer nepoznavanja podatkov o zdravstvenem stanju te populacije. Grobe ocene in ocene, podane na podlagi dela in izkušenj na terenu, ne predstavljajo primerne osnove za načrtovanje strokovnega dela in postavljanja prioritet pri delu s to ranljivo skupino prebivalstva,**
- **za poznavanje zdravstvenega stanja in zdravstvenega varstva te etnične skupine je pomembno poznati kazalnike obolevnosti in umrljivosti, kazalnike o nalezljivih bolezni, kazalnike precepljenosti, socialno-ekonomske kazalnike…**

Ukrep:

- **predlagamo izvedbo raziskave, ki bi omogočila vpogled v zdravstveno stanje romske populacije v MONM.**

Viri: aktivnosti Zdravstvenega doma NM, aktivnosti Zavoda za zdravstveno varstvo NM; Str. 33 -34.

3.2.5. Aktivnosti nevladnega sektorja

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto

Tabela 40:

Nevladna organizacija	**Naslov in kratek opis aktivnosti** (delavnice, predavanja)	**Ciljna populacija** (mlajši, starejši)	**Vir financiranja za aktivnosti**
Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto	**Romski izobraževalni inkubator Novo mesto (Dnevni center Brezje, Dnevni center Šmihel učna pomoč, delavnice)** **Promocija medkulturnega dialoga (prireditve, okrogle mize, delavnice, izdaja publikacij)**	**Romi (predvsem otroci in njihovi starši), strokovna in širša javnost**	**Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Evropski socialni sklad, Mestna občina Novo mesto, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Zavod RS za zaposlovanje, Norveški finančni mehanizem in finančni mehanizem EGP (2009) Švicarski prispevek (2011), Ministrstvo za notranje zadeve, Urad za komuniciranje**

Obrazložitev:

Romski izobraževalni inkubator Novo mesto

Namen romskega izobraževalnega inkubatorja Novo mesto :

- **večja socialna vključenost ter razvijanju socialnega, človeškega in kulturnega kapitala, predvsem pri romskih otrocih.**

Cilji:

- **opremiti uporabnike z novimi znanji in veščinami, s poudarkom na medkulturnih in socialnih veščinah (komunikacijske veščine, uspešno reševanje konfliktov),**
- **povečati vključenost romskih otrok v šolski sistem (preprečevanje šolskega osipa, razvijanje delovnih in učnih navad, višja raven znanja in spretnosti romskih otrok),**
- **izboljšati samopodobo in občutek lastne vrednosti romskih otrok,**
- **ustvariti okoliščine, ki omogočajo zdrav razvoj ter uvesti varovalne dejavnike v uporabnikovo življenje (kvalitetno preživljanje prostega časa, pozitivne izkušnje…),**
- **motivirati za nove strategije vedenja, ter za iskanje novih konstrukcij realnosti ter prevzemanje odgovornosti.**

Aktivnosti:
Dnevni center Brezje (od leta 2009*) poteka v romskem naselju Brezje v Vrtcu Pikapolonica, in sicer vsak dan od ponedeljka do petka od 13.30 ure do 17. ure. Prvi del programa je namenjen učni pomoči, drugi del programa pa različnim skupinskim aktivnostim (socialne delavnice, ustvarjalen delavnice, delavnice o učenju človekovih pravic KOMPAS, športne in družabne igre, delavnice učim se skozi igro, plesne in glasbene delavnice, sprostilne delavnice, taborniške veščine…).
Program obiskuje 48 otrok. Skupna povprečna vključenost na mesec je 450 ur, učne pomoči je vsak mesec preko 200 ur.

Dnevni center Šmihel (od leta 2011*) poteka v romskem naselju Šmihel, v zabojniku last Mestne občine Novo mesto, in sicer vsak dan od ponedeljka do petka od 12. do 16. ure. Prvi del programa obiskujejo predšolski otroci – program za njih je pripravljen v skladu s Kurikulum za predšolske otroke, drugi del programa pa je namenjen šoloobveznim otrokom (učni pomoči in ostalim prostočasnim aktivnostim).

Program obiskuje 31 otrok. Skupna povprečna vključenost na mesec je 450 ur, učne pomoči je vsak mesec preko 100 ur.

Promocija medkulturnega dialoga

Namen programa:

- **informirati in senzibilizirati javnost o človekovih pravicah, o neizogibnosti sobivanja v narodnostno, etnično in kulturno raznoliki družbi, opozarjati na pozitivne dimenzije kulturne različnosti, na negativne posledice, ki izhajajo iz neznanja, predsodkov in posledično nestrpnega odnosa do drugačnosti.**

Vsako leto v ta namen organiziramo preko 30 javnih dogodkov in ostalih aktivnosti:

- okrogla miza Sprejemamo različnosti za srednješolce,
- teden kultur (vsako leto v mesecu juniju): večeri folklore, poezije, slikarstva, glasbe in kulinarike,
- medkulturni večeri (10 na leto),
- obveščanje preko portala www.kultegracija.si,
- delavnice za osnovnošolce in srednješolce (vsako leto preko 20 delavnic),
- izdaja publikacij (2 na leto).

Založba Goga

Tabela 41:

Nevladna organizacije	**Naslov in kratek opis aktivnosti** (delavnice, predavanja)	**Ciljna populacija** (mlajši, starejši)	**Vir financiranja za aktivnosti**
Založba Goga	**Ristanc** – umetniške in socialne vsebine za otroke v obliki multimedijskih ustvarjalnih delavnic za dvig socialnega in kulturnega kapitala ter odpiranja skupnega javnega prostora (potekajo izven romskih naselij) **Mali knjigobus** – bralno – kulturne vsebine za otroke v obliki pravljičnih delavnic (potekajo v romskih naseljih) **Založništvo** – izdaja otroških knjig (prevodi basni v dolenjsko romščino Dragotina Ketteja Mravlji ter Čebela in čmrlj) **Brikolaž** – interdisciplinarno usmerjen projekt na področju umetnosti	Mlajši (osnovno šolci in tisti otroci, ki se ne vključujejo v formalni izobraževalni sistem)	Mestna občina Novo mesto Društvo novomeških študentov Maribor 2012 EPK Javna agencija za knjigo Lastna sredstva Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport

Obrazložitev:

Ristanc

V okviru projekta se izvajajo ustvarjalne, socialne in druge delavnice, ki so namenjene spodbujanju intelektualnega interesa za umetnost in pripomorejo k pridobivanju novih znanj in veščin, ki jih otroci potrebujejo za uspešno vključevanje v širšo družbo. S spodbujanjem ustvarjalnosti in omogočanjem pozitivnih izkušenj otroci v okviru programa pridobivajo predvsem komunikacijske veščine in veščine pri reševanju konfliktov, razvijajo občutek lastne vrednosti in pozitivne samopodobe, spoznavajo in ohranjajo elemente in raznolikost različnih kultur ter kvalitetno preživljajo svoj prosti čas. Otroci z različnih kulturnih okolij z neposredno izkušnjo in s sodelovanjem v okviru različnih delavnic preprečujejo in odpravljajo stereotipe in predsodke, ter spoznavajo koncept vključujoče in kulturno različne skupne družbe, ki namesto, da izključuje, vključuje in gradi.

Delavnice (od leta 2008) potekajo v obliki dveh vzporednih vsebinskih ciklov. Cikel **Mini Multitude** poteka enkrat mesečno v središču Novega mesta in preko ustvarjalnih in socialnih iger pri otrocih razvija zavedanje o svoji vlogi in vključevanju v širšo družbo. Delavnic se udeleži 15 otrok, od tega 8 romskih) Cikel **Mini Praktik** poteka v obliki izrednih umetniških delavnic s področja stripa, animacije, uličnih umetnosti in plesa.

Projekt poteka v centru Novega mesta, zunaj t. i. romskih naselij. V projekt so vključeni otroci iz Brezja in Šmihela in ostali otroci v starosti od 8. do 12. leta starosti.

Mali knjigobus

Projekt je zastavljen v obliki cikla bralnih in kreativnih delavnic in poteka v sodelovanju z oddelkom potujoče knjižnice Bibliobusom. Otroci na literarno ustvarjalnih delavnicah preberejo tematsko izbrano knjigo, se pogovorijo o njeni vsebini ter jo z umetniškim izražanjem aplicirajo na svojo izkušnjo. Rdeča nit v tem sklopu delavnic so branja in artikulacije na različne teme, kot so jezikovna in kulturna raznolikost, o konceptu in strukturi najrazličnejših družin, o drugačnosti in sprejemanju drugačnosti, o revščini in odgovornosti ipd. V projekt vključeni otroci se učijo romski in slovenski jezik ter pridobivajo različne socialne in komunikacijske veščine ter znanja, ki so pomembna za uspešnejše vključevanje v širšo družbo.

Projekt poteka v romskih naseljih Brezje in Šmihel. Namenjen je otrokom do 12. leta starosti. Pripravimo 10 aktivnosti na leto, ki se jih udeleži povprečno 10 otrok.

Brikolaž

V projekt so vključeni otroci iz Romskega naselja Šmihel in Brezje ter ostali otroci. Gre za heterogeno in multietnično skupino dvanajstih otrok v starosti od osmega do dvanajstega leta, ki skupaj ustvarja na obeh tematskih sklopih projekta (fotografija in zgodba). Otroci so ves čas ativno vključeni v proces nastanka publikacije, ki so jo vsebinsko v celoti zasnovali sami.

Projekt je zastavljen v dveh ciklih. V prvem ciklu so pod mentorstvom priznanega novomeškega fotografa otroci najprej spoznavali teoretični del in osnove **fotografije** ter svoje znanje preizkusili na terenskih fotografskih delavnicah. Otroci so izdelali serijo fotozgodb na različne motive (portret, javni prostor, detajli ipd.). Izbrane fotografije so bile podlaga za publikacijo in literarne zgodbe v drugem delu projekta.

V drugem ciklu delavnic so otroci na podlagi izbranih fotografij začeli s pisanjem **kratke zgodbe**, ki so nastajale na podlagi asociacij fotografij. Otroci so po lastni želji pisali v romskem ali slovenskem jeziku, na podlagi interpretacije fotografije z interdisciplinarnim komunikološkim pristopom.

Aktivnosti (12 srečanj na leto) se udeleži povprečno 8 otrok.

Založniška dejavnost

Projekt stremi k ohranjanju romskega jezika. Projekt predstavlja prispevek h kulturni raznolikosti, spodbuja sodelovanje, sobivanje, sožitje različnih etničnih skupin in večinskega prebivalstva.

Gre za serijo prevodov basni Dragotina Ketteja. V letu 2010 je v slovenskem jeziku in dolenjski romščini **izšla basen Čebelica in čmrlj/ Čibelica i čmrlji.** V letu 2011 pa je izšla basen **Mravlji**, ki je bila zastavljena trojezično. Poleg slovenskega in romskega jezika (dolenjsko narečje) je vključevala tudi prevod v italijanski jezik.

Rod Gorjanskih tabornikov

Tabela 42:

Nevladna organizacija	**Naslov in kratek opis aktivnosti** (delavnice, predavanja)	**Ciljna populacija** (mlajši, starejši)	**Vir financiranja za aktivnosti**
Rod gorjanskih tabornikov (RGT)	Taborniške in bobnarske delavnice. Ker želimo otrokom na zanimiv način približati naravo se poslužujemo različnih metod, od izključno taborniških veščin (vozli, postavljanje šotorov...) pa do ljubezni do različne glasbe (bobnarske delavnice).	Od 8 let naprej	Ker je taborništvo izključno prostovoljna aktivnost, za delo ne prejemamo nobenih honorarjev. Potne stroške nam krije DRPD, material pa RGT in izvajalke.

Obrazložitev:
Rod gorjanskih tabornikov v sodelovanju z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto že 2 leti izvajajo taborniške delavnice v programu Dnevni center Brezje. Delavnice se tematsko zelo razlikujejo, vse pa so v taki ali drugačni povezavi z naravo od strogo teoretskih pogovorov o ekologiji, do izdelovanja inštrumentov iz odpadnega materiala in učenje preživetja v naravi. Prav tako je bil eden izmed temeljnih ciljev ta, da se koncept glasbe razširi iz vokalne in melodične, še na izključno ritmično in inštrumentalno. Cilji za prihodnje leto so vezani še na bolj temeljito spoznavanje taborništva in druženja z vsemi taborniki iz Novega mesta ter utrditev zavesti o varovanju narave. Z aktivnostmi nadgrajujejo program Dnevnega centra za otroke (DRPD Novo mesto) povprečno dvakrat na mesec. Vključenih otrok iz naselja Brezje je 48.

Romsko društvo ROMANO VESELI

Tabela 43:

Nevladna organizacija	**Naslov in kratek opis aktivnosti** (delavnice, predavanja)	**Ciljna populacija** (mlajši, starejši)	**Vir financiranja za aktivnosti**
Romsko Društvo Romano veseli	Ustvarjalne delavnice (Brezje, 2 krat na teden, od novembra 2010) Prireditev ob Svetovnem dnevu Romov (2011, 2012)	Mlajši mladostniki, Romi, širša javnost	Ministrstvo za kulturo, Svet romske skupnosti, MONM

*Od 12. do 14. junija 2012 načrtujemo organizacijo romskega tabora in konference.

Kljub ukrepom, ki so bili sprejeti na nacionalni ravni za doseganje večje socialne vključenosti Romov, ostaja velik razkorak med sprejetimi ukrepi ter dejanskim udejanjanjem le-teh. Del nastajajoče vrzeli zapolnjujejo različne nevladne organizacije, ki lahko zaradi svojih značilnosti, kot so neodvisnost, hitro odzivanje na potrebe v lokalni skupnosti in fleksibilnost, hitro sledijo spremembam v okolju in potrebam svojih uporabnikom ter jim nudijo podporo na področjih, kjer jo najbolj potrebujejo.

Ugotovitve:

- **nevladne organizacije so najbolj aktivne na področju vzgoje in izobraževanja (skrajšan program predšolske vzgoje, nudenje učne pomoči šoloobveznim otrokom, aktivnosti za razvijanje veščin, znanj in kompetenc skozi neformalne oblike učenja, aktivnosti za razvijanje socialnega, človeškega in kulturnega kapitala), promocije medkulturnega dialoga, odpravljanja predsodkov in stereotipov ter promocije in ohranjanja romske kulture,**
- **nevladne organizacije velik del svojih aktivnosti izvajajo neposredno v romskih naseljih (pomen aktivnosti v samih romskih naseljih izpostavlja tudi Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Sloveniji, 2011),**
- **aktivnosti kontinuirano potekajo le v romskem naselju Brezje in Šmihel (Dnevna centra Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto), kjer so zagotovljene prostorske možnosti za izvajanje aktivnosti,**
- **aktivnosti, ki jih izvajajo nevladne organizacije (predvsem tiste, ki potekajo kontinuirano) bistveno prispevajo k pridobivanju novih znanj, veščin in kompetenc, dvigu socialnega, človeškega in kulturnega kapitala ter posledično večji socialni vključenosti.**

Ukrepi:

- **zagotavljanje prostorskih pogojev za izvajanje različnih aktivnosti v romskih naseljih in sicer:**
- **ureditev večnamenskega prostora v romskem naselju Brezje v vrtcu Pikapolonica (podstrešni del),**
- **postavitev zabojnikov za izvajanje aktivnosti tudi v ostalih naseljih (Otočec, Poganški vrh, Ruperč vrh).**

Viri: Društvo za razvijanje prostovoljnega dela NM, založba Goga

3.3. Področje vzdrževanja javnega reda in miru

3.3.1. Policijska uprava Novo mesto

PP Novo mesto skladno z načrtovanimi aktivnostmi zasledujejo cilje za zagotavljanje ugodne varnostne situacije na območju PP Novo mesto z nudenjem kvalitetne policijske storitve in s ciljem povečanja občutka varnosti občanov. V zadnjih letih so tako identificirali moteče dejavnike, ki so bili moteči za okoliške prebivalce območij z večetničnimi skupnostmi. Ti moteči dejavniki so bili:

- kršitve z uporabo strelnega orožja v romskih naseljih,
- nezakonita kurjenja,
- kršitve nočnega miru in počitka s hrupom,
- kršitve voženj z neregistriranimi in tehnično neizpravnimi vozili.

Kršitve povezane z uporabo strelnega orožja v romskih naseljih:

Tabela 44:

POTRJENA STRELJANJA	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec	SKUPAJ
2011	0	1	4	1	5	2	1	2	4	2	0	1	**23**
2010	0	0	0	0	5	7	0	0	1	2	0	1	**16**
2009	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	**6**
2008	0	0	0	0	5	7	0	0	1	2	0	1	**16**
2007	0	0	0	0	0	1	3	1	2	0	2	2	**11**

Za doseganje cilja zmanjševanja kršitev z uporabo strelnega orožja v romskih naseljih PP Novo mesto konstantno izvajajo naloge na območjih z večetničnimi skupnostmi. PP Novo mesto je tako v letih od 2007 do 2011 obravnavala skupno 72 primerov streljanja, ki so bila prijavljena in s policijskimi aktivnostmi tudi potrjena. Kot je razvidno iz spodnje tabele je bilo največ potrjenih primerov streljanj v letu 2011, in sicer 23, najmanj pa leta 2009, ko je bilo potrjenih 6 primerov. V letu 2007 so obravnavali 11 primerov potrjenih streljanj, v letih 2008 in tudi 2010 pa 16 primerov. Vsi primeri so bili dosledno obravnavani. Izvedene so bile aktivnosti, ki so posamezne primere prijav potrdile ali ovrgle. Razlog za več primerov prijav streljanj v letu 2011 je bilo tudi dejstvo, da so pri doslednemu obravnavanju ugotovili uporabo pištol, ki se po Zakonu o orožju ne razvrščajo pod orožje, sama nabava in posest je legalna, dokler posameznik z nošenjem, razkazovanjem in uporabo slednjega pri občanih ne povzroči občutka ogroženosti in vznemirjenosti. V letu 2011 je PP Novo mesto te ugotovitve potrdila z ogledi krajev in zbiranjem obvestil ter tudi s številnimi hišnimi preiskavami, kjer so bile startne pištole zasežene in zoper kršitelje podani predlogi za uvedbo postopka o prekršku na Okrajno sodišče v Novem mestu.

Zmanjševanje števila nezakonitih kurjenj v romskih naseljih:

Tabela 45:

PRIMERI KURJENJA	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec	SKUPAJ
2011	0	4	4	4	4	2	6	3	1	0	0	2	**30**
2010	0	2	1	3	1	4	3	0	1	0	0	0	**15**
2009	1	0	0	1	3	0	0	2	1	1	0	0	**9**
2008	0	0	0	1	0	3	3	4	0	5	2	2	**20**
2007	2	6	8	10	3	1	3	2	1	4	1	2	**43**

PP Novo mesto je v letih 20072011 obravnavala skupno 117 primerov kurjenj v romskih naseljih, kjer je šlo za različna zadimljenja oziroma kurjenja ovojev barvnih kovin ter kurjenja v naravnem okolju. Kršitve po posameznih letih in mesecih so razvidne iz zgornje tabele:

Iz zgornje tabele je razvidno, da je bilo največ kurjenj in zadimljenj v letu 2007, najmanj pa v letu 2009, ko smo obravnavali samo 9 primerov. V letih 2008, 2010 in 2011 pa je razvidno, da so primeri kurjenj v trendu naraščanja. Policisti PP Novo mesto so skozi stalno prisotnost v romskih naseljih zoper kršitelje dosledno ukrepali. Policisti so v vseh primerih zoper kršitelje podali predloge drugim prekrškovnim organom zaradi kršitev Uredbe o ravnanju z odpadki.

Pri obravnavani problematiki kurjenj velja omeniti, da se je število kurjenj povečalo tudi iz razloga, ker zakonodaja na tem področju v preteklih letih ni urejala zadimljenja v samih romskih naseljih oziroma ravnanja z odpadki v tem delu. Za uspešno obravnavanje posameznih primerov je pripomoglo sprejetje nove Uredbe o ravnanju z odpadki, ki je tovrstna ravnanja v samih naseljih določilo kot kršitve v pristojnostih Inšpektorata za okolje in prostor, kateremu policija tudi podaja predloge o ugotovljenih kršitvah kršiteljev.

Zmanjševanje števila kršitev nočnega miru in počitka s hrupom na javnih zbiranjih, ki jih posamezniki organizirajo v romskih naseljih:

Tabela 46:

KRŠITVE S HRUPOM	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec	SKUPAJ
2011	0	1	0	0	1	2	6	4	7	0	1	4	**26**
2010	0	0	0	1	1	2	2	3	1	0	0	0	**10**
2009	0	1	1	1	1	0	5	2	3	3	2	0	**19**
2008	3	7	2	13	2	15	12	8	5	2	1	1	**71**
2007	0	0	1	1	2	4	0	4	2	3	1	0	**18**

Kršitve nočnega miru in počitka s hrupom so specifične, saj so aktivnosti Policije v teh primerih predvsem represivne, in sicer takrat, ko do posledice že pride. V obdobju 2007-2011 je PP Novo mesto največ kršitev obravnavala leta 2008, in sicer 71, najmanj pa leta 2012, ko jih je bilo 10. V letih 2007 in 2009 je bilo stanje ugotovljenih kršitev podobno, v letu 2011 pa nekaj manj od povprečja 5ih let. V obravnavanih primerih so bili zoper kršitelje izvedeni ukrepi. Kršitve po mesecih, primerjalno z leti 2007- 2011 so razvidne iz zgornje tabele.

Zmanjšanje števila kršitev voženj z neregistriranimi vozili:

Tabela 47:

ZASEGI VOZIL	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec	SKUPAJ
2011	0	1	4	4	1	2	6	2	2	0	0	1	**23**
2010	0	1	2	1	1	2	1	0	0	0	0	0	**8**
2009	1	0	1	2	0	0	2	0	0	0	2	0	**8**
2008	2	1	1	1	3	1	4	2	0	1	0	0	**15**
2007	0	1	1	2	1	0	2	0	5	4	1	2	**19**

Policisti so pri vsakodnevnem delu na področju večetničnih skupnosti izvedli 73 zasegov motornih vozil, od tega tudi motorna kolesa. PP Novo mesto je največ vozil zasegla leta 2011, in sicer 23, najmanj pa v letih 2009 in 2010, ko je bilo zasegov 8. Razlogi v povečanju ukrepov so tudi v spremenjeni zakonodaji s področja prometa. Pri konstantnem izvajanju nalog za zmanjšanje teh kršitev velja poudariti, da so omenjene aktivnosti dosegle nekakšno generalno prevencijo med romsko populacijo. Poudariti je potrebno tudi mnenje javnosti, ki je zelo dobro sprejela tovrstne aktivnosti PP Novo mesto, saj je širša javnost mnenja, da je vsekakor potrebno nevarne voznike in vozila izločiti iz prometa.

Podani predlogi drugim prekrškovnim organom in obveščanje pristojnih služb iz njihovih pristojnosti

Tabela 48:

LETO	Predlogi drugim prekrškovnim organom	Obvestila drugim pristojnim službam
2011	66	33
2010	17	21
2009	5	21
2008	28	12
2007	32	2

Policisti PP Novo mesto pri izvajanju uradnih nalog na območjih z večetničnimi skupnostmi vzporedno ugotavljajo tudi kršitve iz pristojnosti drugih prekrškovnih organov. Skladno z Zakonom o prekrških v tovrstnih primerih podajajo predloge drugim prekrškovnim organom. Največ predlogov drugim prekrškovnim organom je PP Novo mesto podala v letu 2011 in sicer 66 medtem, ko je bilo najmanj tovrstnih kršitev ugotovljenih v letu 2009. Število kršitev, ki so jih policisti PP Novo mesto ugotovili v preostalih letih so razvidne iz tabele.
Policisti PP Novo mesto pri izvajanju uradnih nalog na območjih z večetničnimi skupnostmi vzporedno ugotavljajo tudi preostala ravnanja, ki kažejo na določeno varnostno odstopanje, za katerega so izključno odgovorne in pristojne razne inšpekcijske službe. Največ obvestil pristojnim organom je PP Novo mesto napisala v letu 2011, in sicer 33, najmanj pa leta 2007, ko smo pristojne službe obveščali v 2 primerih.

Ugotovitve:
Iz zgoraj opisanega je razvidno, da je največ obravnavanih dogodkov, ki imajo vpliv na ugodne varnostne razmere in so za okoliške prebivalce najbolj moteči:

1. Nezakonita uporaba in nelegalna posest strelnega orožja v romskih naseljih:
Kot je razvidno iz interpretacije podatkov so v obdobju 5 let streljanja na območjih z večetničnimi skupnostmi prisotna z različnimi nihanji letno po številu streljanj. Iz podatkov lahko ugotovimo, da je največ primerov skoncentriranih na poletni čas, seveda pa so posamezni primeri skozi celotno leto. Iz obravnavanih primerov in izvedbi vseh aktivnostih s ciljem najdbe nelegalnega orožja je ugotovljeno, da ima sama posest orožja pri prebivalcih na območjih z večetničnimi skupnostmi poseben status, da orožje ni hranjeno v stanovanjskih objektih, temveč skrito, oziroma zakopano izven objektov, kar kažejo številni primeri najdbe tovrstnega orožja v naravnem okolju. Seveda je streljanje povezano z različnimi dejavniki, kot so praznovanje rojstnih dni, krstov otrok, ipd., kakor tudi za 'razkazovanje moči' ob pojavu meddružinskih sporov. Policijska postaja Novo mesto iskanju nelegalnega orožja vsako leto nameni velik del tako represivnih kot preventivnih aktivnosti.

2. Vpliv na okolje z nezakonitimi kurjenji:
Iz interpretacije podatkov v tabeli obravnavanih primerih kurjenja lahko ugotovimo, da gre za številne primere, kjer so kršitelji s kurjenjem odpadkov povzročili močno zadimljenje, kar je bilo zelo moteče za okoliške prebivalce. Pri posameznih obravnavanih primerih je bilo ugotovljeno, da gre v večini za kurjenja ovojev električnih vodnikov za pridobivanje barvnih kovin ter s tem pridobivanje premoženjske koristi za posameznika. Seveda so številni primeri nezakonitih kurjenj povezani z navadami po uporabi odprtega ognja. Tako je bilo v številnih primerih, ki niso zajeti v tabelarnih podatkih, ugotovljeno tudi kurjenje predmetov, ki povzročajo močno zadimljenje, ki pa skladno s predpisi, ki urejajo ravnanje z odpadki ne spadajo v odpadke. Tovrstno kurjenje pa ima zelo negativen vpliv na občutek varnosti okoliških prebivalcev. Uporaba odprtega ognja na območjih z večetničnimi skupnostmi je zelo razširjena, pri tem pa so negativni vplivi na okolje, kakor tudi na zdravje ljudi očitni.

3. Kršitve nočnega miru in počitka s hrupom pri organiziranju zabav ter splošno uporabo akustičnih aparatov v nasprotju z Zakonom o varstvu javnega reda in miru:
Kot je razvidno iz podatkov je število kršitev s povzročanjem prekomernega hrupa veliko. Vse kršitve se delijo po dveh značilnostih. V prvem primeru gre za kršitve pri organiziranih zabavah in praznovanjih, pri drugih pa za posamezno uporabo zvočnih in akustičnih naprav brez nekega razloga. Splošna ugotovitev je, da je poleg številnih prijav okoliških prebivalcev naselij vse večje tudi zavedanje prebivalcev naselij in s tem podane prijave, ko jih hrup moti pogostejše. Velik delež prijav iz samih naselij pa ima vzroke v osebnih zamerah. Ugotovljeno je, da prebivalci na območjih z večetničnimi skupnostmi ob praznovanjih rojstnih dni, rojstev in krstov otrok, porok,…itd. organizirajo praznovanja, na katera povabijo sorodnike in prijatelje ter posamezne prebivalce iz naselij. V večini primerov so taka praznovanja organizirana z uporabo žive glasbe, kadar pa to ni mogoče pa z uporabo mehanske glasbe. Tovrstna praznovanja po Zakonu o javnih zbiranjih ne štejejo za javne prireditve, zato organizatorji ne morejo prireditve priglasiti, kakor tudi posledično od lokalne skupnosti pridobiti ustreznega dovoljenja za prekomerno obremenitev okolja s hrupom.

4. Kršitve cestno prometnih predpisov voženj z neregistriranimi in tehnično neizpravnimi vozili:
Kot lahko vidimo iz števila zaseženih vozil, so zasegi vezani tudi na številne spremembe zakonodaje s področja cestnoprometnih predpisov. Nesporno dejstvo je, da je bilo obravnavanih veliko primerov zasegov tehnično neizpravnih in neregistriranih vozil, katerih uporaba se je z leti zmanjšala. Pri obravnavanih primerih ugotavljajo tudi, da starejša in

izrabljena vozila kršitelji kupijo od večinskega prebivalstva. Pri izvajanju nalog pa smo ugotovili, da je uporaba neizpravnih in neregistriranih vozil eden izmed zelo motečih dejavnikov za okoliške prebivalce.

5. Problematika potepuških psov:

Problematika potepuških in nelastniških psov je prisotna v vseh romskih naseljih v MO Novo mesto. Najbolj izpostavljena je v največjem romske naselju Žabjak – Brezje. Pri izvajanju nalog policisti opažajo odklonske pojave, ki kažejo na to, da je problematika potepuških in nelastniških psov neobvladljiva in predstavlja resno grožnjo zoper zdravje in varnost tam živečih Romov, okoliških prebivalcev, kakor tudi vseh, ki v okviru svojih pristojnosti izvajajo naloge v romskem naselju. O zaznanih odklonskih pojavih je Policijska postaja Novo mesto v zadnjih letih večkrat obvestila MO Novo mesto in VURS.

Ukrepi:

Policijska postaja Novo mesto za zagotavljanje splošne varnosti ljudi in premoženja izvaja aktivnosti načrtovano z letnimi načrti, usmeritvami in priporočili, kakor tudi proaktivno z odzivanjem na aktualno in trenutno varnostno situacijo. Glede na zgoraj opisano varnostno problematiko, pa je potrebno izpostaviti ukrepe ter aktivnosti, ki bi lahko imeli tako kratkotrajne kot dolgoročne vplive na izboljšanje varnosti na območjih z večetničnimi skupnostmi. Ti ukrepi so:

- Izvajanje policijskih storitev z uvedbo Policijske pisarne v naselju Brezje

Namen izvajanja dela v policijski pisarni je, da želi policija z delom v policijski pisarni doseči tesnejše stike z državljani, se povezati z njimi in jim zagotoviti predvsem svetovalne usluge v zvezi z različno varnostno problematiko v lokalni skupnosti.

Policijska pisarna bi z določenimi uradnimi urami poleg prej opisanega izvajala tudi osnovne policijskih naloge, določene v Zakonu o policiji. Izvajanje policijskih storitev v policijski pisarni v naselju Brezje bi predstavljalo tako kratkoročne kot dolgoročne vplive na zagotavljanje splošne varnosti ljudi in premoženja, kakor tudi zmanjševanje vseh obravnavanih motečih dejavnikov.

- **Ustanovitev varnostnih sosvetov na območjih z večetničnimi skupnostmi**

Policija pri svojem delovanju skrbi za izboljšanje varnostnih razmer in si prizadeva doseči visoko stopnjo varnosti, vendar si pri tem želi tesnega sodelovanja s predstavniki lokalne skupnosti, predvsem na preventivnem področju, izmenjavi informacij in odpravljanju dejavnikov, ki vplivajo na določene varnostne dogodke. Po vsem svetu namreč spoznavajo, da je preprečevanje prava alternativa represiji.

Na podlagi Zakona o policiji, policijske postaje in policijske uprave v okviru svojih pristojnosti sodelujejo z organi lokalnih skupnosti na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v lokalni skupnosti. Možnost samoorganiziranja imajo tudi drugi organi, organizacije in institucije, katerih dejavnost je usmerjena k zagotavljanju večje varnosti. V ta namen se lahko sporazumno ustanovijo sveti, sosveti, komisije ali druge dogovorjene oblike partnerskega sodelovanja.

Trenutno je na območjih z večetničnimi skupnostmi ustanovljen Varnostni sosvet v KS Bučna vas, katerega vloga pa glede na izkazano aktualno problematiko še ni ustrezno podana.

Za ustrezno izmenjavo informacij, namenom skupnega pristopa pri reševanju določenih vprašanj, ki imajo vpliv na zagotavljanje splošne varnosti ljudi in premoženja, pa bi bilo potrebno in priporočljivo varnostne sosvete ustanoviti še:

- v KS Gotna vas
- v KS Birčna vas
- v KS Šmihel
- v KS Otočec

V okviru delovanja varnostnih sosvetov pa se bi v posameznih KS lahko obravnavala konkretna problematika v posameznem naselju in se bi glede na specifičnost posameznega naselja in problemskih situacij, vključevalo tudi predstavnike različnih institucij in inšpekcijskih služb, ki bi v okviru svojih pristojnosti sodelovale pri odpravi problemskih situacij.

Viri: policijska uprava NM,

3.3.2. Gasilsko reševalni center Novo mesto

Delitev intervencij po Lokacijah in letih:

Tabela 49:

NASELJE	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	SKUPAJ PORABLJENIH UR
ŽabjakBrezje	13	20	11	8	8	17	251
Poganci	3	4	3	7	3	13	60
Šmihel	1						1
Ruperč vrh					1		4
Jedinščica				2		1	9

Opomba: * intervencije v romskih naseljih za obdobje januar-april 2012.

Delitev po vzrokih interveniranja:

Tabela 50:

VZROK	% VSEH INTERVENCIJ
Požari travnih površin, podrasti in gozdov	57%
Požari avtomobilov, avtomobilskih delov, gum, kablov	17%
Požari smeti, deponij	15%
Požari na objektih	7%
Lažne prijave	4%

Ugotovitve:

- **v romskem naselju Poganci je zabeleženo visoko število porabljenih ur za intervencije glede na število prebivalcev (52),**
- **največji vzrok intervencij so požari, tako gozdnih kot travnatih površin.**

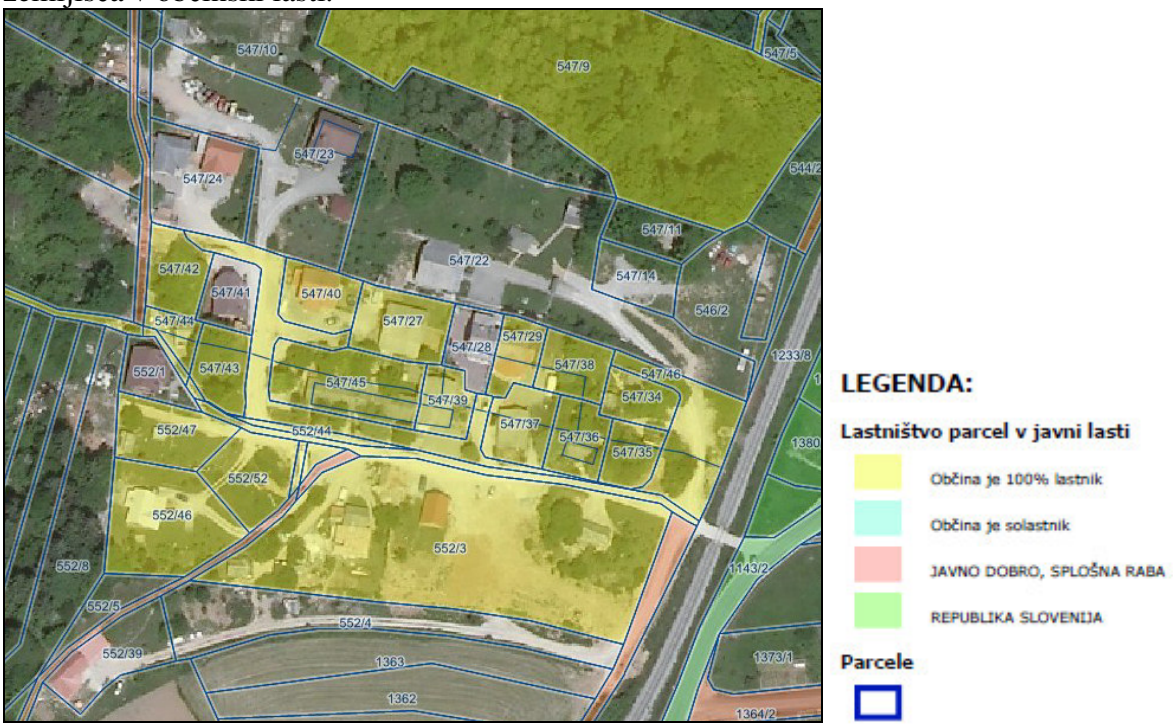
Ukrepi:
(ni podanih ukrepov).

Viri: Gasilsko reševalni center NM.

3.4. Reševanje bivalnih razmer

3.4.1. Romsko naselje Šmihel

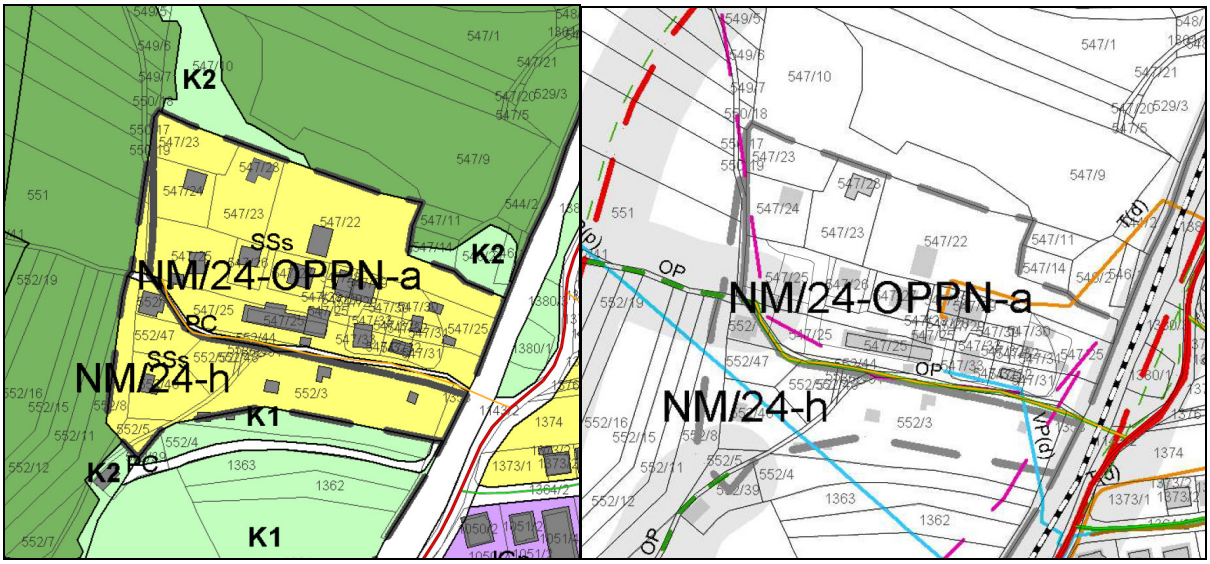
Romsko naselje Šmihel se delno ureja z Ureditvenim načrtom, ki je bil sprejet v letu 2006, delno pa z Občinskim prostorskim načrtom, ki je bil sprejet konec leta 2009. V južnem delu so zemljišča v občinski lasti.

Slika 1: Prikaz parcel v javni lasti

Enota urejanja NM/24h (OPN MONM Uradni list RS, št. 101/09, 37/10tehn. popr., 76/10tehn. popr., 26/11obvezna razlaga):

Posebni PIP: SSs, dopustna je gradnja stanovanj in bivalnih enot, ki naj se navežejo na obstoječe poti v območju NM/24OPPNa.

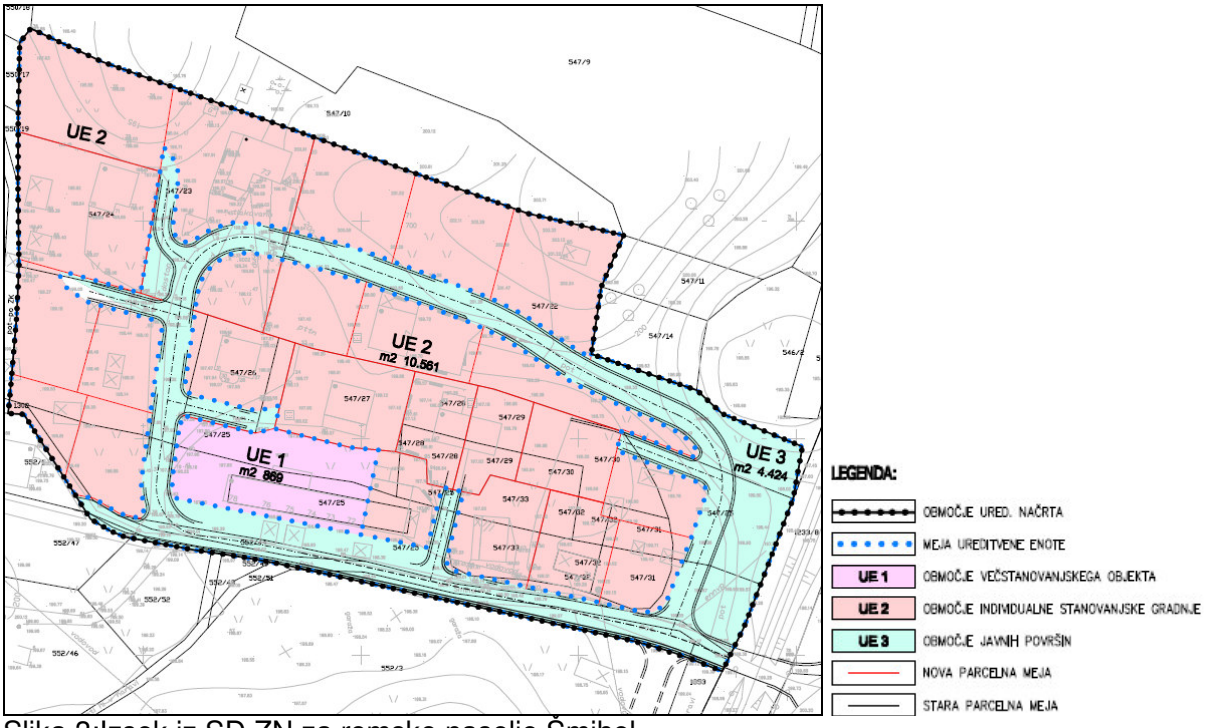

Slika 2: Izsek iz OPN MONM

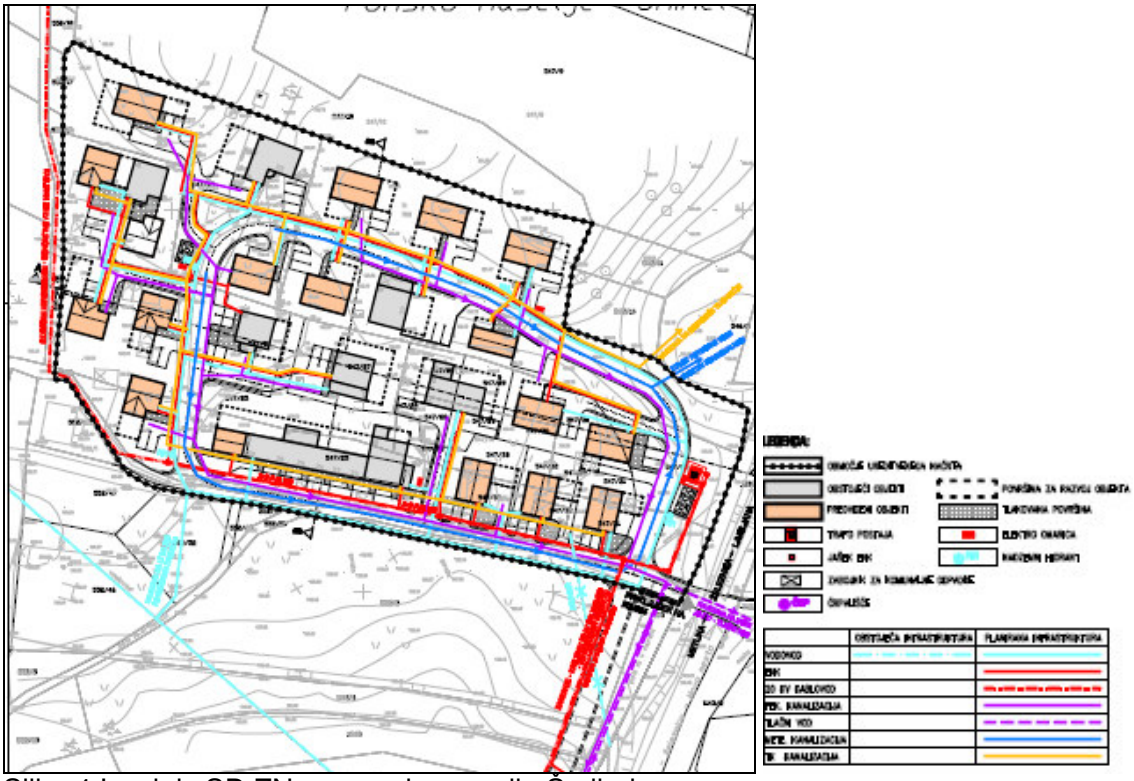
Predlog za urejanje:

- zagotoviti racionalnejšo izrabo prostora s parcelacijo zemljišč na gradbene parcele za gradnjo manjših bivalnih enot ter s predhodno izgradnjo ustrezne prometne in komunalne infrastrukture na parc. št. 552/3, 552/49, 552/52 vse k.o. Šmihel pri NM,
- enota urejanja **NM/24OPPNa** (Ureditveni načrt za romsko naselje Šmihel Uradni list RS, št. 6/06).

Z ureditvenim načrtom je na lokaciji večstanovanjskega objekta, ki je dotrajan, to je v ureditveni enoti 1 predvidena gradnja nadomestnega večstanovanjskega objekta.

Slika 3:Izsek iz SD ZN za romsko naselje Šmihel

Slika 4:Izsek iz SD ZN za romsko naselje Šmihel

Predlog za urejanje:

Glede na to, da je z OPN na parceli 552/3 k.o. Šmihel pri NM, ki je v lasti občine, dovoljena gradnja stanovanjskih objektov, predlagamo na parceli postavitev začasnih bivalnih enot, kamor se začasno preseli rome iz lokacije večstanovanjskega objekta in zgradi nov večstanovanski objekt v UE 1 na parc. št. 547/45 k.o. Šmihel pri NM, kot je načrtovano v UN. V nasprotnem se bo črna poselitev občinske parcele 552/3 nadaljevala. Potrebna je tudi vzpostavitev prometne in komunalne infrastrukture kot določa UN, da se s tem zagotovi gradnjo objektov na še ne pozidanih delih območja po določilih odloka (cestna zanka na severu).

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Šmihel (v %)
Tabela 51:

				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M 2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	(OSTALI LAST.)(M2)
Šmihel	ŠMIHEL PRI NOVEM MESTU	1484	23415	8303		13817	1295
DELEŽ V %				35,5%	0,0%	59%	5,5%

Opomba :Največji delež zemljišča je v lasti občine (59%).Romi imajo v svoji lasti 35,5% zemljišča, ostali lastniki, ki ne spadajo v romsko skupnost pa imajo 5,5%lastniški delež.

3.4.2. Romsko naselje Poganški vrh

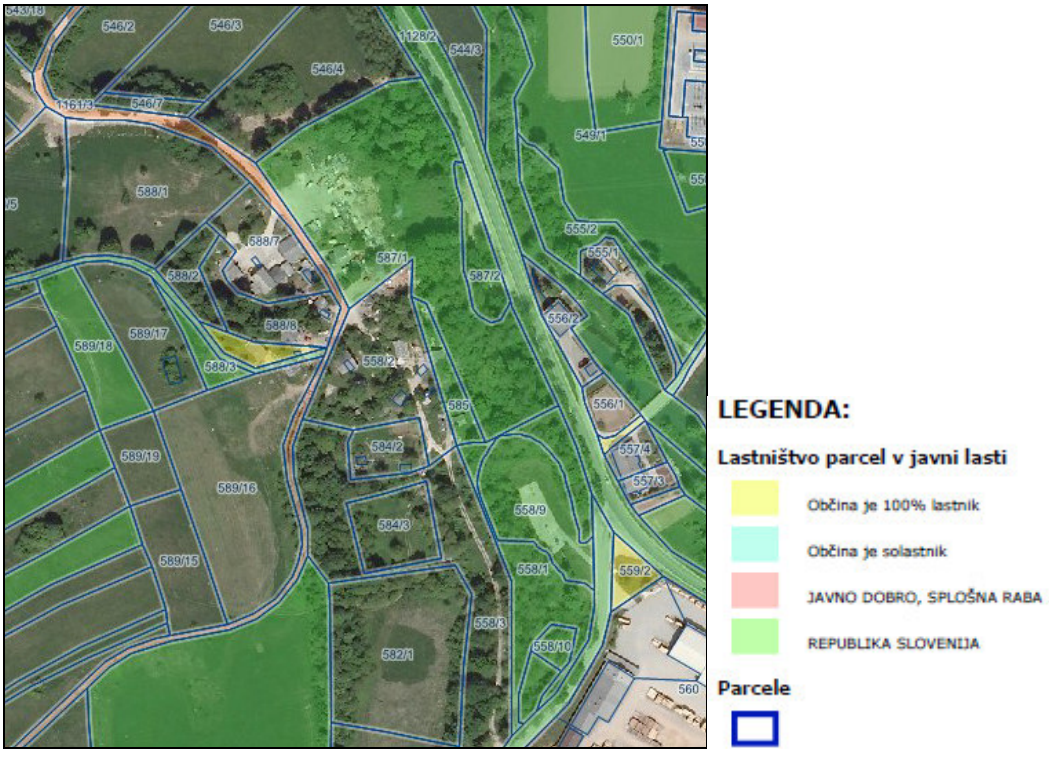
Romsko naselje Poganški vrh se ureja z občinskim podrobnim prostorskim načrtom, ki je bil sprejet leta 2008. Žal je bil južni del tega OPPN z uveljavitvijo OPN na zahtevo KS Gotna vas razveljavljen, tako da od prvotnih ureditev in širitev preostali del veljavnega OPPN ureja le obstoječe naselje, kot širitev in možna dodatna ureditev pa je načrtovana gradnja dveh večjih objektov in sicer enega večstanovanskega in enega večnamenskega. Zemljišča, ki jih poseljujejo Romi in zemljišča za širitev naselja v glavnem niso v občinski lasti, temveč so državna, del je lastnik GRM Center biotehnike in turizma, del pa je zemljišč v privatni lasti.

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Poganški vrh (v %)

Tabela 52:

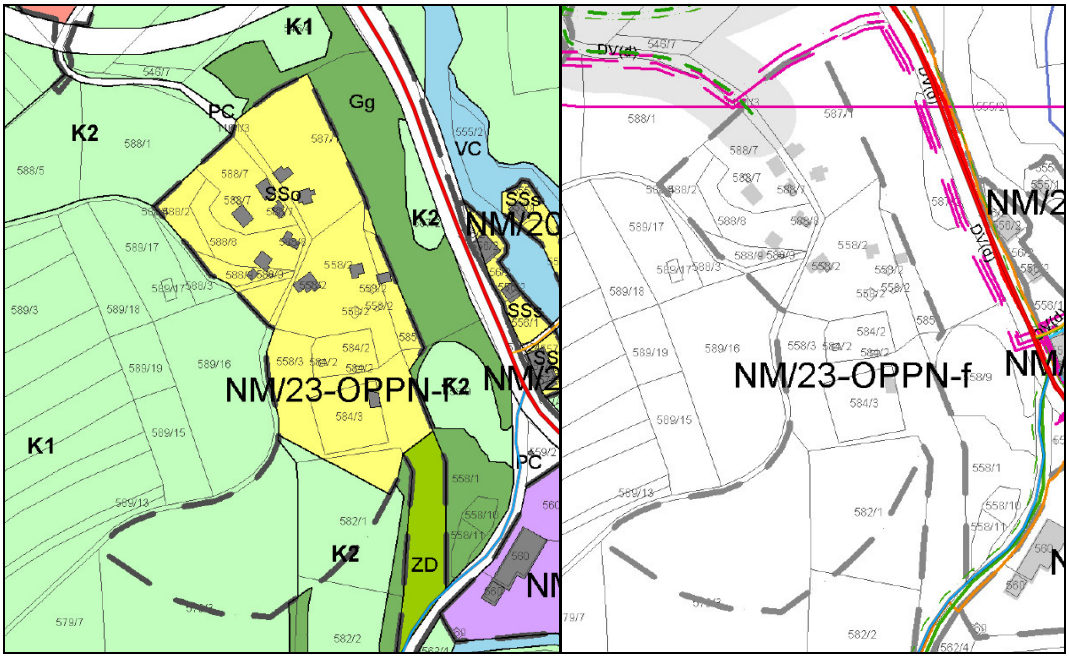
				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	LAST (OSTALI LAST.)(M2)
Poganci	GOTNA VAS	1485	40897	4510	13200	1157	22030
DELEŽ V %				11%	32,3%	2,8%	53,9%

Opomba :Med ostalimi lastniki v deležu 53,9%, ima največji delež GRM NOVO MESTO - CENTER BIOTEHNIKE IN TURIZMA (97,5%), RS poseduje 32,2% (večinski upravitelj je Sklad kmet.zemljišč RS), Romi so lastniki 11% zemljišč in občina 2,8% zemljišč.

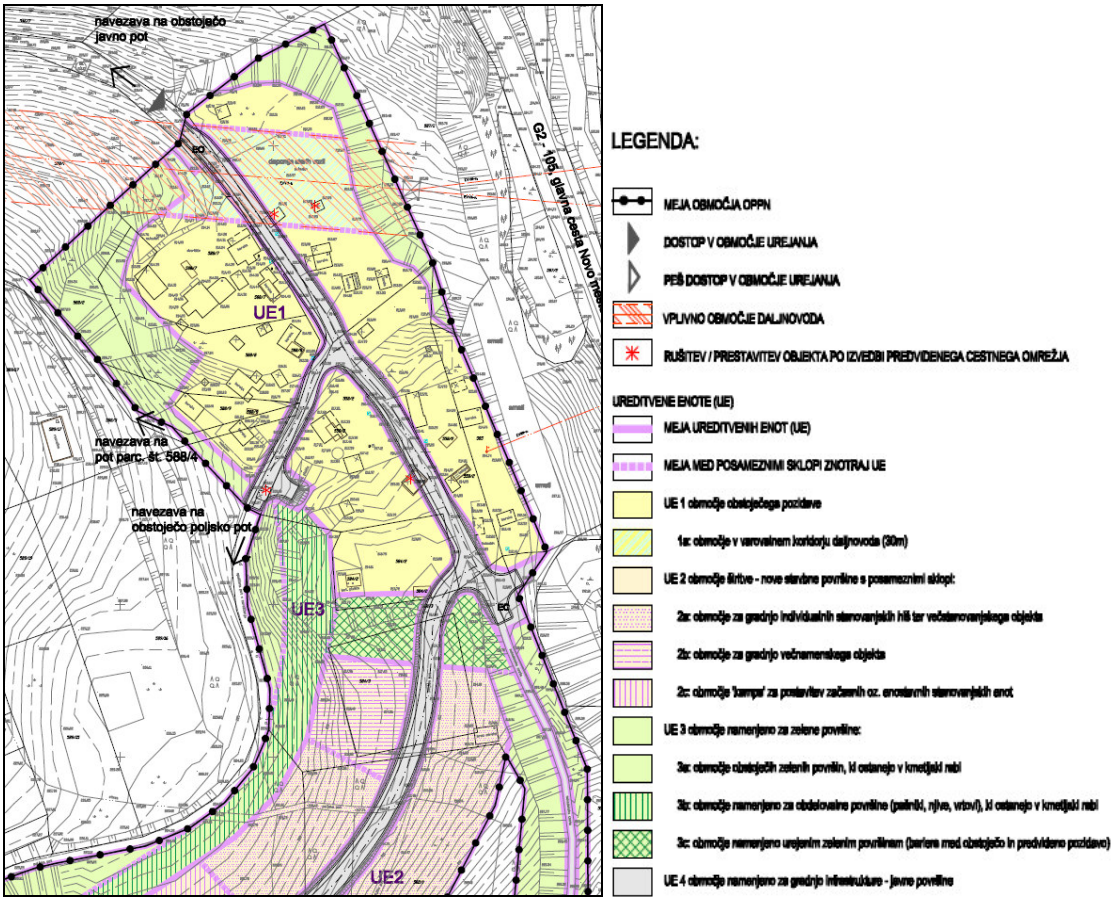

Slika 5: Prikaz parcel v javni lasti

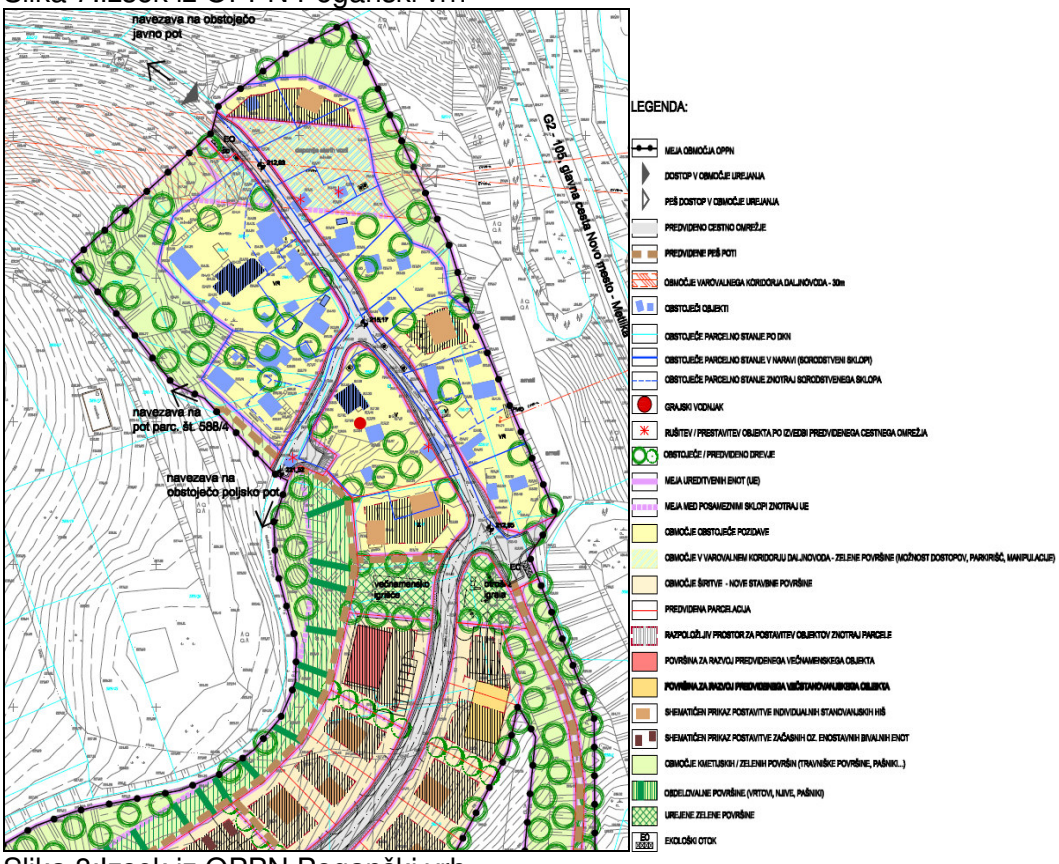
Enota urejanja prostora **NM/23OPPNf (**Odlok o občinskem prostorskem načrtu Poganški vrh (Uradni list RS, št. 97/08) – del območja OPPN na jugu se je razveljavil z začetkom veljavnosti OPN MONM)

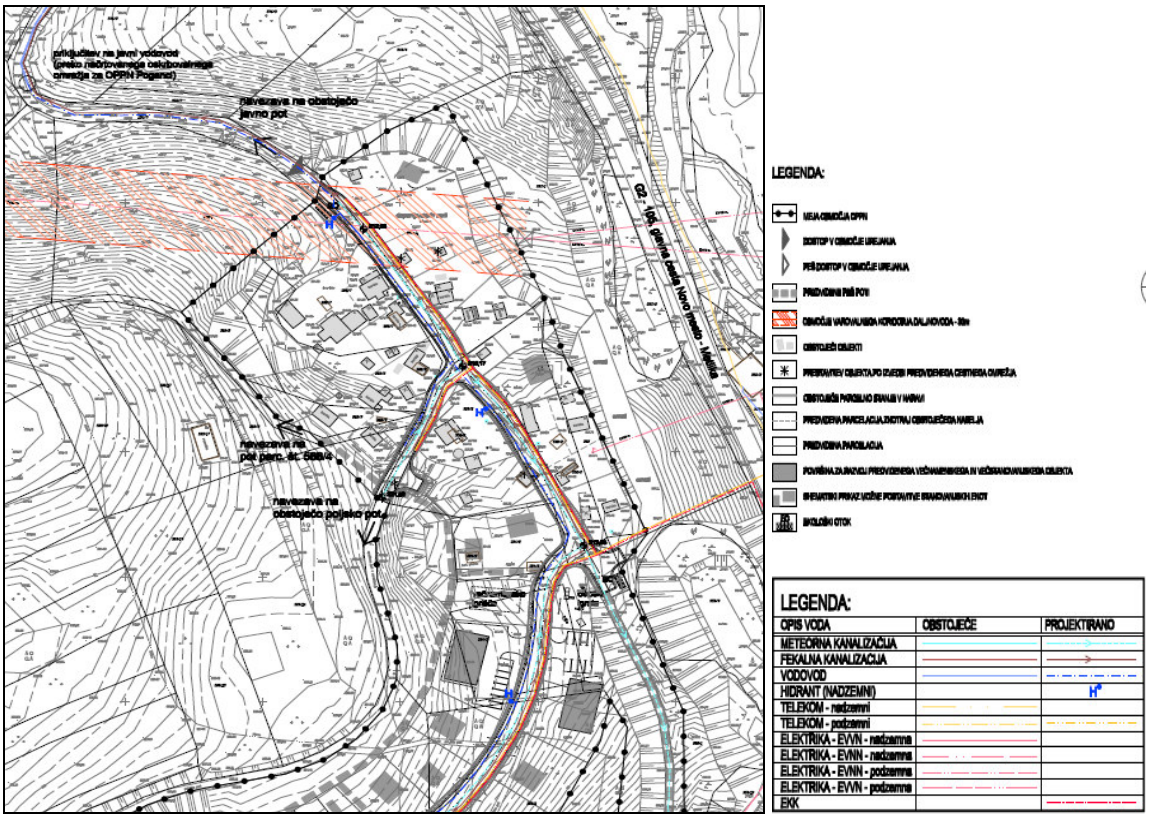
Slika 6: Izsek iz OPN MONM

Slika 7:Izsek iz OPPN Poganški vrh

Slika 8:Izsek iz OPPN Poganški vrh

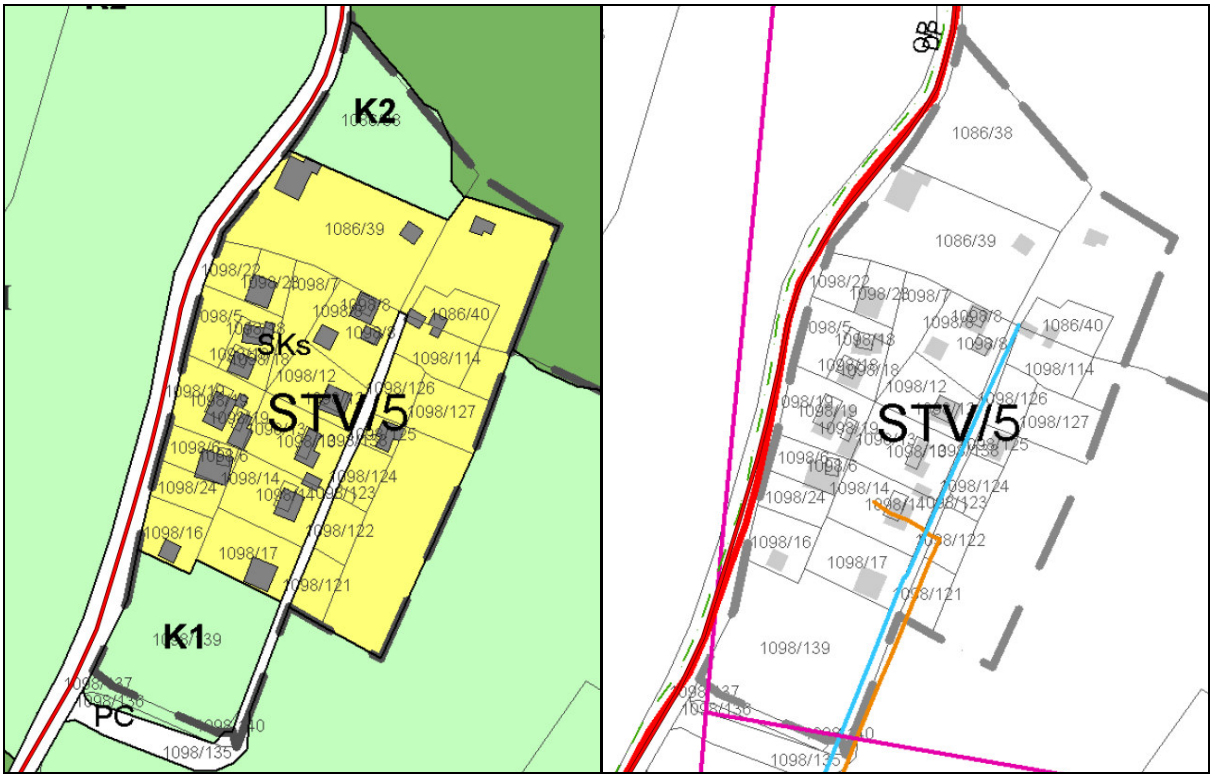
Slika 9:Izsek iz OPPN Poganški vrh

Predlog ureditev : Odkup zemljišč za izgradnjo prometne in komunalne infrastrukture in dveh večnamenskih objektov v UE 2 (parc. št. 548/3, 558/3, 528/1del, vse k.o. Gotna vas).

3.4.3. Romsko naselje Ruperč vrh

Slika 10: Prikaz parcel v javni lasti

Slika 11: Izsek iz OPN MONM

Enota urejanja prostora **STV/5** (OPN MONM Uradni list RS, št. 101/09, 37/10tehn. popr., 76/10tehn. popr., 26/11obvezna razlaga):

Naselje se ureja Z OPN, ki v posebnih prostorskih izvedbenih pogojih določa:

- naselje je namenjeno stanovanjski pozidavi s tipologijo podeželskega naselja,
- dovoljene so eno in dvostanovanjske stavbe in dvojčki,
- romsko naselje se z zeleno pregrado loči od zaselka Ruperč vrh na jugu.

Predlog ureditev:
Odkup stavbnega dela zemljišča s parc. št. 1098/134 in 1087/74, obe k.o. Stranska vas na zahodnem delu območja ali vsaj zagotoviti ustrezno prometno in komunalno infrastrukturo za možnost nadaljnje gradnje individualnih stanovanjskih enot.

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Ruperč vrh (v %)

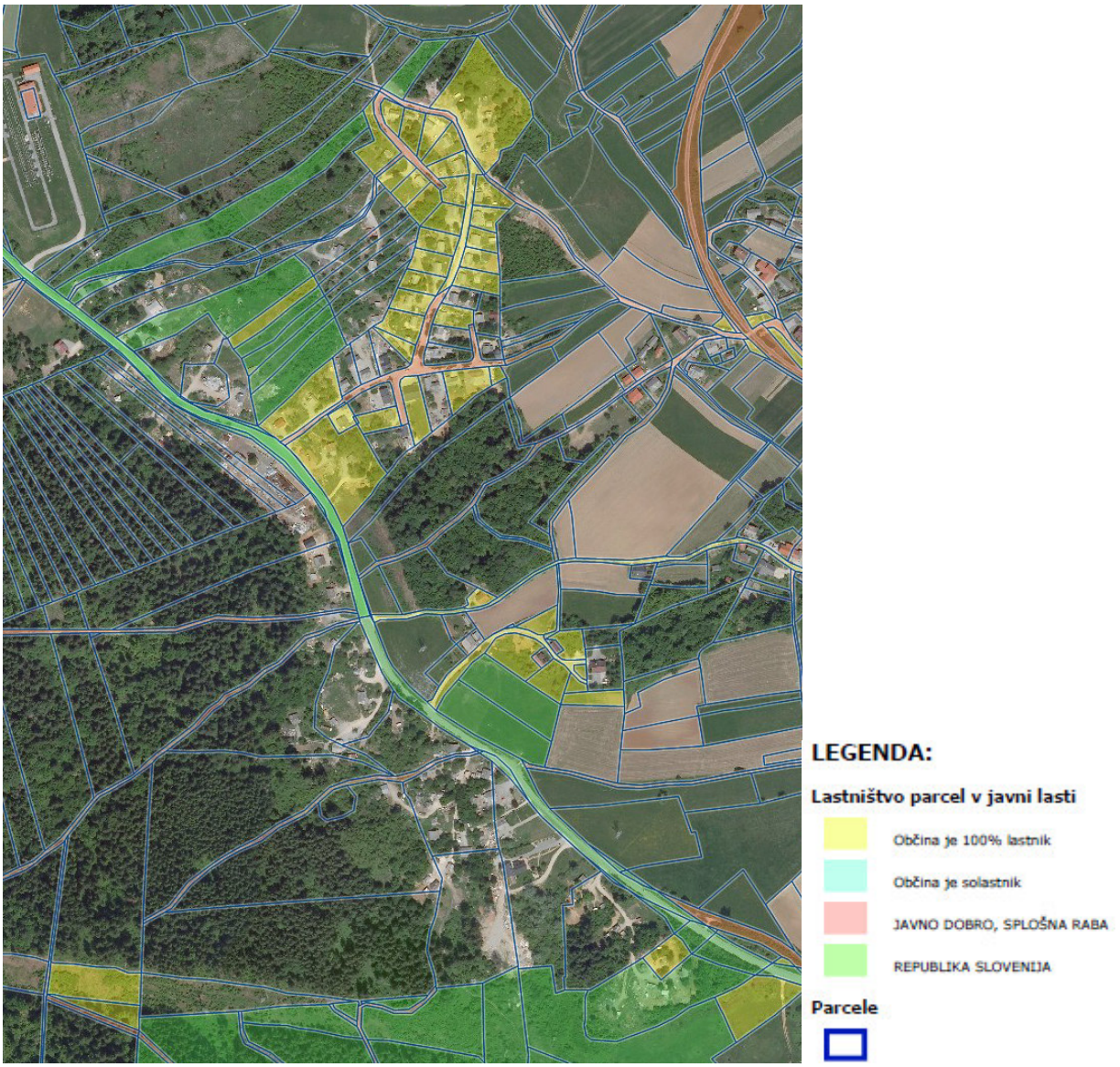
Tabela 53:

				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	LAST (OSTALI LAST.)(M2)
Stranska vas	STRANSKA VAS	1492	28486	11324		5790	11372
DELEŽ V %				39,8%	0,00	20,3%	39,9%

Opomba :
V občinski lasti je 20,3% delež lastništva. Ostali deleži so v skoraj enakem razmerju razporejeni med Rome in Nerome. Romi imajo 39,8% deleža, ostali lastniki, ki spadajo med Nerome, pa imajo 39,9% deleža(MOI DE FABIANCIC ELIDA ELCIRA ISABEL 76% delež in NERMA GRADBENIŠTVO D.O.O.16%delež).

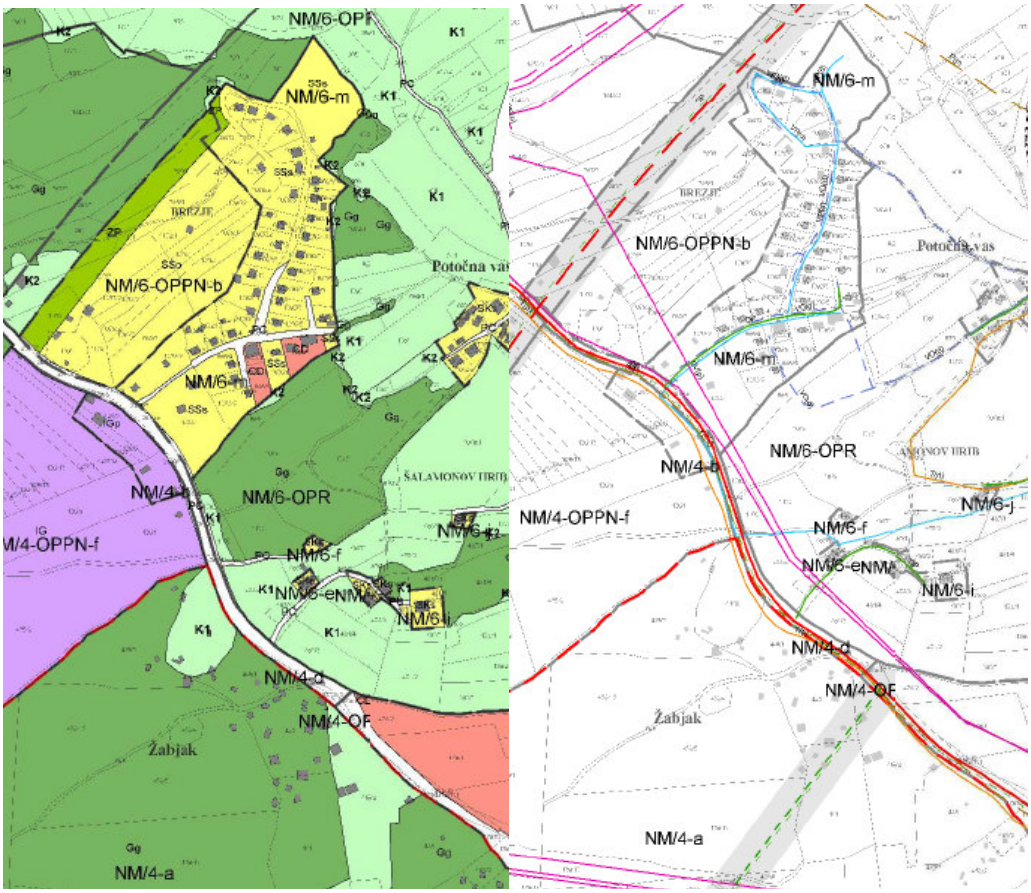
3.4.4. Romsko naselje Brezje

Romsko naselje Brezje, severno od Mirnopeške ceste se ureja z OPN, večina zemljišč je v občinski lasti, del v lasti RS, del pa v privatni lasti. Zemljišča so namenjena stanovanjski mešani urbani pozidavi.

Slika 12: Prikaz parcel v javni lasti

Enota urejanja prostora **NM/6m** (OPN MONM Uradni list RS, št. 101/09, 37/10tehn. popr., 76/10tehn. popr., 26/11obvezna razlaga):
Vzhodni stari del naselja, kjer je dopustna mešana urbana gradnja in tudi postavitev bivalnih prikolic, pomožnih objektov in začasnih, premičnih hiš bivalnikov. Dopustne so tudi druge dejavnosti gostinstvo, rekreacija, trgovina za dnevno oskrbo. Na območju z namensko rabo CD je dopustna tudi dejavnost zbiranje odpadkov ob pogoju, da se površine in objekti uredijo v skladu s predpisi.

Slika 13: Izsek iz OPN MONM

Predlog ureditev:

- parcelacija in izdelava projekta za gradnjo več stanovanjskih hiš ali bivalnih enot na zemljiščih 1086/9 in 302 obe k.o. Daljni vrh, ki sta v občinski lasti.
- odkup stavbnega dela zemljišča s parc. št. 1098/134 in 1087/74, obe k.o. Stranska vas na zahodnem delu območja ali vsaj zagotoviti ustrezno prometno in komunalno infrastrukturo za možnost nadaljnje gradnje individualnih stanovanjskih enot.

Enota urejanja prostora **NM/6OPPNb** (OPN MONM Uradni list RS, št. 101/09, 37/10tehn. popr., 76/10tehn. popr., 26/11obvezna razlaga):
Predvidena je izdelava OPPN, vendar pa je potrebna predhodna sanacija starega odlagališča komunalnih odpadkov. Zemljišča bodo tangirana tudi z gradnjo 3. razvojne osi.

Predlog ureditev: priprava OPPN in odkup zemljišč za komunalno infrastrukturo.

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Brezje (v %)

Tabela 54:

				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	LAST (OSTALI LAST.)(M2)
Brezje	DALJNJI VRH	1454	101790	16630	854	58517	25789
DELEŽ V %				16,3%	0,8%	57,5%	25,3%

Opomba: V lasti občine je 57,5% zemljišča, v lasti Romov je 16,3% zemljišča, RS ima 0,8% (sklad kmet.zemljišč v celoti), ostali lastniki, ki ne spadajo med Rome pa imajo 25,3%.

3.4.5. Romsko naselje Žabjak

Zemljišča, kjer se nahaja romsko naselje Žabjak v OPN niso opredeljena kot stavbna zemljišča za stanovanjsko rabo, temveč kot kmetijska in gozdna zemljišča, nahajajo pa se znotraj izključne rabe za potrebe obrambe in so v glavnem v lasti Ministrstva za obrambo oziroma Republike Slovenije. Mestna občina Novo mesto žal v postopku priprave OPN v letu 2009 ni uspela uskladiti navzkrižnih interesov v prostoru in tudi ne interesov z Ministrstvom za obrambo.

Prostorsko problematiko romskega naselja Žabjak je ponovno obravnaval občinski svet Mestne občine Novo mesto v novi sestavi v letu 2011 in sprejel odločitev, da občina aktivno pristopi k urejanju bivanjskih razmer v romskem naselju Žabjak. Mestna občina Novo mesto je zato že pristopila k pripravi sprememb in dopolnitev OPN, s čimer bo poskušala zagotoviti prostorske pogoje za legalizacijo in ureditev romskega naselja Žabjak.
V smislu učinkovitosti in ekonomičnosti je na podlagi sklepa občinskega sveta in sklepa župana, občinska uprava pričela s pripravo sprememb in dopolnitev OPN za legalizacijo romskega naselja Žabjak in sicer v natančnosti in vsebini, ki je predpisana za občinski podrobni prostorski načrt kot to dopušča Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/07) v 17. členu.

Z zgoraj navedenimi dejstvi je bilo seznanjeno Ministrstvo za okolje in prostor v dopisu št. 35040/201017 z dne 25.7.2011 v katerem je MONM predlagala, **da ministrstvo sofinancira tudi pripravo sprememb in dopolnitev OPN za legalizacijo romskih naselij v natančnosti in vsebini, ki je predpisana za občinski podrobni prostorski načrt, v kolikor občina že ima sprejet OPN.**

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Žabjak (v %)

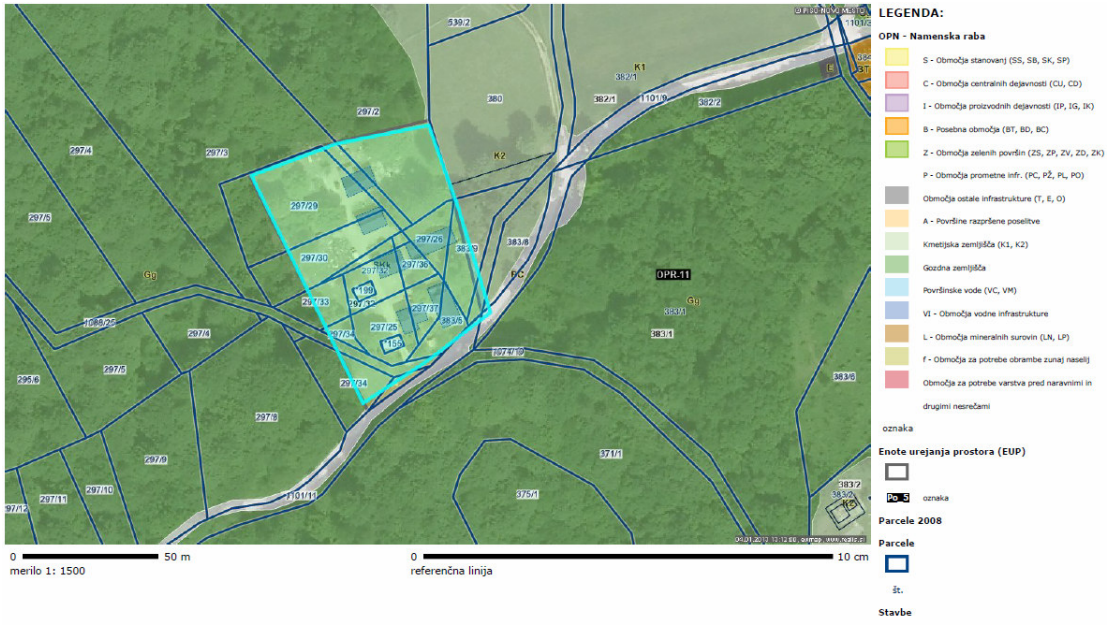
Tabela 55:

				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	(OSTALI LAST.)(M2)
Žabjak	BRŠLJIN	1455	219556	11782	172746	4904	30124
DELEŽ V %				5,4%	78,7%	2,2%	13,7%

Opomba: Največji delež 78,7% je v lasti RS (Min.za obrambo 99,8%, Sklad kmet.zemlj .in DARS 0,15%), v lasti Romov je 5,4% (poseduje ga en lastnik), v lasti občine je 2,2% delež in 13,7%delež med lastniki, ki niso Romi.

3.4.6. Romsko naselje Otočec

Naselje obsega površino enote urejanja OTO/8. Po prostorsko izvedbenih pogojih so površine naselja namenjene podrobnejši namenski rabi za površine kmetij z oznako SKk, dopustna je gradnja stanovanjskih in kmetijskih objektov. V legalnem romskem naselju Otočec je že zgrajenih pet stanovanjskih hiš in en hlev. Naselje se je zgradilo z občinskimi sredstvi, napeljana je pitna voda in elektrika. S strani tovarne zdravil Krka je bila pred leti podana pobuda po ureditvi turističnega kompleksa na tem območju, vendar pa je preselitev tamkajšnjih prebivalcev odvisna od smeri razvoja turistične dejavnosti na Otočcu in pripravljenosti stanovalcev na preselitev.

Slika 1: Prikaz območja romskega naselja Otočec

Slika 2: Prikaz parcel v javni lasti

Ukrepi: do sklenitve sporazuma o širitvi se oprema naselja vzdržuje in obnavlja.

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Otočec (v %)
Tabela 56:

				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	(OSTALI LAST.)(M2)
Otočec	ŠENTPETER	1460	5347	844		1591	2912
DELEŽ V %				15,8%	0,00	29,8%	54,5%

Opomba: Romi posedujejo 15,8% delež, v občinski lasti je 29,8% deleža, med ostalimi lastniki pa je 54,5%deleža (v tem deležu ima največ zemljišča Župnija Šempeter 91%).

3.4.7. Romsko naselje Ukrat

Ukrat spada med manjša Romska naselja v MONM s cca 31 prebivalci in je za okoliške prebivalce nemoteče naselje, ki je v celoti v območju stavbnega zemljišča, namenjenega za pozidavo. Naselje vsebujeje 3 zidane, 2 montažni hiši in 3 lesene barake. Vzhodni del naselja (glavnina) je v lasti Romov, ki tam živijo. Le del zahodnega dela naselja pa so lastniki s strani večinskega prebivalstva. Kljub temu sporov v zvezi s tem ni, bo pa lastništvo potrebno urediti.

Viri: UE NM; Str.60-61.

Prikaz deleža lastništva zemljišč v romskem naselju Ukrat (v %)

Tabela 57:

				LASTNIŠTVO			
NASELJE	KAT.OBČINA	ŠTEV.KO	VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	(OSTALI LAST.)(M2)
Ukrat	GOTNA VAS	1485	94			417	83
Ukrat	STOPIČE	1486	3723	2446		11	860
DELEŽ V %				64,1%	0,0%	11,2%	24,7%

Opomba :Romi posedujejo 64,1% delež, v občinski lasti je 11,2% deleža, med ostalimi lastniki pa je 24,7% deleža.

3.4.8. Pregled lastništva v sedmih romskih naseljih občine NM

Prikaz deleža lastništva zemljišč v sedmih romskih naseljih občine NM (v %)

Tabela 58:

	LASTNIŠTVO			
VELIKOST PARC.(M2)	ZASEBNA LAST (ROMI)M2	REPUBLIKA SLOV.(M2)	LAST OBČINE(M2)	LAST (OSTALI LAST.)(M2)
423308	55839	186800	86204	94465
DELEŽ V %	13,2%	44,1%	20,4%	22,3%

Komentar:
Največji delež od skupnih zemljišč je v lasti RS (44,1%), s katerimi v veliki večini upravlja Ministrsvo za obrambo RS. V lasti Romov je le 13,2% zemljišča , v lasti Neromov pa 22,3% zemljišča. Občina in RS imata v lasti 64,5% vseh zemljišč, od tega je v občinski lasti le 20,,4% zemljišča.

Ugotovitve:

- **sprejet OPN MONM določa strategijo urejanja romskih naselij, ki določa razmestitev, lego, in površino stavbnih zemljišč, ki so namenjena prostorskemu in komunalnemu urejanju romskih naselij,**
- **po uveljavitvi OPN MONM je občinski svet sprejel odločitev, da se pristopi k prostorskemu urejanju nelegalnega naselja Žabjak.**

Ukrepi:
Prvi sklop ukrepov se nanaša na urejanje romskega naselja Žabjak in sicer:

- **pripravi se prostorski načrt, ki bo določil način urbanističnega in komunalnega urejanja območja Žabjaka, pri čemer se predvidijo rešitve za izboljšanje bivalnih pogojev v naselju Žabjak, v naselju Brezje in posredno tudi v bližnjih naseljih KS Bučna vas,**
- **na podlagi prostorskega načrta se območje lastniško uredi in komunalno opremi,**
- **v območju Žabjaka in Brezja se predvidijo površine in objekti za tiste skupne ali javne dejavnosti, ki bodo skladno s to strategijo prispevale k integraciji romske skupnosti,**
- **vzporedno s pripravo prostorskega načrta se izdelajo različni modeli reševanja stanovanjske problematike romske skupnosti, ki naj bodo v osnovi raznoliki (reševanje v lasni režiji, neprofitna stanovanja,bivalne enote in začasna namestitev).**

Drugi sklop ukrepov se nanaša na komunalno urejanje drugih romskih naselij v MONM, v katerih se vzporedno izvaja lastniško urejanje nepremičnin in različni modeli reševanja stanovanjske problematike romske skupnosti.

3.4.9. Prijava bivališč po romskih naseljih občine NM

1. Izvedba prijave:

- prijava se izvede na prošnjo posameznika in se evidentira v registru stalnega prebivalstva,
- posameznik mora predložiti dokazilo o pravici do prebivanja na naslovu, ki ga prijavlja,
- Upravna enota preveri ustreznost predloženega dokazila, pravilnost naslova v registru prostorskih enot, v primeru prijave tujca pa tudi veljavnost dovoljenja za prebivanje na območju Republike Slovenije,
- kadar posameznik ne predloži omenjenega dokazila podatkov, posameznika prijavi začasno za 60 dni oziroma za čas, dokler ne ugotovi, ali posameznik dejansko prebiva na naslovu, ki ga prijavlja,
- zavrnitev prijave uporablja predvsem v tistih primerih, ko mu lastnik nepremičnine(parcele, stanovanja) noče podati soglasja za prijavo,
- kadar UE podvomi ali je obveščena, da posameznik ne prebiva na prijavljenem naslovu ali, da prebiva na naslovu, kjer prebivališča ni prijavil, ZPP(zakon o pravdnem postopku) daje UE nalogo ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča posameznika, če to zahteva samoupravna lokalna skupnost,
- na podlagi dokončne odločbe, UE s katero ugotovi dejansko stalno prebivališče posameznika, vpiše v register stalnega prebivalstva novo stalno prebivališče,
- stalno prebivališče iz registra stalnega prebivalstva odjavi v primeru stalne odselitve z območja Republike Slovenije, kadar dejanskega prebivališča ni mogoče ugotoviti.

Prijava se izvede na stavbo in (del stavbe), ki ima v registru prostorskih enot naslov(hišno številko). Pri registraciji stavbe v geodetskih evidencah in pri dodelitvi naslova se ne ugotavlja legalnost gradnje (morebitno črnograditeljstvo) in evidentiranje nepremičnine ne pomeni njene legalizacije.

2. Vzroki prijave večjega števila oseb na enem naslovu (romska naselja):

- prijava prebivališča na naslovu, ki ni evidentiran v registru prostorskih enot, pred spremembo ZPPreb ni bila mogoča,
  Romi, ki so prebivali v barakarskih naseljih v objektih brez hišnih številk, so se lahko do 20. 12. 2007 prijavili zgolj na objekt z določeno hišno številko v tem naselju (zato toliko prijavljenih v Brezju 12 - 312 oseb). Z uveljavitvijo novele ZPPreb po letu 2007, pa je mogoča prijava prebivališča tudi v takšnih objektih, saj upravna enota lahko obvesti Geodetsko upravo RS o dejstvu, da posameznik prebiva v objektu brez hišne številke, ta pa ima možnost, da ob izpolnjevanju pogojev za določitev hišne številke v skladu s predpisi, ki urejajo določanje hišnih številk, določi objektu hišno številko. Tudi danes prijava v stavbi, ki ni evidentirana v geodetskih evidencah in nima naslova ni mogoča,

- ZPPreb že določa institut zakonskega prebivališča. To je prijava prebivališča na naslovu organa ali organizacije, kjer posameznik (ki dejansko nima prebivališča – predvsem brezdomci), dobiva pomoč v materialni obliki (na CSD prijavljenih 22 oseb). Uvedba odklonitve prijave prebivališča zaradi ugotovljenega neprimernega stanovanja, bi posameznika, ki resnično prebiva v neprimernem stanovanju postavila celo v slabši položaj, kot posameznika brez prebivališča.
- V primeru neizpolnjevanja primernosti bivalnega prostora, bi se povečalo število fiktivnih prijav in tudi, če bi upravni organ to dejstvo ugotovil v postopku preverjanja resničnosti podatkov navedenih v prijavi stalnega ali začasnega prebivališča, bi pomenilo, da bi bil primoran tovrstno prijavo zavrniti,
- vsakršno administrativno omejevanje prijave prebivališča predstavlja poseg v ustavne pravice posameznika in v temeljni namen ZPPreb. Na prijavo prebivališča so vezane zakonodaje, ki ne določajo ustreznih sankcij za zlorabe pravic v teh materialnih zakonih.

3. Ugotovitve:

- v Registru stalnega prebivalstva ter Centralnem registru prebivalstva se podatki o prostorskih enotah in stanovanjih pridobivajo iz evidenc Geodetske uprave RS,
- pridobljeni podatki ne izkazujejo večstanovanjskih zgradb ali enodružinskih hiš. Tako v primeru, kjer poleg hišne številke razpolagamo še s številko stanovanja zaključujemo, da gre za večstanovanjsko zgradbo. V nasprotnih primerih, kjer pri hišni številki ni dodanih stanovanj, se tak naslov šteje kot enodružinska hiša. Pri tem opozarjamo, da glede popisa nepremičnin iz leta 2008 na strani geodetske uprave obstajajo nekatere pomanjkljivosti in neusklajena stanja, zato podatki niso v celoti zanesljivi. Vsaka stavba ima vsaj en del. Večstanovanjska zgradba ima več delov, deli, ki so stanovanja imajo številko stanovanja (poslovni prostori pa številko poslovnega prostora). Podatki so v celoti uradni. Kadar podatki ne odražajo dejanskega stanja, mora stranka zagotoviti vpis dejanskega stanja ,
- dejanskega stanja prebivališča posameznika in primernosti stanovanja ni mogoče ugotoviti,
- če posameznik dejansko prebiva v stavbi, ki ni primerno za bivanje, bodisi glede na število tam že prebivajočih oseb, bodisi zaradi drugih razlogov (ni elektrike, vode, hiša v slabem stanju, itd.), ga pristojni organ kljub navedenemu na tem naslovu prijavi z namenom zagotavljanja pregleda nad stanjem in nastanitvijo posameznikov.

Ukrepi:

- **zaprositi pristojne organe (Ministrstvo za notranje zadeve, GURS), da se pripravijo navodila UE in izpostavam geodetske uprave o izvajanju evidentiranja prebivališč vključno s pripravo dopolnitve vloge za prijavo (z ID številko stavbe iz katastra stavb),**
- **po izvedbi in izdaji navodil iz zgornje točke občina poskrbi za informiranje občanov v romskih naseljih, da sprejmejo oz. dopolnijo podatke o prebivališčih tako, da bo v javni evidenci razvidna dejanska stavba v kateri bivajo.**

3.4.10. Nogometna šola in igrišče za športne aktivnosti v romskem naselju Brezje

Ugotovitve:
Nogometna šola ena izmed poti, ki bo mladim Romom omogočila kvalitetno preživljanje prostega časa in spoznavanje druge plati življenja in jim bo zagotavljala bolj zdrav način življenja, boljšo samopodobo , sprejemljivejše oblike vedenja in na sploh zagotavljanje lepše prihodnosti.
Kot primer dobre prakse je nogometna šola v Prekmurju, kjer je možno tudi preko športnih aktivnosti krepiti medsebojne vezi in prijateljstva in reševati medsebojne konflikte.
Za realizacijo predvidenih aktivnosti bo potrebno Romom v naselju Brezje dati pogoje, kot so izgradnja nogometnega igrišča s potrebno infrastrukturo in postavitev večnamenskega objekta, ki bo služil v izobraževalne in kulturne namene s ciljem regijskega povezovanja med posameznimi romskimi naselji, pred tem pa bo potrebno poskrbeti za preselitev družin, katere prebivajo na lokaciji izgradnje igrišča na druge lokacije.

Ukrepi:
- reševanje bivalnih pogojev za družine, ki prebivajo lokaciji postavitve igrišča,
- sprejetje manjkajočih prostorskih aktov in pridobitev potrebnih dovoljenj in soglasij in preko izbranih izvajalcev realizirati projekt,
- postavitev nogometnega igrišča v sodelovanju z mladimi Romi in Mestno občino Novo mesto ,
- izvedba 60 urne nogometne šole v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki,
- vzporedno z nogometno šolo bo potekalo tudi v navajanje na zdravo življenje, vzgojo volje pri telesnih in psihičnih naporih, vzgojo za medsebojno sodelovanje, vztrajnost in delovne navade.

3.5. Komunalna opremljenost po romskih naseljih

Komunalna opremljenost po romskih naseljih MO Novo mesto

Tabela 59:

NASELJE VRSTA STORITEV	ŠMIHEL (POT V GAJ)	OTOČEC (PRAPROŠKA POT)	JEDINŠČICA (POGANŠKI VRH)	STRAN.VAS (RUPERČ VRH)	BREZJE	ŽABJAK	UKRAT (GOTNA VAS)
ŠTEVILO GOSPODINJSTEV	28	4	12	19	73	74	8
ŠTEVILO OBJEKTOV							
JAVNO VODOVODNO OMREŽJE	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA
OBJEKTI URADO PRIKLJUČENI NA JVO	10	4	2	7	37	NI UREJENO	1
NASLOVI	PVG 4, 12, 20, 34, 40, BŠ (5x)	PP 4, 5, 6, 7	PV 11, 23	SV 49, 50, 51, 51a, 51b, 51c, BŠ (1x)	B 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12a, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 34 Mirnopeška c. 20, 50, 53 Zobčeva ul. 20		Ob Potoku 42
OBJEKTI NEURADO PRIKLJUČENI NA JVO	NI PODATKA	NI PODATKA	NI PODATKA	NI PODATKA	NI PODATKA	NI UREJENO	NI PODATKA
NASLOVI							
OBJEKTI Z FIZIČNO MOŽNOSTJO PRIKLJUČITVE NA JVO	NI PODATKA	NI PODATKA	NI PODATKA	1	NI PODATKA	NI UREJENO	NI PODATKA
NASLOVI				Stranska vas 50			
OCENA POTREBNE INF. ZA OBST. NEPRIKLJUČENE OBJ.	/	/	/	/	/	500m (PE110)	/
OCENJENA VREDNOST INVESTICIJ						45.000	
OCENA POTREBNE INF. ZA PREOST. OBMOČJE NASELJA	/	70m (PE63)	600m (DN100)	500m (DN100)	500m (PE110)	1000m (PE75)	100m (PE75)
OCENJENA VREDNOST INVESTICIJ		5.000	75.000	65.000	45.000	75.000	7.500
JAVNO FEKALNO KANALIZACIJSKO OMREŽJE	DA	NE	NE	NE	DA	NE	NE
OBJEKTI URADO PRIKLJUČENI NA JKO:	0	NI UREJENO	NI UREJENO	NI UREJENO	0	NI UREJENO	NI UREJENO
NASLOVI							
OBJEKTI NEURADNO PRIKLJUČENI NA JKO	10	NI UREJENO	NI UREJENO	NI UREJENO	17	NI UREJENO	NI UREJENO
NASLOVI							
OBJEKTI Z FIZIČNO MOŽNOSTJO PRIKLJUČITVE NA JKO	17	NI UREJENO	NI UREJENO	NI UREJENO	39	NI UREJENO	NI UREJENO
NASLOVI							
OCENA POTREBNE INF. ZA OBST. NEPRIKLJUČENE OBJ.	200m GK	150m GK, ČN 30 PE	400m GK	536m GK, 600m TV, 1 ČR	400m GK	1300m GK, 200m TV, 1 ČR	400m GK
OCENJENA VREDNOST INVESTICIJ	50.000	87.000	100.000	300.000	100.000	425.000	100.000
OCENA POTREBNE INF. ZA PREOST. OBMOČJE NASELJA			350m GK	150m	350m GK	1200	
OCENJENA VREDNOST INVESTICIJ			87.000	38.000	87.000	300.000	
ODVOZ ODPADKOV	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
ŠTEVILO ODJEMNIH MEST	8	2	5	7	26	7	1
ŠTEVILO EKOLOŠKIH OTOKOV	1	1	0	0	0	1	0
OCENJENO ŠT. POTREBNIH DODATNIH OM							
OCENJENO ŠT. POTREBNIH DODATNIH EO							
OCENJENA VREDNOST INVESTICIJ							
PLAČEVANJE KOMUNALNIH STORITEV							
ŠT. PLAČNIKOV VODOVOD (gospodinjstev)	10	4	8	12	46		3
NASLOVI (KOLIČINA v m3)	Pot v gaj št. 20 - 3 prik. - 55 m3; št. 12 - 16,7 m3; št. 4 - 22,9 m3; št. 24 - 18,2 m3; št. 26 - 33 m3; št.34 - 15,5; št.40 - 13,5 m3; Šmihel št. 78 - 12m3	Prapreška pot št. 5 - 8 m3; št. 6 - 10,6 m3; št. 7 - 7,4 m3; št. 4 - 2,2 m3	Poganška ulica št. 11 - 9 prik. - 18,5 m3	Stranska vas št. 49 - 5 prik.- 8,94 m3; št. 51A - 4 prik. - 27 m3; št. 51B - 2 prik. 21,9 m3	Brezje št. 1 - 43,5 m3; št.2 - 25,3 m3; št. 3 - 89 m3; št. 4 - 22,2 m3, št. 5. - 64,1 m3; št. 6 - 36,7 m3; št. 7 - 0m3; št. 10 - 18,6 m3; št. 11 - 10m3; št 12 - 15 prik. - 29,1 m3; št. 13 - 13,2 m3; št. 14 - 38,2 m3; št. 15 - 2 prik.- 35 m3; št. 16 - 15,7		Ob Potoku št. 42 - 3 prikl. - 27,7 m3
SKUPAJ KOLIČINA (m3)	297,6 m3	28,2 m3	141,5	109,8 m3	1016,69 m3		83,3 m3
ŠT. PLAČNIKOV KANALIZACIJA (gospodinjstev)	2	0	0	0	15		0
NASLOVI (KOLIČINA v m3)	Pot v gaj št. 20 - 41,5 m3; št. 26 -33,5 m3	0	0	0	Brezje št. 2,3,4,5,6,11, 17,18,22,24,25,26, 28, 31, 32		0
SKUPAJ KOLIČINA (m3)	75 m3	0	0	0	335 m3		0
ŠT. PLAČNIKOV SMETI (gospodinjstev)	28	4	11	22	87	5	5
NASLOVI (št. oseb)							
SKUPAJ OSEB	112	34	69	94	574	23	53

Viri: Komunala NM,PISO

Ugotovitve:

Vodovod:

- **delež plačnikov vodarine je dosti večji od deleža plačevanja kanalščine,**
- **veliko število nelegalnih priključkov (lokacije niso znane),**
- **nekontrolirana poraba vode na posamezen objekt,**
- **zelo zahtevna izvedba fizične zapore dobave pitne vode v primeru neplačevanja računov,**
- **povečanje vodnih izgub na nivoju občine zaradi velikega števila nelegalno izvedenih vodovodnih priključkov (lokacije neznane).**

Kanalizacija:

- **priključitev na javno komunalno omrežje do ureditve lastništva ni možno (na podlagi prostorskega načrta se območje lastniško uredi in komunalno opremi),**
- **v naseljih, z urejenim javnim kanalizacijskim omrežjem so vsi objekti, ki so priključeni na javno kanalizacijsko omrežje, izvedeni nelegalno. Velika večina jih pa niti ni priključenih,**
- **veliko bivalnih objektov nima urejenih sanitarij (hišne kanalizacije (stranišča, kopalnice, odtoki, …)),**
- **v naseljih, z urejenim javnim kanalizacijskim omrežjem prihaja do nekontroliranih izlitij tekočin, ki niso odpadne fekalne vode, velikokrat tudi do vnosa večjih trdih delcev, ki povzročijo zamašitve kanalizacijskega sistema,**
- **gradnja JKI bo smiselna, ko bodo urejeni sanitarni prostori po posameznih objektih,**
- **od vseh naselij je najbolj problematično naselje Žabjak, ki nima urejenega lastništva in ne komunalne infrastrukture. Delno je urejen le odvoz smeti,**
- **glede na število gospodinjstev, sta najbolje komunalno urejeni romski naselji Šmihel in Ruperč vrh.**

Zbiranje in odvoz odpadkov:

- **prebivalci romskih naselij so nadpovprečni povzročitelji odpadkov, zaradi česar imajo tudi nadstandard glede skupnega volumna zbirnih posod,**
- **nadstandarden skupni volumen zbirnih posod je potreben tudi zaradi neurejenih odnosov med posameznimi družinami, kar pomeni, da je urejenih veliko individualnih odvzemnih mest,**
- **ureditev standardne službe zbiranja in odvoza odpadkov je zelo otežena tudi zaradi neznanega števila med uradno prijavljenimi in dejansko živečimi v posamezni bivalni enoti oziroma skupno v nekem okolišu,**
- **smetarino razen v naselju Žabjak plačuje večina gospodinjstev.**

Razlogi komunalne neurejenosti romskih naselij:

- zaradi neurejenih lastniških razmerij (za zemljišče, za objekt) ˝težko˝ lastnika zemljišča pozovemo k obvezni priključitvi na javno komunalno omrežje za objekt, ki ni v lasti lastnika zemljišča,

- zaradi neurejenih lastniških razmerij zemljišč je zelo oteženo pridobivanje služnostnih pogodb za potrebe izgradnje javne komunalne infrastrukture,
- v naseljih, kjer je urejeno javno komunalno omrežje je ureditev legalnih priključnih mest problematično, ko morajo stranke predložiti potrdilo o poravnanih obveznosti do lastnika komunalne infrastrukture (komunalni prispevek),
- nekontrolirano širjenje romskih naselji pogojuje širjenje komunalne infrastrukture, ki se običajno ne izvaja.

3.5.1. Elektrifikacija po romskih naseljih v MONM

Pregled elektrifikacije po romskih naseljih v MONM
Tabela 60:

naselje	Število legalnih priključkov	Način priključitve	Število nelegalnih priključkov	Način priključitve	Število družin brez elektrike
Žabjak	0	Ni možnosti ..	25	iz Brezja nelegalno	13
Brezje	32	32- Hišne omarice	21	od sosedov nelegalno	5
Šmihel	9	6 samost.priklj. + 3 hišne omarice	13	od sosedov nelegalno	1 začasno zaradi spora s sorodniki
Ruperč vrh	13	Hišne omarice	4	od sosedov nelegalno	0
Ukrat	2	Hišne omarice	4	4 od sosedov	0
Poganški vrh	7	E.omarice kot v kampih	4		0
Otočec	4	Hišne omarice	2	Od sosedov nelegalno	0

Ugotovitve:

- **način priklopa na električno omrežje je pogojeno z gradbenim dovoljenjem (najbolj urejeno je v naselju Brezje, saj je v preteklosti večino hiš zgradila MONM z vso dokumentacijo),**
- **velika posebnost je naselje Žabjak, ki je v celoti nelegalno, razen dela kjer deluje podjetje FEROM. Tako celotno naselje nima možnosti priključitve na električno omrežje, zato se posledično temu Romi na nelegalen način priključujejo na električno omrežje preko sorodnikov in prijateljev iz sosednjega naselja Brezje,**
- **za elekrifikacijo naselja Žabjak je potrebno postaviti transformatorsko postajo, ki pa jo ne bo možno zgraditi brez gradbenega dovoljenja s katerim se v letu 2014 lahko prijavimo na razpis,**
- **pri projektu postavitve trafo postaje bi sodelovalo podjetje FEROM d.o.o., ki kljub legalni dejavnosti nima možnosti priključitve na električno omrežje, saj so kapacitete zapolnjene,**
- **priključkov je največ v romskem naselju Šmihel (Pot v gaj), kjer je 13 priključkov nelegalno priključenih na omarice v 6 vrstnih hišicah, katere pa so v razpadajočem**

stanju in potrebne rušitve. Rušitev vrstnih bivalnih enot pa bi pomenilo, da bi večina Romov v naselju Pot v gaj ostala brez elektrike. Trenutno je v naselju brez elektrike le ena družina,

- **vsa ostala naselja trenutno nimajo družin, ki ne bi imele možnosti dostopa do električnega omrežja, čeprav nimajo vsi gradbenega dovoljenja, saj si vsi na način sosedskih in sorodstvenih vezi pomagajo med seboj,**
- **posebnost je naselje Poganški vrh, ki nima hišnih omaric, temveč neko obliko »Kamp priključkov«, kar bi lahko postala praksa za urejanje začasnih priključitev v naselju Žabjak v prihodnosti.**

3.5.2. Problematika opuščenega smetišča Žabjak na sedanji lokaciji rom.naselja Brezje

S strani občinskih svetnikov je bila podana pobuda, da se razišče trenutno stanje tistega dela naselja Brezje, kjer je bilo nekoč smetišče in da se v primeru morebitnih ekološke oporečnosti zemljišča tudi sproži postopek sanacije.
Smetišče je obsegalo površino 22.860m2. Debelina odloženih odpadkov je bila od 2-10 m. Odpadki so vsebovali komunalne, industrijske, gradbene odpadke, gošče s čistilnih naprav itd. Že takrat je bilo ugotovljeno, da prihaja do izpiranja škodljivih snovi, kar je imelo za posledico močno onesnaženje bližnjega potoka Bezgovec. Izkopanih je bilo pet lagun, ki so bile kasneje zapolnjene z goščo iz čistilnih naprav.
Smetišče se nahaja na sledečih parcelah z lastniki:

1092/2 (lastnik MONM); 1093/2 (lastnik SKZ); 1094/2 (lastnik SKZ); 1095/2 (lastnik SKZ); 1096/2 (lastnik SKZ); 1097/2 (lastnik MONM); 1102/2 (lastnik SKZ); 1103 (razni lastniki); 1104 (razni lastniki); 1105 (razni lastniki).

Takratni Sanacijski program smetišča je predvideval:

- Planiranje površin (predviden je bil navoz zemlje z delnim planiranjem odpadkov v skupni površini 1630 m2).
- zasip lagun in odpadkov(Lagune z žitkim blatom so se postopoma zasipavale z gradbenimi odpadki in odpadno zemljo. Debelina nasipa je 50-180 cm),
- humuniziranje površin (predviden je bil zasip z aktivno zemljo),
- odplinjevanje (proces razkrajanja je bil predviden za 20 letno obdobje in v ta namen je bila predvidena vgradnja sedmih jeklenih zračnikov premera 150 mm. Po podatkih so dejansko vgradili le en zračnik),
- odvodnjavanje (teren na smetišču bi moral biti pod naklonom, da bi se meteorne vode lahko stekale na nižje ležeča gozdna zemljišča,
- dovoz pokrivnega materiala (za pokritje odpadkov bi morali napeljati 24m3 zasipnega materiala. Koliko materiala je bilo za zasip dejansko uporabljenega pa ni znano),
- pogozdovanje (Predvidevalo se je, da se bo na ta način bistveno zmanjšalo onesnaženje potoka Bezgovec. Kasneje do pogozdovanja terena ni prišlo.)

Ugotovitve:

- Na območju smetišča stojijo nelegalne stanovanjske stavbe in da je južno od smetišča romsko naselje Brezje,
- Po zaprtju odlagališča se predvideni Sanacijski program ni realiziral,
- pristojne službe pripraviti ustrezno strokovno mnenje o varnem bivanju,
- v kolikor se bo ugotovilo, da prostor in okolica niso primerni za bivanje in da okoliškim prebivalcem grozi neposredna nevarnost za zdravje, bo potrebno pripraviti predlog sanacijskih ukrepov.

3.6. Izvedbeni ukrepi

3.6.1. Občinska uprava Mestne občine Novo mesto (MONM)

3.6.1.1. Zbiranje in obdelava statističnih podatkov o romski populaciji

Tabela 1:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	Ni finančnega vpliva	2013	Občinska uprava MONM, informacijska pooblaščenka in druge državne inštitucije

NAMEN aktivnosti je :

- **urediti pravno podlago, ki bo omogočala zbiranje in obdelavo statističnih podatkov za posamezne etične skupnosti s spoštovanjem zasebnosti in zaščite osebnih podatkov.**

CILJI:

- **sistemska ureditev pridobivanja podatkov o številu pripadnikov romske skupnosti z namenom pridobivanja natančnejših podatkov, ki bodo omogočala zanesljivejši vpogled v dejansko stanje.**

3.6.1.2. Ustanovitev Medobčinske službe za področje romske tematike

Tabela 2:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	Proračun občin	2014-2015	Občine JV Slovenije

NAMEN aktivnosti je :

- **združiti službe na področju reševanja romske tematike bivših občin v medobčinsko središče.**

CILJI:

- **izdelava regijske strategije na področju reševanja romske tematike z namenom postavitve skupnih ciljev in ukrepov,**
- **sistemsko reševanje romske problematike z upoštevanjem že obstoječih praks posameznih občin,**

- **transparentno sodelovanje in povezovanje strokovnih služb na občinski in državni ravni, ki delujejo na področju izvajanja posebnih pravic romske skupnosti.**

3.6.2.Vzgoja in izobraževanje

3.6.2.1. Enakomerna prerazporeditev romskih učencev po šolah MONM

Tabela 3:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	MONM	2014-2020	Osnovne šole MONM, Romski koordinatorji

NAMEN aktivnosti je :

- **enakomerna prerazporeditev romskih učencev po mestnih osnovnih šolah glede na dejstvo, da so trenutne zmogljivosti osnovnih šol zadostne za pokrivanje potreb.**

CILJI:

- **preprečitev getoizacije in s tem posledično omogočiti inkluzijo romskih učencev v šole MONM,**
- **z enakomerno prerazporeditvijo in z manjšim številom romskih učencev v oddelku se omogoča nemoten vzgojno-izobraževalni proces in doseganje boljših učnih pogojev. Višja raven znanja in sobivanje različnih etničnih skupin v okolju sta omogočena le z uspešno vključitvijo, ki jo prerazporeditev nudi,**
- **v primeru vključitve treh romskih učencev na oddelek se zniža normativ na 21 učencev, s tem posledično se lahko poveča število oddelkov. S prerazporeditvijo dosežemo ohranitev števila obstoječih oddelkov ne glede na porast natalitete romske populacije in zadostne prostorske kapacitete vseh šol,**
- **z enakomerno prerazporeditvijo romskih otrok bi preprečili prepise drugih otrok na ostale šole (po podatkih OŠ Bršljin se pri vpisu letno cca 10 učencev prepiše na druge šole, kar pomeni v osmih letih cca 80 otrok ali trije oddelki),**
- **strošek pri prerazporeditvi romskih otrok v druge šole se poveča samo s stroškom podaljšanja že obstoječe avtobusne linije (MONM že zagotavlja dva avtobusa iz lokacije Brezje- OŠ Bršljin in nazaj ter dva avtobusa iz lokacije OŠ Bršljin na OŠ Drska in nazaj, kjer že štiri leta gostuje četrti razred OŠ Bršljin).**

Prerazporeditve romskih učencev po OŠ so možne na podlagi izraženega interesa staršev po prešolanju otroka. Nekateri starši romskih otrok že izražajo in so že izvedli prepis svojih otrok v druge šole MONM (v šol. Letu 2012/13 je bilo dvanajst učencev prepisanih iz OŠ Bršljin). Vsi prepisi so posledica družinskih nesoglasij v romskem naselju in želje za uspešnejše vključevanje v šolski sistem v oddelek, kjer ni romskih otrok ali pa je to le eden. Zaradi teh opažanj je smiselno, da se jim ponudi ta možnost, katera bo dolgoročno prinesla trdne rešitve na področju vzgoje in izobraževanja.

3.6.2.2. Skupni Pravilnik osnovnih šol v primeru neopravičenega izostanka od pouka

Tabela 4:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	Ni finančnih posledic	2013	Osnovne šole MONM

NAMEN aktivnosti je :

- **sprejem skupnih načel ukrepanja v primeru neopravičenega izostajanja od pouka v šolah MONM.**

CILJI:

- **preprečiti in zmanjšati odsotnost oz. neupravičena izostajanja od pouka,**
- **uskladitev sankcij v primeru neopravičenih izostankov v hišnih redih šol in pedagoška ukrepanja v vzgojnih načrtih šole.**

3.6.3. Izobraževanje odraslih

3.6.3.1. Priprava strukture in programa mreže izvajalcev IO za Rome

Tabela 5:

Nosilec	**Finančni vir***	**Termin izvedbe**	**Izvajalci**
RIC	občine JV regije, v katerih živijo Romi in institucije za IO	**2014 - 2016**	**RIC,Ljudske univerze v regiji, občine**

NAMEN aktivnosti je :

- **pripraviti predlog strukture in programov mreže IO za Rome.**

CILJI:

- **izdelati takšne programe za izobraževanje in usposabljanje Romov, ki bodo zagotavljala kontinuiteto izvajanja tako z vidika financiranja kot vsebinske izvedbe,**
- **povezovanje vseh občin JV regije s ciljem pripraviti mrežo programov z namenom, da se opozori državo na pripravo in financiranje razpisov za Rome, ki so perspektivni in učinkoviti.**

3.6.3.2. Usposabljanje za konkretno delo

Tabela 6:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
RIC	**Državna ,občinska prorač.sredstva**	**2014 →**	**RIC v sodelovanju z drugimi gospodarskimi in negospodarskimi subjekti**

NAMEN aktivnosti je :

- **Večja socialna vključenost in opolnomočenje romske skupnosti.**

CILJI:

- **konkretno usposabljanje na delovnem mestu,**
- **povezovanje z drugimi gospodarskimi in negospodarskimi subjekti pri pripravi izvajanja programa zaposlitve(dejavnosti vzdrževanja in čiščenja javnih površin, opreme in objektov….),**
- **opremiti uporabnike z novimi znanji in veščinami za konkretno delovno področje.**

3.6.4. Predšolska vzgoja

3.6.4.1. Vključitev v program«Koraki do integracije«

Tabela 7:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
Pedagoški delavec Dipl. vzgojitelj	Javni razpisi (Ministrstvo za šolstvo) MONM	2014-2020	Vrtci MONM

NAMEN aktivnosti je :

- **priprava romskih otrok in staršev na integracijo v redne oddelke vrtca in kasneje na šolo po vzoru vrtca Leskovec pri Krškem.**

CILJI:

- **približati vrtec romskim staršem in romskim otrokom, ter zgraditi zaupanje do vključevanja v vzgojo in izobraževanje,**
- **večja prisotnost romskih otrok v programe predšolske vzgoje,**
- **postopno vključevanje otrok v druge oddelke vrtca in zagotoviti obvezno integracijo otrokom zadnje leto pred vstopom v šolo,**
- **pripraviti celovit program za delo z romskimi otroki in starši, ki ne sme sloneti le na kurikulumu, temveč je prilagojen glede na potrebe romskih otrok.**

3.6.5. Socialno in zdravstveno varstvo

3.6.5.1. Nadgraditev informacijskega sistema CSD NM

Tabela 8:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM CSD NM	Ni finančnih posledic	2013	MDDSZ

NAMEN aktivnosti je :

- **omogočanje informacijskega sistema, da se lahko del posameznikove denarne pomoči nakazuje za poplačilo neporavnanih obveznosti.**

CILJI:

- **zmanjšati število dolgov pripadnikov romske skupnosti iz naslova obveznosti plačevanja predšolske vzgoje, komunalnih storitev, električne energije,…**

3.6.5.2. Izdelava študije o zdravstvenem stanju romske populacije v MONM

Tabela 9:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
ZZVNM, MONM	Razpisi MONM, MZ	2014	Zavod za zdravstveno varstvo NM , Inštitut za varovanje zdravja R SLO

NAMEN aktivnosti je :

- **izvedba raziskave, ki bi omogočila vpogled v zdravstveno stanje romske populacije v MONM.**

CILJ:

- **izdelati oceno o zdravstvenem stanju romske populacije v MONM**

3.6.5.3. Odprtje ambulante v romskem naselju Žabjak-Brezje

Tabela 10:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM Zdravstveni dom NM	MONM MZ ZZZRS	2014-2016	Zdravstveni dom NM

NAMEN aktivnosti je :

- **ambulanta v romskem naselju,**
- **zdravstvena oskrba vsem Romom z izbiro stalnega zdravnika.**

CILJI:

- **zmanjšati število obiskov v dežurni ambulanti in povečati obisk v splošni ambulanti z izbiro osebnega zdravnika,**
- **povečati št. cepljenih romskih otrok in tako preprečiti širjenje nalezljivih bolezni,**
- **Romom privzgojiti osnovne higienske navade (prehrana, higiena),**
- **povečati rabo preventivnih zdravstvenih storitev med romsko populacijo in povečati udeležbo v programih za krepitev in varovanje zdravja,**
- **vključiti Rome v preventivne programe ter tako vzpostaviti pozitivne trende pri dejavnikih tveganja za kronično nalezljive bolezni (KNB).**

3.6.6. Zaposlovanje

3.6.6.1. Nadgradnja javnih del in aktivne politike zaposlovanja (APZ)

Tabela 11:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	Ni finančnih posledic	2013-	Zavod za zaposlovanje OE NM Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

NAMEN aktivnosti je:

- **pobuda MDDSZ o razširitvi kriterijev za izpolnjevanje pogojev vključitve v javna dela in v APZ.**

CILJI:

- **širitev zaposlitvene mreže in zaposlovanja Romov,**
- **dodatno sofinanciranje mentorstva za vključevanje v delo ranljivih skupin,**
- **po izteku javnih del ustrezno subvencionirati zaposlitev (pri istem ali drugem delodajalcu),**
- **da se opredeli daljše časovno obdobje trajanja javnih del za ranljive skupine prebivalcev (do 5 let),**
- **da se za vključevanje v programe APZ za ranljive skupine dodatno stimulira delodajalce z subvencijami za zaposlovanje.**

3.6.6.2. Socialno podjetništvo

Tabela 12:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM RC NM	MONM ESS Regionalni sklad Privatni vir	2013-2016	Podjetja s pravnim statusom zadruge, d.o.o., s.p.

NAMEN aktivnosti je :

- **izdelava različnih modelov socialnega podjetja, ki omogočal zaposljivost in zaposlovanje Romov.**

CILJI:

- **ustvarjanje novih delovnih mest za Rome,**
- **opravljanje družbeno koristnih dejavnosti,**
- **krepitev družbene solidarnosti in kohezije.**

3.6.6.3. Zaposlitev javnih delavcev

Tabela 13:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	Zavod za zaposlovanje MONM	2013-2014	Občinska uprava NM

NAMEN aktivnosti je :

- **pomoč pri izvajanju programa strokovnih služb na občinski ravni in koordinacija sodelovanja z romsko skupnostjo v vseh naseljih.**

CILJI:

- **pomoč pri urejanju programa urejanja bivanjskih in infrastrukturnih razmer v naseljih,**
- **pomoč pri premagovanju jezikovnih pregrad,**
- **pomoč pri programu integracije v okolje,**
- **sodelovanje z romsko skupnostjo v vseh naseljih.**

3.6.6.4. Izvajanje del v splošno korist

Tabela 14:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM CSD NM	MONM CSD NM	2013-	Občinska uprava NM Nevladne organizacije in javni zavodi MONM

NAMEN aktivnosti je :

- **omogočiti tistim Romom, da preko poravnave odslužijo nadomestno kazen, ki jim jo izreče sodišče.**

- **omogočiti prejemikom denarne pomoči, da se aktivno vključijo v delovno okolje.**

CILJI:

- **omogočiti čim večjemu številu oseb, ki jim je dodeljena nadomestna kazen, da opravijo dela v splošno korist z oblikovanjem službe v okviru Urada za kulturo, zdravstvo in socialo MONM,**
- **zaposlitev mentorja za organiziranje del, nadzora nad izvajanjem in spodbujanja pri pridobivanje delovnih navad, delovnega ritma in socializacije.**
- **prejemnikom soc. pomoči, določiti obvezno število delovnih ur s ciljem, da delno opravičijo pridobljena sredstva in, da si z pridobljenimi izkušnjami in delovnimi navadami povečajo zaposlitvene možnosti.**

3.6.7. Nevladni sektor

3.6.7.1. Ureditev večnamenskega prostora v romskem naselju Brezje

Tabela 14:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci programa
MONM	MONM	2014	Nevladne in vladne organizacije (Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, Območno združenje Rdečega križa, Razvojno izobraževalni center, Založba Goga, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Policijska uprava Novo mesto),….

NAMEN aktivnosti je:

- **zagotoviti prostorske pogoje vsem izvajalcem, tako nevladnemu sektorju, kot javnim zavodom za izvajanje programskih vsebin za pripadnike romske skupnosti.**

CILJI:

- **približati vsebine vseh izvajalcev z namenom kontinuirane prisotnosti v romskem naselju.**

3.6.7.2. Nakup zabojnikov (po vzoru naselja Šmihel)

Tabela 15:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	MONM Razpisi ESS, Državni razpisi	2014 - 2020	Nevladne in vladne organizacije (Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, Območno združenje Rdečega križa, Razvojno izobraževalni center, Založba Goga, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Policijska uprava Novo mesto),….

* Program in aktivnosti v romskih naseljih se financirajo iz sredstev
- Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve
- Ministrstva za izobraževanje, znanost kulturo in šport
- Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti
- Evropskega socialnega sklada
- Drugi

NAMEN aktivnosti je:
- **zagotoviti ustrezne prostorske pogoje v vseh romskih naseljih za izvedbo programskih vsebin z namenom socialne vključenosti romske skupnosti.**

CILJI:
- **opremiti uporabnike z novimi znanji in veščinami, s poudarkom na medkulturnih in socialnih veščinah (komunikacijske veščine, uspešno reševanje konfliktov)**

3.6.8. Vzdrževanje javnega reda in miru

3.6.8.1. Policijska pisarna v naselju Brezje – glej tabelo 14.

3.6.8.2. Ustanovitev varnostnih sosvetov

Tabela 12:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM KS Šmihel KS Birčna vas KS Gotna vas KS Otočec	Ni finančnih posledic	2013- 2014	Policijska uprava Novo mesto Krajevne skupnosti Predstavnik Romov po posameznih romskih naseljih (Šmihel, Ruperč vrh, Ukrat, Poganški vrh, Otočec)

Opomba: Varnostni sosvet KS Bučna vas je že ustanovljen, zato ni naveden v tabeli.

NAMEN aktivnosti je:

- **tesnejše sodelovanje s predstavniki lokalne skupnosti in z romsko populacijo na področju preventive in varnosti z vključitvijo predstavnika romske skupnosti iz naselja, v katero KS to naselje spada.**

CILJI:

- **zagotavljanje večje varnosti v romskih naseljih in soseščini,**
- **osveščanje in informiranje o dejavnikih, ki vplivajo na zagotavljanje večje varnosti,**
- **tesnejše sodelovanje s predstavniki lokalne skupnosti (Občino, KS, …)in predstavnikom romskega naselja.**

3.6.9. Elektrifikacija po romskih naseljih v MONM

Tabela 13:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	MONM Razpisi pristojnih ministrstev	2013-2014	Izdelovalec po javnem naročilu MONM

NAMEN aktivnosti je :

- **priprava programa elektrifikacije v romskih naseljih s prvenstveno nalogo urejanja naselja Žabjak in Brezje na podlagi prostorskega akta.**

CILJ:

- **na podlagi prostorskega akta postavitev mreže odjemnih mest elekro priklopov.**

3.6.10. Komunalno opremljanje romskih naselij

Tabela 14:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	MONM in državni proračun	2014-2020	Izdelovalec po javnem naročilu MONM

NAMEN aktivnosti je:

- **izgradnja manjkajoče komunalne opreme v obstoječih romskih naseljih,**
- **komunalno opremiti romsko naselje Žabjak,**
- **vzpodbuditi priključevanje uporabnikov na zgrajeno komunalno opremo.**

CILJ:

- **zagotoviti možnost in dejansko oskrbo občanov s komunalnimi storitvami.**

Urejanje romskega naselja Žabjak in Brezje zahtevajo naslednje aktivnosti:

1. Izgradnja komunalne opreme – nosilec Urad za investicije.
2. Izgradnja stanovanjskih enot v okviru modela neprofitne stanovanjske gradnje in modela zagotavljanja bivalnih enot.
3. Ureditev premoženjsko-pravnih zadev za načrtovane gradnje.
4. Koordinacija in spremljanje zgoraj navedenih aktivnosti v okviru komisije za reševanje romske tematike- nosilec Komisija, Urad za kulturo, zdravstvo in socialo.

3.6.11. Izdelava strokovnega mnenja o ekološkem stanju nekdanjega smetišča v rom. naselju Brezje

Tabela 15:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	MONM in državni proračun	2014-2020	Izdelovalec po javnem naročilu MONM

NAMEN aktivnosti je:

- **Pridobitev strokovnega mnenja o varnem bivanju v vplivnem območju zapuščenega smetišča Žabjak in v kolikor se bo ugotovila prekomerna kontaminacija zemljišča bo potrebna sanacija .**

CILJ:

- **Zagotoviti varno in primerno bivanje, brez neposredne nevarnosti za zdravje v območju nekdanjega smetišča Žabjak.**

3.6.12. Reševanje bivalnih razmer

3.6.12.1. Urejanje naselja Žabjak (prednostna naloga)

Tabela 15:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM (Urad za prostor)	MONM	2013-2014	Izdelovalec po javnem naročilu MONM

NAMEN aktivnosti je:

- **priprava izvedbenega prostorskega načrta na podlagi katerega bo mogoče pridobivati gradbena dovoljenja za gradnje v romskem naselju Žabjak.**

CILJI:

- **določitev prostorskih pogojev za zagotavljanje minimalne komunalne opreme, potrebne za bivanje in izvajanje dejavnosti,**
- **določitev prostorskih pogojev za gradnjo stanovanj in objektov za dejavnosti, namenjene integraciji romske skupnosti.**

3.6.12.2. Modeli reševanja stanovanjske problematike (stanovanjski program)

Tabela 16:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM(Urad za premoženje	MONM	2013-2014	Občinska uprava MONM

NAMEN aktivnosti je:

- **priprava analize stanja po strukturi in tipu objektov v romskih naseljih,**
- **izdelava različnih modelov reševanja stanovanjsko-bivanjske problematike romske skupnosti.**

CILJ:

- **določiti izvedljive modele reševanja stanovanjske problematike romske skupnosti s poudarkom na iskanju variantnih oblik lastniških razmerij glede na pričakovane možnosti romske skupnosti.**

3.6.12.3. Prijava bivališč po romskih naseljih občine NM

Tabela 17:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	Ni finančnih posledic	2013-2014	GURS RS, Ministrstvo za notranje zadeve.

NAMEN aktivnosti je:

- **pobuda Ministrstvu za notranje zadeve, da pripravi navodila o izvajanju evidentiranja prebivališč.**

CILJI:

- **dopolniti javno evidenco o bivališčih tako, da bo iz nje razvidno, v kateri stavbi občan dejansko prebiva, da se ob prijavi poleg naslova stavbe navede tudi številko stavbe iz katastra stavb (podlaga 7a. člen ZPPreb-NPB),**
- **informiranje občanov v romskih naseljih, da sprejmejo oz. dopolnijo podatke o prebivališčih tako, da bo v javni evidenci razvidna dejanska stavba, v kateri prebivajo, ne glede na to, ali gre za črnograditeljstvo ali ne.**

3.6.12.4. Nogometna šola in igrišče za športne aktivnosti v romskem naselju Brezje

Tabela 18:

Nosilec	Finančni vir*	Termin izvedbe	Izvajalci
MONM	MONM ESS, Razpisi pristojnih ministrstev	2013-2014	Izdelovalec po javnem naročilu MONM

NAMEN aktivnosti je:

- reševanje bivalnih pogojev za družine, ki prebivajo lokaciji postavitve igrišča,
- sprejetje manjkajočih prostorskih aktov in pridobitev potrebnih dovoljenj in soglasij in preko izbranih izvajalcev realizirati projekt,
- postavitev nogometnega igrišča v sodelovanju z mladimi Romi in Mestno občino Novo mesto ,
- izvedba 60 urne nogometne šole v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki,
- vzporedno z nogometno šolo bo potekalo tudi v navajanje na zdravo življenje, vzgojo volje pri telesnih in psihičnih naporih, vzgojo za medsebojno sodelovanje, vztrajnost in delovne navade.

CILJI:

- regijsko povezovanje med posameznimi romskimi naselji,
- mladim Romom omogočiti kvalitetno preživljanje prostega časa in spoznavanje druge plati življenja,
- zagotovitev zdravega način življenja, boljše samopodobe , sprejemljivejše oblike vedenja,
- krepiti medsebojne vezi in prijateljstva in reševati medsebojne konflikte.

4. ZAKLJUČEK

Strategija reševanja romske tematike v MONM predstavlja prvi tako obširen dokument po skoraj treh desetletjih v MO Novo mesto. Zanimivo pa je pregledati Poročilo o realizaciji programa o socializaciji Romov v Mestni občini Novo mesto z dne 5.6.1984(priloga k strategiji).
Iz poročila iz leta 1984 lahko razberemo, koliko truda je bilo že takrat vloženega v reševanje romske tematike. Kaj pa rezultati?

Primerjava števila učencev po osnovnih šolah Mestne občine Novo mesto med letom 1984 in 2012
Tabela št.1:

Naziv šole	število učencev		Indeks rasti
	1984	2012	
OŠ Bršljin	31	117	377
OŠ Šmihel	11	42	382
OŠ Stopiče	1	10	1
OŠ Otočec	4	7	175
OŠ Dragotin Kette	12	23	192
OŠ Grm	0	12	0
OŠ Center	0	1	0
Skupaj	**59**	**212**	**359**

Primerjava števila prebivalcev po romskih naseljih med letom 1984 in 2012
Tabela št.2:

Naziv naselja	število prebivalcev (ocena)		Indeks rasti
	1984	2012	
Žabjak Brezje	214	598	280
Jedinščica (Poganški vrh)	31	52	168
Šmihel (Pot v gaj)	50	107	214
Ruperč vrh (Stranska vas)	42	65	155
Otočec	21	23	110
Ukrat (Gotna vas)	18	38	211
Skupaj	**376**	**883**	**235**

4.1. Ugotovitve stanja romske tematike v letu 1984 in letu 2012/2013

UGOTOVITVE IZ LETA 1984	UGOTOVITVE IZ LETA 2012/2013
neredno obiskovanje pouka učencev Romov	neredno obiskovanje pouka učencev Romov
nevključevanje v organizirano predšolsko varstvo in vzgojo (v povprečju 10 otrok)	nevključevanje v organizirano predšolsko varstvo in vzgojo (v povprečju 14 otrok)
denarni transferi se nakazujejo romskim družinam kot funkcionalna oblika pomoči (v trgovino za nakup hrane, institucijam za poplačilo dolga)	denarni transferi se izplačajo romskim družinam v funkcionalni obliki le, če v to privolijo in podpišejo soglasje ali pa jim CSD odtegne to pravico, če ne pošiljajo svojih otrok v šolo
velik poudarek je bil na aktivnostih v naseljih nevladnih organizacij v večnamenskem prostoru kontejnerskih oblik	velik poudarek je na aktivnostih v naseljih nevladnih organizacij v prostoru vrtca Pikapolonica in kontejnerskih oblik
nizka precepljenost otrok in slaba zdravstvena preventiva; izražena potreba po izvajanju preventive v naselju samem	nizka precepljenost otrok in slaba zdravstvena preventiva; izražena potreba po izvajanju preventive v naselju samem
večje število zaposlenih Romov tako v redni zaposlitvi(60) kot v obliko sezonskega dela (5)	število zaposlenih v redno zaposlitev je majhna, skoraj nična(1), zaposleni so le preko javnih del (7)
za mlade, ki niso dokončali OŠ je bila ponujena možnost dopolnilnega izobraževanja preko Zavoda za izobraževanje kadrov	za mlade, ki ne dokončajo OŠ ponuja RIC možnost nadaljevanja izobraževanja in pridobitve izobrazbe
ne realizirajo se sankcije staršev zaradi nerednega obiskovanja pouka s strani šolske inšpekcije	ne realizirajo se sankcije staršev zaradi nerednega obiskovanja pouka s strani šolske inšpekcije
otroci v OŠ Bršljin so v prvem in drugem razredu v posebnem romskem oddelku, v višjem razredu pa so skupaj z ostalimi učenci	OŠ Bršljin nima organiziranih posebnih oddelkov za učence Rome
v praksi se je izvajalo usposabljanje za konkretno delo z gospodarskimi organizacijami (IMV, Novoles)	V praksi se ne izvaja usposabljanje za konkretno delo z gospodarskimi organizacijami, temveč so preko Zavoda za zaposlovanje vključeni v programe APZ(delavnice, formalno izobraževanje, PUM, javna dela…)
izražena je bila velika potreba po koordinaciji vseh služb oz. komisiji za reševanje in koordiniranje romske tematike, ki pa v praksi ni zaživela	z ustanovitvijo komisije za pripravo strategije reševanje romske tematike se je pokazala potreba po koordinaciji in povezovanju vseh strokovnih služb, ki v okviru občinske uprave že deluje v praksi(Urad za kulturo, socialo in zdravstvo)
ugotovljeno je bilo, da je naselje Žabjak-Brezje največje in najbolj neurejeno, zato je bil izdelan zazidalni načrt, ki ni bil realiziran	Žabjak- Brezje je še vedno največje in najbolj neurejeno naselje v MONM
neplačevanje električne energije in vode	neplačevanje električne energije in vode
Število kaznivih dejanj se povečuje	Število kaznivih dejanj narašča

5. PRILOGE

OBČINSKA SKUPNOST SOCIALNEGA
VARSTVA
N O V O M E S T O

Datum: 5/6-1984

P O R O Č I L O

O REALIZACIJI PROGRAMA SOCIALIZACIJE ROMOV V OBČINI NOVO MESTO

Občinska skupščina je v letu 1978 skupno z skupščino Občinske skupnosti socialnega varstva Novo mesto obravnavala poročilo o reševanju problematike Romov v občini Novo mesto in sprejela program nadaljnega reševanja te problematike v občini. V programu, ki je bil posredovan vsem SIS, OZD, strokovnim službam in družbenopolitičnim organizacijam, so navedene naloge, potrebni ukrep., obveznosti in metode dela za učinkovitejše in načrtnejše reševanje romskega vprašanja.

Poročilo o realizaciji sprejetega programa je izdelano na podlagi poročil oz. ugotovitev posameznih izvajalcev programa.

Zaradi predstavitve težine problema navajamo najprej podatke o številu Romov v občini.

I. Podatki o Romih

1.1. Število

Po podatkih Centra za socialno delo in skupščine občine se je število Romov v primerjavi z letom 1978 povečalo od 503 na 596. Romi, ki žive v 125 družinskih skupnostih, predstavljajo 1,06 % celotnega prebivalstva v občini.

2.2. Starostna struktura Romov

	število
- predšolski otroci	130
- šoloobvezni otroci	134
- mlajši in starejši mladoletniki	40
- odrasli	263
- ostareli (nad 55 let)	29

1.3. Število zaposlenih Romov

- redna zaposlitev	60
- sezonska zaposlitev	5

1.4. Romska naselja

Romi žive v 12 naseljih

- v okolici Novega mesta v 5 naseljih: Žabjek (214), Jedinščica (31), Šmihel (50), Regrča vas (11), Graben (10), Ruperč vrh (42) in Gotna vas (18)
- v okolici Šentjerneja v naseljih: Šentjernej - gmajna (47) Roje (6), Mihovica (10) in Dreškovec (13)
- v okolici Škocjana - Dobruška gmajna (57)
- Otočec (21)
- Žužemberk (48)
- pet družin oz. 18 Romov živi posamično v družbenem stanovanju v bloku oz. v najemni stanovanjski hiši.

1.5. Romska naselja

Romi prebivajo v naslednjih stanovanjskih objektih:

	število družin
- šotor	12
- barake	58
- stari železniški vagoni	3
- prikolica	1
- kontejner	12
- stanovanjske hiše	27
- družbena stanovanja	12

II. Realizacija programa po posameznih področjih

1. Vzgoja,izobraževanje, poklicno usmerjanje in zaposlovanje romske mladine

1.1. Predšolska vzgoja

V programu je poudarjeno, da je v procesu socializacije Romov zelo pomembno zgodnje vključevanje romskih predšolskih otrok v organizirano varstvo. Opredeljena je bila potreba vključitve predšolskih otrok iz naselij v okolici Novega mesta v oddelek VVZ v Brščljin in formiranje oddelkov male šole za 6-letne otroke. Predšolska vzgoja Romov je bila organizirana že v letu 1972 v sklopu OŠ Brščljin. Romi so bili vključeni v celoletno malo šolo, v letu 1979 pa je bil zgrajen v bližini šole vrtec, v katerem je prostor za 4o Romov. V VVZ je vključenih letno cca 6 otrok, v šolskem letu 1983/84 pa je vpisanih v VVZ lo otrok iz Žabjeka, 1 otrok pa obiskuje VVZ v Ločni. Celoletno malo šolo obiskuje 8 romskih otrok v Škocjanu in Birčni vasi v starosti od 6 - 7 let. V Žužemberku se otroci ne vključujejo v malo šolo. Otroci prihajajo v VVZ in v malo šolo neredno, čeprav imajo zagotovljeno brezplačno vzgojo, prehrano in oblačila. Vzgojno izobraževalni učinki so skromni zaradi neredne obiskovanje in nepoznavanje slovenskega jezika. Zaradi velikih razlik v sposobnostih dojemanja so potrebne individualne oblike dela z Romi.

Vsi otroci, ki so vključeni v VVZ so bili zdravstveno pregledani, ostali ne. Starši sami ne skrbe za preventivno cepljenje predšolskih otrok, zato bo potrebno v bodoče na tem področju večje vključevanje zdravstvene službe.

Skupnost otroškega varstva zagotavlja romskim otrokom, katerih starši niso zaposleni denarno pomoč otrokom (otroški dodatek), ki znaša od 1.5.1984 dalje 600 din mesečno. Denarno pomoč prejema 94 romskih družin oz. 163 otrok. Denar se nakazuje šolam ali trgovinam in se porabi namensko za nakup prehrane. Na osnovi dogovora s šolami in VVZ se denarna pomoč ne izplača družini, v primeru, da otroci ne obiskujejo redno pouka ali VVZ.

V letu 1983 je bil s soudeležbo Skupnosti otroškega varstva, Občinsko izobraževalno skupnostjo, skupnostjo socialnega skrbstva, občinsko zdravstveno skupnostjo in Občinsko skupnostjo za zaposlovanje nabavljen kontejner za večnamenski prostor v naselju Žabjek, kjer bo možno izvajati občasne oblike vzgojnega dela s predšolskimi in šoloobveznimi otroki ter zdravstveno posvetljevanje staršev. To je poskus približanja dela strokovnih služb Romom.

Pri vzgoji predšolskih otrok so doseženi pozitivni premiki, vendar je potrebno dosledno vztrajati na vključevanju otrok v VVO in organizirati dvoletno malo šolo.

1.2. Osnovnošolska vzgoja in izobraževanje

Delo z romskimi otroci sodi med specifičnosti na področju vzgoje in izobraževanja. Iz poročila Zavoda za šolstvo - enota Novo mesto povzemamo, da se je število šoloobveznih otrok, ki so obiskovali pouk od šolskega leta 1978/79 do 82/83 povečevalo. V šolskem letu 1982/83 je obiskovalo osnovno šolo 86 učencev, v tem šolskem letu pa 85 otrok - od tega v OŠ: Bršljin 31 otrok, Škocjan 9 otrok, Šentjernej 11 otrok, Šmihel 5, Birčna vas 6, POŠ Šmihel 12, Žužemberk 6, Otočec 4, Stopiče 1. V skladu s sprejetim programom so v OŠ Bršljin otroci v prvem in drugem razredu v posebnem oddelku, v višjih razredih so pri pouku z ostalimi učenci. OIS zagotavlja vsem Romom brezplačne malice, kosila in šolske potrebščine, Občinska skupnost socialnega skrbstva pa nabavi učencem potrebno obleko in obutev.

Iz ugotovitev osnovnih šol izhaja:
- da je potrebno pri vzgojnoizobraževalnem procesu z Romi več individualnega dela, ker je stopnja njihove socializacije ob vstopu v šolo neprimerno nižja kot pri ostalih otrocih;
- da prenehajo otroci obiskovati šolo že pred 15 letom starosti;
- da so posamezni Romi uspeli priti le do petega ali šestega razreda osnovne šole;
- da je kljub skrbi in ugodnostim efekt dela šol majhen, ker je tudi izobraževalna raven staršev nizka, (več kot 80 % mater je nepismenih), otroci se vračajo v neurejeno okolje, zato je potrebno pospešiti socializacijo v bivalnem okolju;
- da obisk posebno upade v spomladanskih mesecih, ko Romi nabirajo zdravilna zelišča;
- da je potrebno dosledno vključevanje otrok že v predšolsko vzgojo;
- da so Romi zelo zahtevni oz. da poznajo samo svoje pravice, dolžnosti pa ne, ker je pogojeno s stopnjo njihove zavesti oz. socializacije.

Ugotavljamo, da se iz področja vzgoje in izobraževanja realizirajo naslednje naloge in programe:
- vključevanje šoloobveznih otrok v šole, vendar je potrebno pri tem v bodoče večja doslednost tako šol kot ostalih strokovnih služb;
- osnovne šole nudijo dodatno pomoč romskim otrokom, vendar še vsi niso vključeni v podaljšano bivanje, ne vključujejo se v razne interesne dejavnosti ter različne oblike samoupravnega dela in življenja na šoli;
- razvrščeni (kategorizirani) otroci iz Šmihela so se vključevali v Posebno osnovno šolo Šmihel, šele v šolske letu 1983/84 pa so bili prešolani tudi razvrščeni otroci iz Žabjeka;
- na 4. OŠ so zadolženi posamezni strokovni delavci - pedagoški delavec, socialni delavec - za spremljanje in koordinacijo dela z romskimi otroci, v ostalih šolah ne;
- Zavod za šolstvo spremlja izvajanje programov za predšolske in šoloobvezne Rome, organiziral je srečanje oz. seminar vzgojiteljic in prosvetnih delavcev, ki delajo z Romi v SR Sloveniji, ustanovljen je bil aktiv prosvetnih delavcev, ki proučujejo Rome.

Zavod tudi ugotavlja, da so v zadnjih letih na področju izobraževanja romskih otrok doseženi določeni uspehi, vendar poteka razreševanje te problematike še prepočasi, ker se zelo počasi razrešujejo tudi problemi okolja, v katerem otroci živo.

Iz programa se ne realizirajo dosledno sankcije do staršev - prijave staršev sodniku za prekrške zaradi nerednega pošiljanja otrok v šolo.

Izvedeno tudi ni dodatno nagrajevanje pedagoških delavcev, ki delajo z romskimi otroci.

1.3. Vzgoja, izobraževanje in usposabljanje romske mladine po končani osnovni šoli

V programu je opredeljeno, da je potrebno vključevati otroke, ki ne bodo napravili uspešno 8 razredov osnovne šole, v priučevanje v organizacijah združenega dela, kjer se jim naj bi nudilo poleg usposabljanja na delovnem mestu, tudi dopolnilno izobraževanje na področju splošne, tehnične, zdravstvene, higiensko-varstvene vzgoje po posebnih vzgojnoizobraževalnih programih. Ta naloga ni realizirana.

Za mladoletnike, ki so končali le dva do tri razrede osnovne šole je bilo predvideno dopolnilno izobraževanje preko Zavoda za izobraževanje kadrov Novo mesto. Zavod se je vključil v izobraževanje odraslih Romov šele v letu 1984. V sodelovanju s strokovnimi službami je izdelal prilagojen program za Rome. V izobraževanje se je vključilo 5 Romov. S to obliko izobraževanja bo potrebno nadaljevati oz. motivirati večje število Romov za tako usposabljanje.

Nerealizirane so ostale naslednje naloge:
- redni zdravstveni pregledi mladih Romov,
- družbena in politična vzgoja mladoletnikov in njihovo vključevanje v družbenopolitično življenje v krajevnih skupnostih,
- ustanovitev mladinske organizacije v romskem naselju Žabjek.

2. Zaposlovanje Romov

V programu je poudarjeno, da je vključevanje za delo sposobnih Romov v redno zaposlitev eno od temeljnih vprašanj in eden od bistbenih pogojev za njihovo socializacijo.

2.1. Sprejet je bil sklep, da naj sklenejo Občinske skupščina, Občinska skupnost za zaposlovanje in organizacija združenega dela v občini družbeni dogovor o zaposlovanju Romov, s katerim naj bi se organizacije združenega dela zavezale, da bodo zaposlile določeno število Romov, sorazmerno s številom delavcev, ki jih zaposlujejo (na loo delavcev 1 Roma).

Do realizacije tega dogovora ni prišlo, ker je bilo ugotovljeno, da bi takšno stihijsko - "prisilno" zaposlovanje Romov negativno vplivalo na odnos Romov do dela, saj bi bili prepričani, da so jih organizacije združenega dela dolžne zaposliti, po drugi strani pa bi bil odpor organizacij združenega dela do takšnega zaposlovanja, kar se je že pokazalo ob kampanjskem zaposlovanju v 7o. letih. Pri zaposlovanju Romov nastajajo težave. Večje organizacije združenega dela, ki imajo močne kadrovske službe, niso storile vse, da bi Rome zadržale na

delu, prezreti pa tudi ni možno ravnanj zaposlenih Romov, ki niso v skladu z zakonom in samoupravnimi akti organizacij združenega dela (npr. večkratno neopravičeno izostajanje z dela, pogosto koriščenje bolniškega dopusta, tatvine na delovnem mestu, itd.).

Ocenjujemo, da je potrebno opustiti programsko usmeritev o sprejetju družbenega dogovora o zaposlovanju Romov in z drugimi načini zaposlovati Rome.

2.2. Ustanovila naj bi se strokovna komisija za usmerjenje in spremljanje zaposlenih Romov pri Občinski skupnosti za zaposlovanje. Njena naloga naj bi bila predvsem vključevanje Romov na delo, usposabljanje za delo, spremljanje, analiziranje in korekcija zaposlovanja posameznega Roma, sestavljali pa naj bi jo strokovnjak za zaposlovanje, zdravnik, psiholog in socialni delavec, občasno pa bi sodelovali tudi kadrovski delavci iz organizacij združenega dela, ki bodo Rome sprejele na delo.

Navedena komisija ni bila ustanovljena kot stalna oblika dela, čeprav bi bilo to potrebno. Tako je bilo prepuščeno zaposlovanje Romov delavcem strokovne službe Skupnosti za zaposlovanje, Občinski skupščini in Centru za socialno delo. Predlagamo, da se ta komisija čimprej ustanovi. Pri svojem delu bo komisija upoštevala ugotovitve raziskovalne naloge "Problematika zaposlovanja "Romov", katero izdeluje Zavod za družbeno planiranje Novo mesto. Cilj raziskave je prikazati področje in vrste dela, ki najbolj ustrezajo potrebam in sposobnostim Romov.

2.3. Kot izredno dobra oblika se je v praksi pokazalo usposabljanje Romov za konkretno delo, ki ga je Skupnost za zaposlovanje ob sodelovanju Centra za socialno delo in organizacij združenega dela IMV in tovarne Novoles začela izvajati v letu 1979. Izdelani so bili načrti usposabljanja (uvajalni seminarji), ki so poleg praktičnega dela vsebovali tudi informacije in seznanjanje z vsebinami zdravstva, samoupravne organiziranosti, varstva pri delu, matematike in slovenščine. Pri Romih je bilo ustvarjeno zaupanje v možnosti zaposlovanja preko takega usposabljanja, vendar moramo kljub temu ugotoviti, da so bila usposabljanja številčna po udeležbi, ogromen pa je bil osip pri poznejšem delu in le majhno število Romov je "zdržalo" dalj časa na delu.
Strokovna služba v IMV je ugotovila, da je takšno usposabljanje in potem tudi vztrajanje na delu dokaj uspešno predvsem pri mlajših Romih v starosti do 25. leta, zato s takšno obliko še pridobiva Rome za delo. V tej OZD je zadolžen kadrovski delavec za delo z Romi. Podobni rezultati so bili doseženi tudi v Novolesu, pri čemer ta organizacija ugotavlja izredno veliko število izostankov zaradi bolniškega staleža, ker tudi negativno vpliva na ostale delavce in sploh na možnost dodatnega zaposlovanja Romov.

Načrtno usposabljanje Romov s tečaji in z drugimi oblikami se je v praksi pokazalo kot ustrezno, zato jih je potrebno še nadalje izvajati kljub sorazmerno visokim stroškom usposabljanja. Takšno usposabljanje je potrebno izvesti v večjih organizacijah združenega dela, predvsem npr. v tovarni zdravil Krka, posebno še, ker so Romi usmerjeni v nabiranje zdravilnih

zelišč, pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto, Kmetijski zadrugi Novo mesto in pri ostalih organizacijah združenega dela, ki imajo dela in naloge, ki niso vezane na zaprt prostor in tekoči trak.

Posebej je potrebno zaposlenim in na delu uspešnim Romom nuditi dolžnost dodatnega usposabljanja preko internega izobraževanja delavcev v organizacijah združenega dela.

2.4. Vse organizacije združenega dela, ki zaposlujejo Rome, bi morale po programu tudi zadolžiti posamezne strokovne delavce v kadrovskih službah, za spremljanje in usmerjanje vključevanja Romov v delu in v delovno sredino, ki bi bili v neposredni povezavi s komisijo pri Skupnosti za zaposlovanje. Tega sklepa večina OZD ni upoštevala, vendar je za uspešno reševanje zaposlovanja Romov ta programska usmeritev nujna.

2.5. Od ostalih nalog iz programa naj omenimo:
- da je bila vodena dokaj točna evidenca vseh za delo sposobnih Romov, čeprav je to zaradi velikih migracij Romov zelo težko;
- resocializacija Romov po prestani kazni s takojšnjo zaposlitvijo se ne izvaja uspešno;
- redna kontrole Romov na delu, ugotavljanje opravičene odsotnosti z dela in odpravljanja neopravičenih izostankov z dela je bila reševana pri posameznikih na predlog strokovnih služb ali OZD;
- vključevanje Romov v delo sindikata in v družbene in kulturne akcije v okviru delovne in krajevne skupnosti se ne realizira.

3. Romska naselja in stanovanja

O urejanju romskih naselij, stanovanj in lokacij za stalna bivališča Romov že desetletja tečejo razprave, se sprejemajo določena stališča, vendar se celotna zadeva ni bistveno premaknila. Različni poskusi razseljevanja Romov po krajevnih skupnostih na lokaciji v neposredni bližini vasi so naleteli na odpor vaščanov, pa tudi na odpor Romov. Romi so se koncentrirali na lokacijah, ki so si jih sami izbirali, predvsem tam, kjer so imeli možnost pridobiti hrano za preživljanje, pitno vodo, kurjavo, ipd.

V programu je bil sprejet sklep, da naj Romi ostanejo v dosedaj izoblikovanih naseljih, ki jih je potrebno postopno urejati.

Ker je naselje Žabjek po številu Romov največje in tudi najbolj neurejeno, je Izvršni svet Sob Novo mesto v letu 1980 pri Zavodu za družbeno planiranje naročil izdelavo zazidalnega načrta za to romsko naselje. Zazidalni načrt (osnutek) je bil izdelan v novembru 1982, predvidoma letos junija bo obravnavan na seji občinske skupščine, Krajevna skupnost Bučna vas ne soglaša s predvideno lokacijo romskega naselja na desni strani ceste v smeri Mirne peči.

Za druga naselja, ki še niso urejena (Dobruška gmajna, Šentjernej, Jedinščica) se pojavljajo probleni pri pridobitvi soglasij bodisi krajevne skupnosti, ali J.L., oz. nesprotovanju

da bi se na obstoječih lokacijah uredilo naselje. Še najbolj pereč problem je v Žužemberku, kjer Romi še vedno nimajo stalnega mesta in možnosti bivanja. Določene so bile lokacije, kjer naj bi se Romi naselili, vendar je bilo to v prvem poizkusu postavitve objekta za romsko družino nasilno onemogočeno s strani občanov.

Ne glede na vse težave pa se je v letu 1982 začelo intenzivneje urejati posamezna naselja, predvsem z združevanjem sredstev samoupravnih interesnih skupnosti (Samoupravna stanovanjska skupnost, komunalna skupnost, skupnost socialnega skrbstva). Izvršena je bila napeljava vodovoda v naselje Žabjek, v letu 1983 je bila voda napeljana v naselje Šentjernej, v letu 1984 pa je to predvideno za naselji Dobruška gmajna in Otočec. V letošnjem letu predvidevamo tudi elektrifikacijo dveh naselij Dobruške gmajne in Otočca, čeprav je to zvezano z vrsto tehničnih težav.

Kljub zastavljenemu programu nismo uspeli pristopiti k izgradnji skupnih sanitarij po posameznih naseljih, ki bi nedvomno izboljšale stanovanjske pogoje Romov. Pri vseh teh nalogah skušamo v čimvečji meri vključevati v izvajanje del tudi same Rome (vse ročne izkope in zasipavanje so izvedli Romi sami). Pri vsakršni rabi komunalnih naprav, npr. porabi pitne vode, skušamo vnaprej urediti plačevanje - pri skupni uporabi solidarnostno pokrivanje stroškov med Romi samimi. Izkazalo se je, da je ta oblika v praksi zelo uspešna (npr. romsko naselje Žabjek), zato bo potrebno s tem nadaljevati. Seveda pa predhoden dogovor z Romi glede plačevanja ni bil v vseh naseljih uspešen: (npr. v naselju Šmihel) in nastajajo sedaj težave zaradi neplačevanja električne energije in vode.

V letu 1983 smo pričeli tudi z poizkusi začasnega urejanja bivališč Romov z nabavo kontejnerjev, kar se je v praksi pokazalo kot zelo uspešno, saj so Romi ta bivališča sprejeli z veseljem. Kontejnerska bivališča so bila dodeljena po odločitvi strokovne skupine za reševanje romske problematike pri Centru za socialno delo le Romom, ki so bili redno zaposleni in v dveh primerih po socialnem kriteriju Romom - invalidom. Ta oblika se je pokazala kot primerna tudi zato, ker je bilo možno z manjšimi sredstvi rešiti več problemov. Vsi Romi, ki so jim dodeljana takšna bivališča redno plačujejo najemnino Samoupravni stanovanjski skupnosti.

4. ZDRAVSTVENO VARSTVO ROMOV

Zdravstveno stanje Romov je slabo, zato je bilo v programu poudarjeno, da je potrebno večje vključevanje zdravstvene službe in občinske zdravstvene skupnosti v razreševanje te problematike pri: zdravstvenem prosvetljevanju Romov in zagotavljanju zdravstvenega varstva ter ugotavljanju zdravstvenega stanja (sistematični pregledi otrok in mladine).

Do sedaj se je v izvajanje programa aktivno vključevala patronažna služba zdravstvenega doma.

Opravila je naslednje aktivnosti:
- v letu 1978 je izvedla tečaj o higieni otrok in odraslih ter o načrtovanju družine z ženskami v naselju Šmihel,
- sodelovala je pri usposabljanju Romov za zaposlitev,

- vključuje se v skupne akcije pri razkuževanju prostorov, odpravi garij in podobno,
- opravlja običajne patronažne obiske v romskih družinah.

Obvezno zdravstveno varstvo imajo Romi zagotovljeno tako kot ostali nezaposleni občani.

Delo patronažne službe in ostale zdravstvene službe je potrebno približati Romom - izvajanje zdravstvenega prosvetljevanja Romov in zdravstvenih pregledov v naselju Žabjak in v ostalih večjih naseljih.

4.2. Sanitarna inšpekcija je bila po programu zadolžena za redno kontrolo po naseljih. Iz poročila sanitarne inšpekcije je razvidno, da je v obdobju od 1978 do 1984 opravila: 12 inšpekcijskih pregledov v naseljih, v naselju Šmihel je bil na pobudo te službe postavljen kontejner za odpadke, vendar ga Romi ne koristijo, ker bi morali kriti stroške odvoza smeti.

V letu 1983 izvedena akcija čiščenja naselja ni uspela, ker Romi pri čiščenju niso hoteli sodelovati.

Sanitarna inšpekcija ugotavlja, da predstavljajo naselja Romov zaradi neurejenosti in ker so brez pitne vode večkrat nevarnost za širjenje nalezljivih bolezni (npr. v Jedinščici je bila v letu 1983 epidemija zlatenice).

4.3. Veterinarska služba vsakoletno obvešča Rome o cepljenju psov proti steklini, občasno jih seznanja z nevarnostmi stekline in drugih kužnih bolezni. V kritičnih obdobjih oskrbe z vodo je omogočila Romom iz Žabjeka dostop in koriščenje vodovoda v Potočni vasi.

5. Druge naloge na področju socializacije Romov

Iz poročila Postaje milice Novo mesto je razvidno, da v skladu s programom:

- delavci PM kontrolirajo romska naselja,
- odstranjevanje neprijavljenih Romov iz območja občine ne izvajajo, ker nimajo zakonskih pooblastil (zoper te Rome podajo predloge za uvedbo postopka o prekršku, ker nimajo prijavljenih bivališč),
- preprečevanje pospešenja in pobiranje odpadkov iz smetišč ni učinkovito. Postaja milice predlaga večje vključevanje sanitarne inšpekcije in komitejev za SLO in družbeno samozaščito v krajevnih skupnostih v te aktivnosti,
- odlok o prepovedi reje konj ni sprejet,
- število kaznivih dejanj pri Romih narašča (v letu 1983 je 313 Romov v starosti nad 14 let storilo 199 kaznivih dejanj; veliko Romov je večkratnih storilcev kaznivih dejanj).

III. ORGANIZACIJA DELA ZA UČINKOVITEJŠE REŠEVANJE ROMSKE PROBLEMATIKE

1. Koordinacija dela

V programu je bila ugotovljena premajhna koordinacija dela strokovnih služb in družbenopolitičnih organizacij pri razreševanju problematike Romov.

1.1. Po programu naj bi koordinacijski odbor pri OK SZDL določal, spremljal in analiziral izvajanje politike reševanja romske problematike. V odbor naj bi bili vključeni tudi predstavniki Romov. To vlogo je v letu 1982 prevzela komisija za razreševanje problematike Romov pri Občinski skupnosti socialnega varstva v katero so vključeni predstavniki SIS, izvršnega sveta SOB Novo mesto ter predstavniki Romov. Koordinacijski odbor pri Občinski konferenci SZDL naj bi v bodoče le koordiniral aktivnosti na tem področju.

1.2. Za koordinirano strokovno delo je bila v skladu s programom imenovana posebna strokovna skupina, katero sestavljajo strokovni delavci SIS oz. njihovih strokovnih služb, strokovni delavci OZD, SOB, Uprave za notranje zadeve in predstavniki Romov. Delo skupine (sestala se je 41 krat) vodi Center za socialno delo. Skupina spremlja realizacijo sprejetih letnih programov socializacije Romov oz. usklajuje delo strokovnih služb pri razreševanju te problematike.

2. Naloge strokovnih služb za romsko problematiko

2.1. Referat za posebna socialna vprašanja je organiziran v okviru sekretariata za občo upravo SOB Novo mesto.
Referent v skladu s programom iskanja možnosti naselitve Romov in pri pridobitvi lokacijske dokumentacije ter sodeluje s strokovno skupino pri razreševanju problematike Romov.

2.2. Referat za varstvo Romov pri Centru za socialno delo Novo mesto. Na tem referatu dela en strokovni delavec, ki sodeluje tudi z ostalimi strokovnimi službami (zdravstveno službo, SOB, Občinskim odborom RK, šolami in VVZ, OZD).

Center obravnava Rome in njihove težave kot ostale občane po pozitivni zakonodaji (urejanje osnovnih življenskih pogojev - bivališč, razreševanje medosebnih sporov, reševanje vzgojnih težav, delo z obsojenimi Romi, zaposlitve, vključevanje v šolanje, razvrstitev otrok in prešolanje otrok v POŠ).

V letih 1978 do 1983 je pri Občinski skupnosti socialnega skrbstva prejemalo povprečno letno 16 ostarelih Romov družbeno denarno pomoč (8 Romov prejema DDP edini vir, 8 DDP dopolnilni vir) enkratno pomoč prejme povprečno letno 17 romskih družin, 4 družine prejmejo povprečno letno začasno denarno pomoč, 2 ostarela Roma sta v zavodskem varstvu, dva otroka pa sta v rejništvu.

2.3. Programi drugih izvajalcev - financiranje

Po programu bi morale vse strokovne službe SIS in OZD opredeliti svoje naloge pri reševanju romske problematike in jih uskladiti s programom socializacije Romov. Financiranje predloženih programov naj bi bilo sistemsko urejeno s srednjeročnim družbenim planom razvoja občine in v samoupravnih sporazumih o temeljih planov SIS. Sredstva naj bi zagotavljale SIS v finančnih načrtih in v občinskem proračunu. Strokovna skupina pri Centru za socialno delo naj bi ovrednotila naloge posameznih izvajalcev programov.

SOV, SSS in OIS so v samoupravnih sporazumih o temeljih planov za obdobje 1981-85 opredelile sredstva za izvajanje programov, na zahtevo teh skupnosti pa so tudi republiške skupnosti zagotovile del sredstev za izvajanje vzgojnoizobraževalnih programov in programa socialnega skrbstva. Občinska skupnost socialnega skrbstva je sredstva solidarnosti usmerila v razreševanje življenskih pogojev Romov. Sredstva je zagotavljala tudi Občinska skupnost za zaposlovanje. Ostale skupnosti v temeljih planov sredstev niso predvidele, na predlog komisije za usklajevanje programov socializacije Romov pri Občinski skupnosti socialnega varstva pa sta Samoupravna stanovanjska skupnost, komunalna skupnost v letu 1983 in 1984 zagotovili sredstva za urejanje življenskih pogojev Romov, vključevati pa so se pričele tudi ostale skupnosti: Občinska raziskovalna skupnost sofinancira izdelavo raziskave o problematiki zaposlovanja Romov, OZS je poleg ostalih skupnosti sofinancirala nakup večnamenskega prostora, TKS sofinancira dejavnost športnega društva, KUS sofinancira dejavnost društva Rom. SOB Novo mesto je do leta 1984 zagotavljala nekaj sredstev za razreševanje te problematike (v letu 1983 5oo.ooo din). V letu 1984 je višino sredstev, katera je zagotavljala SOB v proračunu, zagotovila Občinska SSS.

UGOTOVITVE IN PREDLOGI

1. Ugotavljamo, da se SIS in strokovne službe v občini v zadnjih letih vključujejo v razreševanje problematike Romov, vendar so Romi še vedno v neenakopravnem družbeno ekonomskem položaju - neurejene stanovanjske razmere, del mladine še ni vključen v vzgojno izobraževalni proces, nizka stopnja zaposlenosti, nevključenost v družbenopolitično dogajanje. To narekuje pospešeno razreševanje romske problematike v občini. Osnova za nadaljnje razreševanje problematike Romov je še nadalje program iz leta 1978.

   Uspešnost socializacije Romov je v precejšnji meri odvisna od organiziranega in uničkovitega razreševanja njihovih osnovnih življenskih pogojev, zato je potrebno:
   - realizirati zazidalni načrt za romsko naselje Žabjek in postopno naseljevati Rome v novem naselju;
   - poiskati ustrezni lokaciji za naselji Jedinščica in Žužemberk;
   - lokacijsko in pravno urediti ostala romska naselja v občini;
   - komunalno urediti naselje (napeljava vodovoda, ureditev skupnih sanitarnih objektov);

   IZVAJALCI: SOB, Zavod za družbeno planiranje, Samoupravna stanovanjska skupnost, komunalna skupnost, SSS)

2. Dosledno vključevanje predšolskih romskih otrok v VVO oz. organiziranje dvoletne male šole v okoljih, kjer otrok ni možno vključevati v VVO.

   IZVAJALCI: VVO, SOV in osnovna šola

3. Vključevanje vseh šoloobveznih romskih otrok v osnovne šole, vključevanje otrok v razne interesne dejavnosti in različne oblike samoupravnega življenja v šoli.

   Odrasle Rome je potrebno vključevati v izobraževanje preko Zavoda za izobraževanje kadrov Novo mesto.

   IZVAJALCI: OIS, Osnovne šole, Zavod za izobraževanje kadrov

4. Z usposabljanjem Romov pred zaposlitvijo je potrebno nadaljevati v večjih OZD (tovarna zdravil Krka, Gozdno gospodarstvo, KZ Krka, IMV):
   - OZD morajo zadolžiti posamezne strokovne delavce za spremljanje in usmerjanje Romov na delo,
   - pri skupnosti za zaposlovanje naj bi se oblikovala strokovna komisija za spremljanje zaposlenih Romov.

   IZVAJALCI: OZD, Skupnost za zaposlovanje

5. Zdravstvena služba je dolžna izdelati program zdravstvene preventive Romov.

   IZVAJALCI: Zdravstveni center Dolenjske, TOZD Zdravstveni dom, Občinska zdravstvena skupnost

6. V razreševanje problematike Romov je potrebno aktivno vključevanje tudi Rome. Rome je potrebno vključevati v družbenopolitične organizacije in v delo krajevnih skupnosti.

7. Krajevne skupnosti so dolžne v svoje programe vključevati tudi razreševanje romskega vprašanja.

   IZVAJALCI: Skupnost krajevnih skupnosti, KS

8. Izdelati je potrebno program nadaljnega razreševanja problematike Romov za naslednje srednjeročno in dolgoročno obdobje ter reševanje te problematike ustrezno opredeliti tudi v družbenem planu občine.
   SIS so dolžne v samoupravnih sporazumih o temeljih planov za obdobje 1985-1990 opredeliti konkretne naloge pri razreševanju problematike Romov in zagotoviti tudi ustrezna sredstva. Poleg zagotovitve sredstev so SIS in njihove strokovne službe dolžne vsebinsko sodelovati pri realizaciji nalog iz programa.

   IZVAJALCI: SOB, SIS družbenih dejavnosti in SIS gospodarskih dejavnosti

9. Občinska skupnost socialnega varstva naj vprašanje reševanje romske problematike izpostavi na Skupščini Skupnosti socialnega varstva Slovenije, delegati občinske skupščine v republiški Skupščini pa isto problematiko v Skupščini SR Slovenije. V sofinanciranje programov socializacije Romov naj se v naslednjem srednjeročnem obdobju bolj vključujejo tudi republiške SIS s področja socialnega varstva s sredstvi solidarnosti, zlasti pa to velja za zvezo stanovanjskih skupnosti Slovenije, ki sredstev za te programe sploh ne zagotavlja.

   IZVAJALCI: Skupnost socialnega varstva, Skupščina občine

Mestna občina **Novo mesto** *Župan*

Seidlova cesta 1
8000 Novo mesto
tel.: 07 / 39 39 244, faks: 07 / 39 39 269
e-pošta: mestna.obcina@novomesto.si
www.novomesto.si

Na podlagi 30. člena Statuta Mestne občine Novo mesto (Uradni list RS, št. 96/2008- uradno prečiščeno besedilo 2) je župan Mestne občine Novo mesto dne 11.4.2012 sprejel

Sklep št. 762/1

1. **Komisija za izdelavo strategije za reševanje romske problematike v MONM se razširi z naslednjimi člani:**

   - **Meta Gašperšič, predstavnica Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto,**
   - **Darja Padovan, predstavnica OŠ Grm,**
   - **Brudar Miro, predstavnik Varnostnega sosveta KS Bučna vas**

2. **Iz komisije se izloči predstavnik Policije Novo mesto Manuel Vesel, ki bo v komisiji sodeloval le kot zunanji udeleženec.**

Zadolžen: Urad za kulturo, zdravstvo in socialo

Številka: 9000-6/2012
Datum: 11.4.2012

Alojzij MUHIČ,
ŽUPAN

Posredovano:

1. županu Mestne občine Novo mesto
2. direktorju občinske uprave
3. Urad za kulturo, zdravstvo in socialo,
4. arhiv.

Mestna občina **Novo mesto** *Župan*

Seidlova cesta 1
8000 Novo mesto
tel.: 07 / 39 39 244, faks: 07 / 39 39 269
e-pošta: mestna.obcina@novomesto.si
www.novomesto.si

Na podlagi 30. člena Statuta Mestne občine Novo mesto (Uradni list RS, št. 96/2008 - uradno prečiščeno besedilo 2) je župan Mestne občine Novo mesto dne 14. 2. 2012 sprejel

Sklep št. 762

V komisijo za izdelavo strategije za reševanje romske problematike v MONM se imenujejo naslednji člani:

- **Silvo Mesojedec, predstavnik civilne iniciative,**
- **Mateja Jerič, predsednica komisije,**
- **Janez Doltar, svetovalec za romsko problematiko na MONM,**
- **Manuel Vesel, predstavnik Policije Novo mesto,**
- **Polde Jevšek, predstavnik Centra za socialno delo Novo mesto,**
- **Izidor Jerala, predstavnik MONM za okolje in prostor,**
- **Dušica Balažek, romska svetnica,**
- **Andreja Luštek, predstavnica DRPD Novo mesto.**

Zadolžen: Urad za kulturo, zdravstvo in socialo

Številka: 9000-6/2012
Datum: 14. 2. 2012

Alojzij Muhič,
župan

POSREDOVANO:
1. županu Mestne občine Novo mesto,
2. direktorju občinske uprave,
3. Urad za kulturo, zdravstvo in socialo,
4. arhiv.

Mestna občina **Novo mesto** *Župan*

Seidlova cesta 1
8000 Novo mesto
tel.: 07 / 39 39 244, faks: 07 / 39 39 269
e-pošta: mestna.obcina@novomesto.si
www.novomesto.si

Na podlagi 30. člena Statuta Mestne občine Novo mesto (Uradni list RS, št. 96/2008- uradno prečiščeno besedilo 2) je župan Mestne občine Novo mesto dne 15.5.2012 sprejel

Sklep št. 762/2

1. **Spremeni se dosedanji naslov strategije in sicer se na novo imenuje: Strategija za reševanje romske tematike.**

2. **Iz komisije se na predlog OŠ Bršljin izloči predstavnico OŠ Bršljin, Darjo Padovan in se nadomesti z novo predstavnico iz iste OŠ, Metko Uršič.**

Zadolžen: Urad za kulturo, zdravstvo in socialo

Številka: 9000-6/2012
Datum: 15.5.2012

MESTNA OBČINA NOVO MESTO ŽUPAN

Alojzij MUHIČ,
ŽUPAN

Posredovano:

1. županu Mestne občine Novo mesto
2. direktorju občinske uprave
3. Urad za kulturo, zdravstvo in socialo,
4. arhiv.

MESTNA OBČINA NOVO MESTO

SLUŽBA ZA IZVAJANJE DEL V SPLOŠNO KORIST

URAD ZA KULTURO, ZDRAVSTVO IN SOCIALO MONM

Novo mesto, september 2013

KAZALO VSEBINE

1. UVOD 108
2. PANOGA DEJAVNOSTI, PODJETJE, PROIZVODI IN STORITVE 109
   2.1.Panoga dejavnosti 109
   2.2.Pravno organizacijska oblika službe za opravljanje programov splošno koristnega dela 110
   2.3.Storitve 110
   2.4. Poslanstvo 110
   2.5.Zakonske podlage 110
3. PARTNERJI 111
   3.1.Partnerski odnosi 111
   3.3.Učinek dela službe 111
4. STORITVENI NAČRT 111
   4.1.Geografska lokacija 111
   4.2.Poslovni prostori 112
   4.3.Osnovna sredstva za izvajanje poslovanja 112
   4.4.Konkreten postopek dela v sklopu sodelovanja s CSD-Novo mesto 113
   4.5.Potek dela službe za opravljanje družbeno koristnega dela v praksi 113
5. VODSTVENA SKUPINA IN KADRI 114
   5.1.Organizacijska struktura 114
   5.2. Načrt človeških virov 115
6. KRITIČNA TVEGANJA IN PROBLEMI 116

1. UVOD

Družbeno koristno delo odrasle osebe izvaja oseba, ki ji to delo s sklepom naloži sodišče ali državno tožilstvo, in sicer kot nadomestitev plačila globe in uklonilnega zapora. Vključitev take osebe je za delovno sredino, ki jo sprejme, dodatna delna moč, ki lahko opravi družbeno koristno delo. Za osebo, ki se vključi, pa priložnost, da svojo kazen odsluži za družbeno skupnost z družbeno koristnim delom. To delo nadomesti odmerjeno denarno plačilo ali zapor je v interesu, da se preko te oblike dela rešuje določen sklop del in nalog, ki so za ostala javna podjetja in podjetja, ki opravljajo dela za javno dobro preko koncesij, obrobnega pomena.

Največji delež med osebami, ki čakajo na opravljanje družbeno koristnega dela predstavljajo predstavniki romske skupnosti. Po podatkih CSD je v MONM od 1088 prejetih zadev v obdobju od 2010-2012 bilo realiziranih 757 zadev, za ostalih 1/3 zadev pa ali se ni našlo izvajalca nalog ali pa so postopki zastarali. Ko osebe enkrat začnejo z opravo del, jo v večini (86%)zaključijo (poročilo CSD za leto 2012). Veliko vlogo pri tem ima mentor v izvajalski organizaciji, ki osebe spodbuja, se z njimi veliko pogovarja in ocenjuje njihovo delovno učinkovitost in sposobnost.

V Mestni občini Novo mesto se srečujemo s problemi, kje in na kakšen način tem osebam zagotoviti opravljanje družbeno koristnega dela, saj je zelo težko najti ustrezno izvajalsko organizacijo, ki bi bila pripravljena prevzeti to odgovornost. Javna podjetja in zavodi v svoje delovno okolje take osebe težko sprejemajo, zato obsojenci v večini primerov sploh nimajo možnost odslužitve naloženih kazni. Tudi iz tega vidika je bila pobuda, da se na Mestni občini Novo mesto ustanovi služba, ki bo strokovno in dosledno izvajala programe del za javno dobro več kot dobrodošla. Delo se opravlja znotraj območja upravne enote, kjer živi oseba, ki ji je bil izdan sklep o opravljanju nalog v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti.

2. PANOGA DEJAVNOSTI, PODJETJE, PROIZVODI IN STORITVE

2.1. Panoga dejavnosti

Dejavnosti se navezujejo na opravljanje del, ki so v javnem interesu in niso vezana na pogodbe obstoječih koncesionarjev, oziroma se na osnovi sporazumnega dogovora med koncesionarjem, komunalo in izvajalsko organizacijo lahko izvajajo določena dela in naloge. Med dejavnosti spadajo:

- barvanje ograj na mostovih (v dogovoru s CGP Novo mesto),
- košnjo zelenih površin ob ulicah, katere niso v sklopu del koncesionarjev in komunale (za določitev obsega površin bo podlaga PISO),
- vzdrževanje, spomladansko namestitev in jesensko spravilo betonskih korit (po seznamu del),
- urejanje lokalnih avtobusnih postajališč,
- vzdrževanje zelenih površin ob poslovnih prostorih in drugih objektov v občinski lasti,
- zimska služba (čiščenje snega na javnih površinah v sprotnem medsebojnem dogovarjanju s Komunalo Novo mesto),
- sodelovanje z Agencijo za šport pri vzdrževanju športnorekreacijskih objektov, katere so v upravljanju Agencije za šport,
- vzdrževanje spominskih obeležij in drugih javnih objektov,
- vodenje javnih del in družbeno koristnega dela,
- vzdrževanje in čiščenje površin po romskih naseljih,
- zatiranje in odstranjevanje alergenih rastlin pred cvetenjem (ambrozija),
- čiščenje in odstranjevanje sečnih ostankov med spomladansko in jesensko sečnjo na površinah v lasti MONM ,
- vzdrževanje in čiščenje površin rečnega obrežja in potokov (v dogovoru z VGP Novo mesto),
- odstranjevanje smeti ob sprehajalni poti in trim stezi Ragovega loga in Portovala,
- čiščenje košev za smeti na javnih površinah
- odstranjevanje smeti ob sprehajalni poti grad Grm do Regerče vasi,
- odstranjevanje smeti ob sprehajalni poti za internem oddelku SBNM nasproti Župančičevega sprehajališča,

2.2. Pravno organizacijska oblika službe za opravljanje programov splošno koristnega dela

Delo v službi za opravljanje programov splošno koristnega dela bo potekalo za nedoločen čas. Služba je organizirana kot nesamostojna notranja organizacijska enota v okviru Občinske uprave Mestne občine Novo mesto. Služba je s svojim delovanjem in vodenjem neposredno odgovorna Uradu za kulturo, zdravstvo in socialo.

2.3. Storitve

Služba opravlja storitve, ki so splošnega družbenega pomena in opravlja tudi nepridobitno dejavnost. Koordinator skrbi za izvajanje nalog preko lokalnih skupnosti , lahko pa pošlje seznam nalog, ki jih lahko opravlja neposredno na lokalno sodišče, soglasje o skupnem interesu pa posreduje koordinatorju za nadomestne kazni na CSD.

2.4. Poslanstvo

Osnovni namen delovanja je dati možnost nadomestitve zaporne kazni z družbeno koristnim delom v korist lokalnih skupnosti in humanitarnih organizacij. Izvajalci storitev so skupine obsojencev (pretežno izhajajo iz romske skupnosti) in bodo preko oblik družbeno koristnega dela imeli možnost odslužiti svojo kazen. Izvajanje dejavnosti, vključno z varovanjem okolja, je izrednega družbenega pomena, saj je glavni pogoj za normalno delovanje širše družbe in gospodarstva. Zadovoljstvo vseh, to je nalogodajalca, izvajalcev storitev, poslovnih partnerjev in zaposlenih je bistvenega pomena, s čimer se želi doseči trdne in pozitivne dolgoročne partnerske odnose. Služba bo delovala kot učinkovita enota, ki bo dosegala družbene in okoljske cilje. Postala bo primer uspešnega načina poravnave škode skupnosti, ter bo s svojim delom prispevala k bolj urejenemu in čistejšemu okolju na lokalnem področju.

2.5. Zakonske podlage

Opravljanje družbeno koristnega dela opredeljujejo zakoni:

- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij; 13. člen (ZIKS-1C) Ur. l. RS, št. 76/2008
- Zakon o prekrških; 19. člen (ZP-1-UPB4) Ur. l. RS, št. 3/2007 in (ZP-1E, št. 17/2008)
- Zakon o kazenskem postopku; 162. člen (Ur. l. RS, št. 63-2168/1994, 68-22959/2008)
- Kazenski zakonik; 86. člen (KZ-1) Ur. l. RS, št. 66-2875/2008

Poleg zakonov družbeno koristno delo ureja tudi:

- Pravilnik dela o izvrševanju dela v splošno korist (Ur. l. RS, št. 109/2008)
- povezava na: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r04/predpis_PRAV9214.htlm

3. PARTNERJI

3.1. Partnerski odnosi

Delo službe temelji na partnerskih odnosih med Mestno občino Novo mesto, ki je istočasno tudi lastnik in ustanovitelj službe ter javnimi podjetji in javni zavodi.

3.2. Učinek dela službe

Partnerji službe so javna podjetja s storitvami gospodarskih javnih služb v skladu z odloki o posamezni gospodarski javni službi. Storitve, ki jih izvajajo so s področja opravljanja komunalnih storitev, vzdrževanja javne infrastrukture in čiščenja javnih površin, urejanja javnih poti in površin, površin za pešce in zelenih površin, javnih tržnic, javnih sanitarij, javnih parkirišč, parkirnih hiš… Njihove prednosti so, da vstopajo na trg z zanesljivo delovno silo in ustrezno tehnologijo.

Služba na trgu ne more konkurirati javnim podjetjem in to tudi ni osnovni namen. Osnovni cilj je omogočiti določeni skupini ljudi, da pošteno povrnejo svoj del dolga do družbe v obliki družbeno koristnih del in da pri tem prispevajo k lepšem in čistejšem okolju.

Za Mestno občino Novo mesto, kot izvajalca in pobudnika oblikovanja službe, uvedba takih del ne predstavlja bistvenih dodatnih stroškovnih obremenitev. Čas za osnovno uvedbo posameznika v delo in spremljanje njegovega dela ter zagotavljanje osnovnih delovnih pogojev je stroškovno breme izvajalca storitev. Število oseb, ki bi jih CSD želel napotiti je veliko in ustanavljanje take službe je edinstvena priložnost, da se preko te oblike dela v največji meri pripomore k urejanju mestnih površin in okolice.

4. STORITVENI NAČRT

4.1. Geografska lokacija

Delo se opravlja znotraj upravne enote, kjer živi oseba, ki ji je bil izdan sklep o opravljanju nalog v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti.

4.2. Poslovni prostori

Dejavnost se bo odvijala na območju Upravne enote Novo mesto na Rozmanovi 30, parc.št.1266/1. Lastnik stavbe in parcele je Mestna občina Novo mesto. Stavba ima tlorisne površine 172m2. Poleg stavbe je na razpolago še dvorišče v velikosti 162m2. Dostop na dvorišče je z glavne ceste in je možen z vsakim dostavnim vozilom.
Za poslovanje bo potreben skladiščni prostor za shrambo orodja in potrošnega materiala v velikosti 20 m2 in večja pisarna z internetno povezavo kot večnamenski prostor.

4.3. Osnovna sredstva za izvajanje poslovanja

Za zagon poslovanja bomo potrebovali prevozno sredstvo (kombi za prevoz več oseb), potrebno orodje za čiščenje javnih površin, sečnih ostankov, pleskarski potrošni material, osebna in zaščitna sredstva in sredstva za administrativne dejavnosti.
Za poslovanje službe bo potrebno zagotoviti finančna sredstva v višini cca. 12.000 eur.

4.4. Konkreten postopek dela v sklopu sodelovanja s Centrom za socialno delo Novo mesto

Med Centrom za socialno delo Novo mesto (CSD) in izvajalcem del (službo), bo potekal postopek po naslednjem vrstnem redu:

- CSD izda napotnico, s katero napoti kandidata na razgovor o možnosti opravljanja del in nalog ter vrsto del. Po opravljenem razgovoru se potrjena napotnica vrne na CSD.
- CSD izda sklep o opravljanju del, ki ga oseba dostavi v službo, zaradi dogovora o pričetku del. Datum o pričetku del se vpiše v dokument, ki ga podpiše in potrdi tudi napotena oseba in ga vrne na CSD.
- CSD pošlje izvod Dogovora za pričetek dela, ki je hkrati poziv za napoteno osebo in vsebuje vse potrebne podatke (število ur, časovni rok za izvedbo, obveznosti izvajalske organizacije in napotene osebe ter posledice, če so obveznosti kršene).
- Po opravljenem delu se CSD pošlje Poročilo o opravljenem delu, ki vsebuje podatke o osebi, ki je opravljala družbeno koristno delo (DKD), (ime, priimek, rojstni datum, stalno prebivališče), številko sklepa, po katerem je naloge opravljala, časovno obdobje in število ur. Komentar, o tem, kako je naloge posameznik opravil, je obvezen v primeru, če posameznik ni upošteval navodil mentorja in nalog ni opravil v celoti.
- Po končani nalogi se na CSD pošlje zahtevek za refundacijo stroškov, ki jih je CSD dolžan povrniti v skladu s Pogodbo o povračilu stroškov v zvezi z opravljanjem družbeno koristnega dela. Pogodba o povračilu stroškov se sklene, ko izvajalska organizacija (služba) poda soglasje za vključitev v mrežo. Soglasje velja dokler obstaja skupni interes.

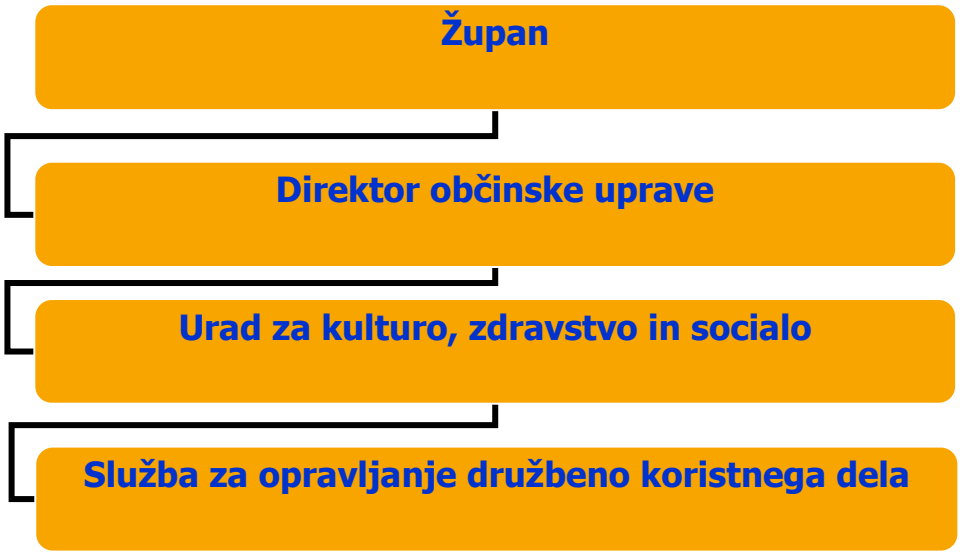
4.5. Potek dela službe za opravljanje družbeno koristnega dela v praksi

Potek dela bo potekal po vnaprej določenem mesečnim in tedenskem planu, ki ga bo vodja službe predhodno oblikoval in uskladil z javnimi podjetji in zavodi. Izvajanje del bo potekalo v dopoldanskem času med 7. in 15. uro, oziroma se bo delovni čas prilagajal trenutnim pogojem in potrebam vseh udeleženih akterjev. Delavcem bo omogočen jutranji prevoz na delo ter prevoz z dela. Vodja službe bo zjutraj razporedil dela in naloge, ter delavce dostavil na lokacije opravljanja del. V času izvajanja del se bo izvajala kontrola in mentorstvo. Mentor bo s svojo prisotnostjo aktivno vključen v potek delovnega procesa. Vodja bo po končanem delu pripravil dnevno poročilo o opravljenih delih na terenu. Glede na mesečni in tedenski plan bo vodja moral poskrbeti še za pravočasno dobavo potrošnega materiala in sprotno spremljanje stanja osnovnih sredstev.

5. VODSTVENA SKUPINA IN KADRI

5.1. Organizacijska struktura

Shematski prikaz Službe za opravljanje družbeno koristnega dela:

5.2. Načrt človeških virov

V Službi za izvajanje del v splošno korist bo redno zaposlen delavec, ki bo s svojim delom neposredno odgovoren Uradu za kulturo zdravstvo in socialo. Delovno mesto bo imelo status strokovno tehničnega delovnega mesta.

Pogoji, ki jih mora oseba izpolnjevati za opravljanje del na tem delovnem mestu so sledeči:

- izpolnjevanje ustreznih zdravstvenih in psihofizičnih sposobnosti,
- ne sme biti pravnomočno obsojen za nepogojno kazen zapora za kaznivo dejanje, storjeno z naklepom, ki se preganja po uradni dolžnosti,
- ne sme biti v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja,
- mora biti državljan Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji,
- visoka strokovna izobrazba (zaželjena tehnična smer),
- organiziranost in komunikacijske sposobnosti,
- vestnost, kreativnost in iznajdljivost,
- sposobnost opravljanja nalog na področju mentorstva,
- sposobnost reševanja konfliktnih situacij,
- najmanj 10 let delovnih izkušenj na področju vodenja večjih skupin,
- potrebne izkušnje za delo z marginalnimi skupinami,
- potrebna računalniška znanja,
- potrebne ročne in tehnične spretnosti,
- znanje tujih jezikov (zaželeno znanje angleškega in nemškega jezika),
- opravljen strokovni izpit iz upravnega postopka v nasprotnem primeru bo moral izbrani kandidat v skladu s 1. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP-G) opraviti najkasneje v roku 3 mesecev po sklenitvi delovnega razmerja.
- vozniški izpit B kategorije.

Za navedeno delovno mesto bo potrebno izdelati kadrovski načrt z dopolnitvijo obstoječe sistematizacije delovnih mest.

6. KRITIČNA TVEGANJA IN PROBLEMI

Naloge družbeno koristnih del bodo po večini opravljali predstavniki romske populacije. Med to populacijo je zelo malo izobraženih in dela voljnih ljudi. Od njih se pričakuje, da bodo delo opravljali vestno in da bodo za svoje delo tudi pripravljeni prevzeti moralno odgovornost. Kombinacija obojega, odgovornosti do opravljenega dela in časa, ki bi ga za delo porabili, pa nudita bistvo opravljanja družbeno koristnega dela, to je poravnavo dolga do družbe.

Smatra se, da je storilčevo premoženje slabo, če je brez zaposlitve, nima premoženja v obliki vrednostnih papirjev in nima premičnega premoženja višje vrednosti. V tej fazi so zaposleni storilci postavljeni v neenak položaj v primerjavi z nezaposlenimi. Prišli bodo tudi trenutki, ko bo delovni pritisk, kateremu mu bo storilec izpostavljen, presegal njegovo zmožnost obvladovanja in v teh momentih lahko pride do konfliktnih situacij, katerimi mora biti vodja službe kos. Posledično se lahko zgodi, da bodo planirana dela slabo opravljena ali pa jih sploh ne bo možno opraviti. Vloga mentorstva je v takih ključnih trenutkih odločilnega pomena.

Naslednje kritično področje je področje varstva pri delu. Pojavili se bodo posamezniki, ki bodo poskušali domnevne poškodbe prikazati kot poškodbe na delu. Pravna in tehnična zaščita bo imela na tem področju veliko vlogo.

IZVEDBENI UKREPI STRATEGIJE ROMSKE TEMATIKE MONM ZA OBDOBJE 2013- 2020							
DEJAVNOST	**NAZIV**	**NOSILEC PO FUNKCIJI**	**FINANČNI VIR**	**IZVAJALCI**	**PRIČAKOVANI REZULTATI**	**AKTIVNOSTI**	**ROK IZVEDBE**
Občinska uprava Mestne občine Novo mesto (MONM)	Zbiranje in obdelava statističnih podatkov kazalniki uspešnosti strategije	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Ni finančnega vpliva	Nosilci javnih pooblastil za izvajanje ukrepov integracije romske skupnosti, Informacijska pooblaščenka in druge državne inštitucije	Sistemska ureditev pridobivanja podatkov o stopnji integracije romske skupnosti s podatki, ki bodo omogočali pripravo kazalnikov uspešnosti ukrepov.	Urediti pravno podlago, ki bo omogočala zbiranje in obdelavo statističnih podatkov . Zbiranje podatkov in priprava poročil s kazalniki	2013
	Ustanovitev Medobčinske službe za področje romske tematike	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Proračun občin	Občine JV Slovenije	Združiti strokovne službe na področju reševanja romske tematike bivših občin v medobčinsko središče	Izdelava regijske strategije na področju reševanja romske tematike ,sistemsko reševanje romske problematike z upoštevanjem že obstoječih praks posameznih občin (izvedene ankete..), sodelovanje in povezovanje strokovnih služb na občinski in državni ravni,	2014-2015

	Izvedba socialno–antropološke študije	Urad za ult.zdrav.in socialo MONM	Javni razpisi (pristojna Ministrstva) MONM	Fakulteta za socialno delo v Ljubljani	oblikovanje socialne politike z upoštevanjem kulturnih razlik, možnosti vključevanja v civilno družbo na osnovi prepoznavanja kulturno specifičnih družbenih struktur in družbenega položaja Romov.	Osveščanje tako romske skupnosti kot civilne družbe o humanem in strpnem sobivanju.	2013 - 2015
Vzgoja in izobraževanje	Enakomerna prerazporeditev romskih učencev po šolah MONM	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM	Osnovne šole MONM, Romski koordinatorji	Preprečitev getoizacije in s tem omogočiti inkluzijo romskih učencev v šole MONM, z enakomerno prerazporeditvijo in z manjšim številom romskih učencev bo nemoten vzgojno- izobraževalni proces in boljše učni pogoji, z vključitvijo treh romskih učencev na oddelek se zniža normativ na 21 učencev, ne bo prepisa drugih otrok na ostale šole, strošek prerazporeditve romskih otrok v druge šole je povezan	Enakomerna prerazporeditev romskih učencev po mestnih osnovnih šolah	2014 - 2020

	Skupni Pravilnik osnovnih šol v primeru neopravičenega izostanka od pouka	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Ni finančnih posledic	Osnovne šole MONM	Nižja odsotnost oz. neupravičena izostajanja od pouka, uskladitev sankcij v primeru neopravičenih izostankov v hišnih redih šol in pedagoška ukrepanja v vzgojnih načrtih šole.	Sprejem skupnih načel ukrepanja v primeru neopravičenega izostajanja od pouka v šolah MONM.	2013
	Postavitev športnega igrišča	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM	MONM in izbrani izvajalci.	Krepitev dobrih odnosov med posameznimi romskimi naselji in ustvarjanje pozitivne klime med posameznimi skupinami. S športno aktivnostjo se bo lahko znižala raven kriminalnih dejanj v naseljih	Pridobitev OPPN-ja za zemljišče, kjer bo stalo igrišče, kot opcijo pri izbiri zemljišča potrebna preselitev petih družin na drugo lokacij, opridobitev potrebnih dovoljenje za postavitev igrišča, izbor izvajalca del.	2014
	Priprava strukture in programa mreže izvajalcev IO za Rome	RIC	Občine JV regije, v katerih živijo Romi in institucije za IO	RIC,Ljudske univerze v regiji, občine	Izobraževalni programi za usposabljanje Romov, ki bodo zagotavljali kontinuiteto izvajanja tako z vidika financiranja kot vsebinske izvedbe, občine JV regije so povezane s ciljem širše mreže programov, financiranje perspektivnih in učinkovitih razpisov za Rome .	Pripraviti predlog strukture in programov mreže IO za Rome	2014 - 2016

	Usposabljanje za konkretno delo	RIC	Državna ,občinska prorač. sredstva	RIC v sodelovanju z drugimi gospodarskimi in negospodarskimi subjekti	Večja socialna vključenost in opolnomočenje romske skupnosti.	Konkretno usposabljanje na delovnem mestu, povezovanje z drugimi gospodarskimi in negospodarskimi subjekti, opremiti uporabnike z novimi znanji in veščinami za konkretno delovno področje.	2014 →
	Vključitev v program«Koraki do integracije«	Vrtec Pikapolonica	Javni razpisi (Ministrstvo za šolstvo) MONM	Vrtci MONM	Približati vrtec romskim staršem in romskim otrokom, večja prisotnost romskih otrok v programe predšolske vzgoje, postopno vključevanje otrok v druge oddelke vrtca.	Priprava romskih otrok in staršev na integracijo v redne oddelke vrtca in kasneje na šolo po vzoru vrtca Leskovec pri Krškem, pripraviti celovit program za delo z romskimi otroki in starši.	2014 - 2020
Zaposlovanje	Nadgradnja javnih del in aktivne politike zaposlovanja (APZ)	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM Zavod za zaposlovanje OE NM	Ni finančnih posledic	Zavod za zaposlovanje OE NM Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve	Širitev zaposlitvene mreže in zaposlovanja Romov, dodatno sofinanciranje mentorstva za vključevanje v delo ranljivih skupin, po izteku javnih del, subvencionirana zaposlitev, trajanje javnih del za ranljive skupine prebivalcev (do 5 let), v programu APZ za ranljive skupine dodatna stimulacija za delodajalce z subvencijami za zaposlovanje.	Pobuda MDDSZ o razširitvi kriterijev za izpolnjevanje pogojev vključitve v javna dela in v APZ.	2013 →

	Socialno podjetništvo	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM RC NM	MONM ESS Regionalni sklad Privatni vir	Podjetja s pravnim statusom zadruge, d.o.o., s.p.	Nova delovna mesta za Rome, opravljanje družbeno koristnih dejavnosti, krepitev družbene solidarnosti in kohezije.	Izdelava različnih modelov socialnega podjetja, ki omogočal zaposljivost in zaposlovanje Romov.	2013 - 2016
	Izvajanje del v splošno korist	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM CSD NM	MONM	Občinska uprava NM	Odprava in poravnava škode v korist javne ustanove, dobrodelne namene ali v sklad za povračilo škode žrtvam kaznivega dejanja, časovno omejena zaposlitev oseb za prejemnike soc. pomoči.	Oblikovanje službe v okviru Urada KZS, ki bo poskrbela za organizacijo , nadzor in dodatna zaposlitev mentorja.	2013-
Socialno in zdravstveno varstvo	Nadgraditev informacijskega sistema CSD NM	CSD NM Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Ni finančnih posledic	MDDSZ	Zmanjšati število dolgov Romov iz naslova obveznosti plačevanja predšolske vzgoje, komunalnih storitev, električne energije,…	nadgraditi informacijski sistem, da se lahko del posameznikove denarne pomoči nakazuje za poplačilo neporavnanih obveznosti.	2013
	Izdelava v študije o zdravstvenem stanju romske populacije MONM	ZZVNM, Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Javni razpisi (pristojna Ministrstva) MONM	Zavod za zdravstveno varstvo NM , Inštitut za varovanje zdravja R SLO	Celovita ocena o zdravstvenem stanju romske populacije v MONM	Izvedba raziskave, ki bi omogočila vpogled v zdravstveno stanje romske populacije v MONM.	2014

	Odprtje ambulante v romskem naselju Žabjak-Brezje	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM Zdravstveni dom	MONM MZ ZZZRS	Zdravstveni dom NM	Ambulanta v romskem naselju (Žabjak – Brezje), zdravstvena oskrba vsem Romom z izbiro stalnega zdravnika.	Nadaljevalo se bo s pobudami na ministrstvo za zdravje in preko nevladnih organizacij iskalo ustrezen prostor za delovanje ambulante.	2014 - 2016
Nevladni sektor	Ureditev večnamenskega prostora v romskem naselju Brezje	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM	Nevladne in vladne organiz (DRPD Novo mesto, OZ RK, RIC, Založba Goga, Knjižnica Mirana Jarca NM, Policijska uprava NM),.	Večnamenski prostor za vse izvajalce, za izvajanje programskih vsebin za pripadnike romske skupnosti z namenom kontinuirane prisotnosti v romskem naselju.	Nadaljevalo se bo s pobudami in prijavami na razpise za pridobitev sredstev in preko nevladnih organizacij iskalo možnosti za ustrezen prostor.	2014
	Izgradnja večnamenskega prostora v romskem naselju Brezje	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Javni razpisi (pristojna Ministrstva) MONM ESS Javni sklad RS za kulturne dejavnosti	Romska društva in krajani, nevladne organizacije	Večnamenski prostor za izvajanje programskih vsebin pripadnikov romske skupnosti ,vladnih in nevladnih organizacij.	Nadaljevalo se bo s pobudami in prijavami na razpise za pridobitev sredstev. Priprava ustreznih dovoljenj za postavitev večnamenskega objekta.	

	Nakup zabojnikov (po vzoru naselja Šmihel)	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Javni razpisi (pristojna Ministrstva) MONM ESS Javni sklad RS za kulturne dejavnosti	Nevladne in vladne organizacije (DRPD Novo mesto, OZ RK, RIC, Založba Goga, Knjižnica MJ NM,	Zagotoviti ustrezne prostorske pogoje v vseh romskih naseljih.	Nadaljevalo se bo s pobudami in prijavami na razpise za pridobitev sredstev. V letnem planu predvideti investicije in priprava ustreznih dovoljenj za postavitev kontejnerjev.	2014 - 2020
Vzdrževanje javnega reda in miru	Ustanovitev varnostnih sosvetov	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM KS Šmihel KS Birčna vas KS Gotna vas KS Otočec	Ni finančnih posledic	PU NM KS Predstavnik Romov po posameznih romskih naseljih	Zagotavljanje večje varnosti v romskih naseljih in soseščini, osveščanje in informiranje o dejavnikih, ki vplivajo na zagotavljanje večje varnosti, tesnejše sodelovanje s predstavniki lokalne skupnosti (Občino, KS, …)in predstavnikom romskega naselja.	Tesnejše sodelovanje s predstavniki lokalne skupnosti in z romsko populacijo na področju preventive in varnosti z vključitvijo predstavnika romske skupnosti iz naselja, v katero KS to naselje spada.	2013 - 2014
Reševanje bivalnih razmer	Urejanje naselja Žabjak (prednostna naloga)	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM	Izdelovalec po javnem naročilu MONM	Prostorski pogoji za zagotavljanje minimalne komunalne opreme, potrebne za bivanje in izvajanje dejavnosti, prostorski pogoji za gradnjo stanovanj in objektov v naselju.	Priprava izvedbenega prostorskega načrta na podlagi katerega bo mogoče pridobivati gradbena dovoljenja za gradnje v romskem naselju Žabjak.	**2013 - 2014**

	Modeli reševanja stanovanjske problematike (stanovanjski program)	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM	Občinska uprava MONM	Določiti izvedljive modele reševanja stanovanjske problematike romske skupnosti in iskanju variantnih oblik lastniških razmerij glede na pričakovane možnosti	Priprava analize stanja po strukturi in tipu objektov v romskih naseljih, izdelava različnih modelov reševanja stanovanjsko-bivanjske problematike romske skupnosti.	2013 - 2014
	Prijava bivališč po romskih naseljih občine NM	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Ni finančnih posledic	GURS RS, Ministrstvo za notranje zadeve.	Dopolnjena javna evidenca o bivališčih tako, da bodo razvidni vsi potrebni podatki, ki jih potrebuje zemljiški kataster in kataster stavb in da bo razvidna dejanska stavba, v kateri prebivajo, ne glede na to, ali gre za črnograditeljstvo ali ne.	Pobuda Ministrstvu za notranje zadeve, da pripravi navodila o izvajanju evidentiranja prebivališč.	2013 - 2014
Komunalna urejenost	Komunalno opremljanje romskih naselij	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM in državni proračun	Izdelovalec po javnem naročilu MONM	Zagotovitev minimalne komunalne opremljenosti romskih naselij za stanovanjsko rabo.	Priprava prostorskega akta za območje naselja Žabjak. Nadaljevati projekte komunalnega opremljanja v obstoječih romskih naseljih.	2014 - 2020
	Izdelava strokovnega mnenja o ekološkem stanju nekdanjega smetišča v rom. naselju Brezje	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	MONM in državni proračun	Izdelovalec po javnem naročilu MONM	Pridobitev strokovnega mnenja o dejanskem stanju smetišča in v kolikor se bo ugotovila prekomerna kontaminacija zemljišča bo potrebna sanacija .	Izvedba raziskave terena s strani pristojnih služb.	
	Elektrifikacija po romskih naseljih v MONM	Urad za kult.zdrav.in socialo MONM	Javni razpisi (pristojna Ministrstva MONM	Izdelovalec po javnem naročilu	Zagotovitev opremljenosti romskih naselij z električno energijo.	Nadaljevati projekte opremljanja naselij z distribucijskim elektroenergetskim omrežjem.	2013 - 2014

Opomba:

Komisija je izrazila zadržke pri ovrednotenju projektov in programov navedenih v tabeli, saj je zavzela enotno stališče, da se bodo prednostno izvajala tista dela in naloge, ki bodo sofinancirana s strani različnih virov in ne bodo v celoti bremenila občinski proračun. Občina mora pripraviti vso potrebno dokumentacijo za izvajanje projektov, s katero se bomo prijavljali na različne nacionalne in evropske razpise. Ukrepi strategije se bodo izvajali z rednimi letnimi programi, ki se bodo realno ovrednoteni in vključeni v proračune občine in države.